

Muusikaleht

Nr. 5
Mai
1998
Hind 8.-

NOORED INIMESED, VANA PÕHIMÕTE:

Pärnu Kultuurikeskus Tervis

Juba kümme aastat tegutseb Pärnu sanatooriumi Tervis juures samanimeline kultuurikeskus, mis on pakkunud tööd ning esinemisvõimalusi paljudele Eesti muusikutele ning kultuuritegelastele. Omapärst rolli etendab Tervise kultuurikeskus ka Pärnu elus, olles ainsaks esinemispaigaks, kus statsionaarselt ning pidevalt toimuvad kõrge kvaliteedi ning professionaalsete esinejatega kontserdid. Seejuures on Tervise uksest avatud kõikidele: nii sanatooriumis puhkajaile kui ka Pärnu elanikele ning küllastajatele.

Tervise kultuurikeskust juhivad noor ning aktiivne ÜLLE JAEGER, kellelt alljärgnev intervjuu.

Tervise kultuurikeskus on tegutsenud juba üle kümne aasta. Milline oli päris algus?

Tervise kultuurikeskus avati 1987. aasta juulis. Meie maja esimesed esinejad olid Heli Lääts ja Peeter Saul. Vahelduva edu, oma tõusude ning mõõnadega on maja tegutsenud siiani. Praegu oleme töös seitse

"KUNST KUULUB RAHVALE!"

päeva nädalas ning püüame puhkajatele ja linnarahvale pakkuda võimalikult mitmekesist programmi.

Sanatoorium valmis kolhooside rahadega. Põhilised puhkajad ja ravialused olid pärit Eesti maarajoonidest. Nüüd on kontingent muutunud. Lõviosa puhkajatest moodustavad soomlased. Eesti klient ei ole ilmselt veel nii jõukas, et tulla meie juurde puhkama.

Sanatooriumipakett on vist küllalt kallis?

Ei ütleks, et väga kallis. Kuulub ju paketi sisse ravi, majutus, toitlustamine.

Teie keskus käivad pidevalt esinemas Eesti tippmuusikud. Millega Tervise kultuurikeskus neid võlub?

See on töö tulemus. Kui tulin sellesse keskusesse tööle, alustasin kohe otsinguid. Võtsin ühendust nii Estonia kui ka Vanemuise teatriga, samuti Pärnu Endlaga ja nii algaski. Praeguseks on meil kujunenud olukord, kus kontserte broneeritakse esinejate poolt 3–4 kuud varem. Ei teagi, mis on too eriline, mis võlub professionaale, kuid neile meeldib meie publik ja meie maja.

Veel numbris:

- * *Jälle laulupidude korraldamisest...*
- * *...ja kuidas mõjutab seda maakondade kultuurijuhtimise skeemi ümberkorraldamine, mis algas Viljandimaal*
- * *Juubelini jõudnud konkurss surmaohus*
- * **Mati Palm** konkursist Peterburis ja Eesti rahvusoperist
- * *Eesti Muusika Päevad ja teised kontserdid*
- * **Kohila** eksperiment muusikaõppes
- * *Urmas Tammik kodumaal*
- * **Rudolf Tobias** 125
- * *Eesti rahvakultuur USA-sse*
- * **Vaasa** ooper eeskujuks Pärnu ooperile

Võiks öelda, et Tervis alustas veebruaris uues kuues?

Proovikäi vitamine peale remonti toimus 9. veebruaril. Sel päeval olid avatud meie tantsusaal ning baar. Kogu kultuurikompleksi taasavasime 12. veebruaril, kontserdisaali laval esinesid Voldemar Kuslap ja Ljudmila Kõrts.

Tean, et pämakadki ootasid pikisilmi meie keskuse avamist. Tervis on üks väheseid kohti Pärnus, kus saab tantsimas käia keskealine inimene.

Paistab, et nende maitsele vastavad ka esinejad. Stabiilselt esinevad meil erinevad, põhiliselt Estonia solistidest koosnevad duetid. Tulemas on Peeter Saul, Heli Lääts, Margarita Voites jt. Esinenud on meil Anu Kaal, Hans Miilberg, Ivo Kuusk, Olga Bunder, Marvi Taggo, Mart Sander jpt. Paraku peame ka meie tegema valiku – turumajandus seab omad tingimused.

Ka Pärnu linna muusikutele oleme pakkunud võimalusi eneseteostuseks. Meil on esinenud koorid ja mitmed solistid, näiteks Malle Raid, Ester ja Johannes Noormägi ning teised.

Üks publiku lemmik on olnud jooga Vello Vaher. Lisaks esinevad meil mitmed Tallinna tsirkuseartistid, üles on astunud ka Iisraeli tsirkus.

Tantsurahvast on meil pidevalt üles astunud Maret Kristali trupp. **Teie töö on selles mõttes spetsiifiline, et kõrvuti kultuurilise elamusega peaks puhkaja saama teil ka võimaluse lõõgastuda.**

Nii me omavahel naljatoonis ütlemegi, et üks osa on päevane, teine õhtune kultuuriline ravi.

Teie programmid on reeglina mitmeosalised. Alguses kontsert ning seejärel tantsuõhtu.

Oleme püüdnud aega maksimaalselt kasutada ning pakkuda puhkajaile mugavamaid ning vaheldusrikkamaid lõõgastumisvõimalusi.

Lõpetuseks lisaksin, et pärast renoveerimist on meie majale lisandunud veel üks töösuund. Nimelt pakume võimalusi konverentside korraldamiseks. Meil on head tingimused tegutsemiseks ka konverentsikeskusena.

Pärnu halastus- ja kultuurikompleks AGAPE

AGAPE kirikukompleks avati 17. detsembril 1995. Nüüdseks on tegutsetud juba üle kahe aasta. Selle aja jooksul on seal esinenud paljud Eesti tippmuusikud, toimunud mitmed festivalid ja muud üritused. Muusikute huvi esinemisvõimaluste vastu AGAPE Keskuses on suur.

Tegelikku tööd AGAPES alustati juba pooleliolevas majas. 1996. ja 1997. aastal jätkus ehitustöö keskuse põhikorrusel: lõpetati fuajee viimistlemine ning võeti kasutusele suurem osa ruumidest maja kohvikutiivas. Alates AGAPE kiriku pühitsemisest on selle ruumides toimunud lisaks jumalateenistustele rohkesti kontserte, seminare, konverentse jne. Laienenud on keskuse võimalused ning maja kasutamise intensiivsus.

Kontsertidega seonduvat AGAPES juhivad keskuse kultuurikoordinaator MAARJA LAAK.

Kas võime öelda, et AGAPE Keskus meelitab inimesi ja rahval on huvi teil toimuva vastu? Milline on AGAPE Keskuse kontsertide külastatavus?

Just külastatavus on viimasel ajal tõusnud. Meil on olnud järjest rohkem neid kontserte, mida on käinud kuulamas üle saja inimese. Samas juhtub vahel, et saalis viibib vaid viis-kuus kuulajat.

Minu ideeks oli, et igal pühapäeval toimuksid konkreetsel kellaajal nn pühapäe-

Otsustades esinejate rohkuse järgi tullakse teie majja vist meeleldi?

Kuidas võtta. Meil puudub raha honorarideks ja tavaliselt on muusikud meil esinenud, kui oleme kompenseerinud sõidukulud. Pärnu muusikutega on muidugi lihtsam, ent pole

Agape keskuse saal

Maarja Laak (vasakul) ja ameeriklane Nancy Eubanks, AGAPE toetaja

vakontserdid. Selle oleme tänaseks suutnud saavutada. Järgmisest hooajast aga hakkame oma kontserte võib-olla korraldama laupäeviti, sest mitmed uuringud näitavad, et laupäeviti on kontsertide külastatavus suurem.

Mureks on transpordiprobleem. Pärnu linnas pole see nii hästi korraldatud kui Tallinnas ning AGAPE Keskus paikneb ju kesklinnast eemal.

Kas on raske olla AGAPE Keskuse kultuurikoordinaator?

Raske on selles mõttes, et kultuurikoordinaatorit ei ole AGAPE Keskuses enne olnud, kuigi varem tegi analoogset tööd pastor Üllas Tankler. AGAPE maja aga on kultuurilises mõttes suure võimalustega. Tahaksin, et pämakatel tekiks harjumus käia selles majas kontsertidel ja et meil oleks alati, mida pakkuda. Tegutsen kultuurikoordinaatorina õppimise kõrvalt. Praegu õpin ise EMAS klaverieriala kolmandal kursusel.

ju normaalne, kui muusik esineb tasuta, leivaraha peab aga mujalt otsima. Tahaksin, et Pärnus väärtustataks muusikute tööd rohkem.

AGAPE Keskus on tegelikult koguduse maja ning eelkõige on tegu kiriku saaliga.

Ka Eliisabeti kirikus toimuvad sageli Pärnu linna kvaliteetsemad kontserdid. On teie ja nende vahel konkurents?

Oo ei. Seda me pole küll taotlenud. Meie lõppeesmärk on ikkagi üks. Eliisabeti kirikus toimuvad samuti kontserdid, ainult et meie keskuse tingimused on paremad nii esinejatele kui kuulajatele, seda eriti talveperioodil.

Teie enda elamuslikim kontsert AGAPE Keskuses?

Seda on raske öelda. Ilusat ja huvitavat on olnud palju. Võib-olla peaks nimetama jõulude eelset kontsertide sarja, mille jooksul esinesid AGAPE Keskuses paljud heal tasemel ning huvitava muusikalise lähenemisega interpreedid.

Toomas Kuter

Regionalia

Aprillis toimusid Eesti Kontserdi etteplaneeritud kontserdid, mitmel pool valdade, regioonide ja maakondade laste lauluvõistlused, murdealadel ka murdepäevad, mis üle-eestiliselt kulmineeruvad mai lõpul Toris.

HIUMAALT

* 29. aprillil oli Sakla Nigula taluotsa **torupilli õppepäev**, korraldajateks Kuri Külakool ja Palade Rahvaõpistu.

JÕGEVAMAALT

* Aprilli alguses andsid **nelja Jõgevamaa muusikakooli õpilased** ühiskontserdi Mustvee muusika- ja kunstikoolis.

* 4. aprillil korraldasid EELK Jõgeva koguduse noored linna kultuurimajas **heategevuskontserdi** Jõgeva linna laste abistamiseks. Esinesid ansamblid Rimal Noorkuu ja Revolution.

* 5. aprillil toimus Laiuse kalmistul mälestusjumalateenistus muusikaõpetaja ja kultuuritegelase **Jüri Pasteruse** mälestuseks.

* 19. aprillil Jõgeva kultuurimajas toimunud pensionäride kevadpeol esines **Kalmer Tennosaar**.

JÄRVAMAALT

* 5. aprillil etendus Lehtse kultuurimajas ja 13. aprillil Paide kultuurikeskuses U. Sisaski lasteõpper "Kuri kuningatütar".

* 12. aprillil oli Paide kultuurikeskuses suur **heategevuskontsert** Järvamaa haigla sünnitusosakonna toetuseks. Osalesid maakonna täiduskollektiivid.

* Aprilli keskpaigas väljaantud Järvamaa kultuuripreemiade saajate hulgas oli muusika valdkonnast Paide Muusikakooli klaveriõpetaja ja õppealajuhataja **Olaf Lääne**. Preemia pälvis mees tegevuse eest vokaalansambliste 54 ja Campanella

juhina, samuti kontsertmeisteri töö eest maakonna laulupidudel ning erinevates žüriides kaasalõomise eest.

* 18. aprillil oli Türi kirikus Järvamaa kammerkooride kontsert. Peale Jäneda, Lehtse, Paide ja Türi kammerkooride olid kaastegavad ka Kose kammerkoor ja Järvamaa sümfoniettaorkester.

* 19. aprillil andsid Paide ja Türi kirikus kontserte **EMLS-1 polstekoor** Hirvo Surva ja Indrek Vijardi juhatamisel.

* 24. aprillil toimus Paide huvikeskuse 35-ndat tegevusaastat tähistav kevadkontsert.

PÄRNAUMAALT

* Pärnu Tervise keskkuses toimunud kontserdid olid tähtsamad: 2. aprill – kammerkoor Mattone, 9. aprill – M. Lüdigi nimeline meeskoor, 10. aprill – Suure reede jazzkontsert (S. Vrait, T. Paulus jt.), 13. aprill – Estonia Teatri solistide operetõhtu, 20. aprill – segakoor Ave, 21. aprill – suupilliklubi Piccolo, 23. aprill – segakoor Kungla.

* Pärnu **Agape keskkuses** toimunud kontserdid olid tähtsamad: 5. aprill – varajase muusika ansambel Via Sonore, 9. aprill – Suure reede kontsert, 22. aprill – Tallinna Kammerkoor.

* **Pärnu Linnaorkester** andis kaks kontserti: kuu algul Mati Põdra juhatamisel Glinka ja Dvoraki teostest ja 19. aprillil Beethoveni teostest Roman Matsovi juhatamisel.

* 12. aprillil andsid Eliisabeti kirikus lihavõttekontserdi Tallinna Poistekoor L. Rahula juhatusel ja organist Andres Uiho.

* 20. aprillil etendus Endla teatris **R. Eespere – L. Tungla lastemuusikal "Metslulged"**.

* 18. aprillil oli Endla teatris **segakoori Endla** 120. aastapäeva kontsert–vastuvõtt.

* 22. aprillil esines Pärnu raekojas pianist Andronik Ketsük.

SAAREMAALT

* 3. aprillil oli Kuressaare linnuse kapiitlisaalis Võhma Gümnaasiumi kammerkoori ja Kuressaare Gümnaasiumi kammerkoori Ave ühiskontsert.

* 3.–4. aprill andis Kuressaare sanatooriumis ja 4. aprillil Laurentiuse kirikus kontserdi Tallinna Pedagoogikaülikooli naiskoor.

* 9. aprillil andis Kuressaares vabaõhukontserdi Eksjö muusikakooli puhkpilliorkester Rootsi.

VALGAMAALT

* 1. aprillil oli Valga gümnaasiumis kontserdiga kohtumisõhtu laplaste–õpilastega Põhja–Soome Pasio koolist.

suveprojekt "Vanalinna õu", kuigi tulevikku suunatud rahvusvahelise ooperifestiivali tarbeks välja ehitatav Vanalinna kooli õu jääb sellel suvel küll kahjuks täies mahus valmimata. Põhjusi on kaks: raha ja bürokraatia. Kuigi linnapea Vello Järvesalu moraalne toetus oli olemas, vajas peasponsor linna võimude kirjalikku nõusolekut miljonisuuruse summa ümbersuunamiseks Pärnu Ooperi plaanide teostamiseks. Need olid tõesti grandioossed, suunaga homsesse päeva. Bürokraatiamasin oskas tegutseda aganü aeglaselt, et vajaliku allkirjaga leping jäi hiljaks!

Kuressaare Akordionimuusika Päevad rahvusvahelisteks

Tänavu kolmandat korda peetavad Kuressaare Akordionistide Päevad toimuvad teist korda koos Merepäevadega. Festivali peakorraldaja Rein Om ütles intervjuus ajalehele Oma Saar, et nii on tark teha, kuna Merepäevade ajal on "linnas liikvel palju rahvast ning akordion ja meri sobivad teatavasti väga hästi kokku".

Seekord on kohale kutsutud eesti akordionimuusika paremik: Allan Jakobi, Vanda Tammann jt. Kaks kontserti annavad Soomes õppivad Signe Vainu ja Külli Möls. Omapäraseks arvatakse kujunevat etno–jazzi esitava duo Tiit Kalluste – Villu Veski programm.

Rein Om iustuseks on muuta Kuressaare Akordionimuusika Päevad sündmuseks kogu Läänemere akordionihuviliste hulgas. Tänavu ongi

* 2. aprillil esinesid Valga kultuurikeskuses Rõuge täidusmuusikut, esitades ka omaloomingut.

* 16. aprillil oli Laates rahvamuusika päev. 18. aprillil Soorus segakooride päev.

* 24. aprillil tähistas Tõrva meeskoor kontserdiga Tõrva kirik–kammersaalis ja järgmisel päeval Valga kultuurikeskuses oma 50. aastapäeva.

VILJANDIMAALT

* 10. aprillil esitas Viljandi Jaani kirikus vokaalansambel **Helnavanker** spirituualmuusikat.

* 12. aprillil andsid Paalalinna Gümnaasiumis kontserdi Pettijõe kooli õpilased Soomest. Koori juhatab endine Paalalinna Gümnaasiumi lauluõpetaja Sirje Rätsep ja esitati ka tema omaloomingulisi laule.

* 18. aprillil oli Viljandi kultuurimajas koorimuusika päev, päev hiljem samas maakonna kooliõpilaste kevadkontsert, mida osalejad nimetasid **ahulaadseks ettevõtmiseks Eestis**. Kiita sai eriti Kildu kool, mida nimetati laulupesaks.

* 25. aprillil tähistas Viljandi puhkpilliorkester kontserdiga oma 130. aastapäeva.

* 28. aprillil sõlmiti leping orelimeistri O. Kentsiga Viljandi **Pauluse kiriku oreli kapitaalremondiks**. O. Kents, kes on ka varem sellele orelile teinud pisiremonti, peab töö lõpule viima 6 kuu jooksul.

IDA-VIRUMAALT

* **Ahtme** kunstide kooli uus aula võeti kasutussele õpilaskontserdiga.

* 11. aprillil esitas **Narva sümfoniaorkester** (dir. A. Ššura) Jõhvi kultuurimajas ooperiklassikat, vene ja eesti autorite romansse. Solistidena osalesid Jassi Zahharov ja Olga Bunder.

* 11. aprillil tähistas Kohtla–Järve kultuurimajas oma 40. aastapäeva **naiskoor Kaja**, milles palju noori. Eriti meeldejäävalt kõlasid kaks Tiina Kiilaspea uut laulu.

* 19. aprillil esitas Mäetaguse mõisas rahvamuusikat C. R. Jakobsoni talumuuseumi juures tegutsev ansambel **Linnutaja**.

LÄÄNE-VIRUMAALT

* 19. aprillil tähistas kontserdiga oma 10. sünnipäeva **Roela segakoor**. Sellel esines ka Lapua segakoor Soomest. Lapual on Lääne–Virumaaga sõprusdemed ja see koor laulis ka Rakveres.

esmakordselt külla kutsutud esinejaid välismaalt, teiste hulgas Rootsi üks tuntumaid jazz–akordioniste Eskil Columbus.

Kuulsusi kutsutakse Kohtla–Järvele

Kohtla–Järve kultuurijuht Arthur Seppem, kes on kultuuritöö halva organiseerimise eest nahutada saanud, vastas 15 maailmakuulsa muusiku kutsumisega Kohtla–Järvele. Nende hulgas on Elton John, Eric Clapton jt. Ta saatis kutsed teele internetist leitud aadresside järgi lootuses, et kahelt–kolmelt tuleb vastus.

Andreas Levkin, kes on tegelnud aastaid maailma tippmuusikute toomisega Eestisse (tänavu Rolling Stones) ütleb, et selliste muusikute honorarid algavaid umbes ühest miljonist dollarist ning nimetab Seppemi ettevõtmist lapsikuks. Seppem omakorda arvab, et võib–olla on mõni nõus ka tasuta esinema ja Kohtla–Järve linnapea V. Korb lubanud talle ühe kolmandiku ürituse kuludest kinni maksta, ka koha ettevõtmiseks loodab ta leida. Seppem filosoferib: "Äkki näkkab, ja üritamine ei maksa ju midagi."

Tuntud helilooja kirjutab laule koolitüdrukule

Kohtla–Järve 9. klassi koolitüdruk Tatjana Mihhailova on tuntud lauljana mitte ainult oma piirkonnas. Edukalt esines ta

Eestist

"Eesti orelite minevik, olevik ja tulevik"

Selleteemalise konverentsi viis 20.–21. aprillini Kaarli koguduse majas EELK Kirikumusika Liit. Ettekannetega esinesid H. Kriisa, H. Lepnurm, T. Mäeväli, I. Randalu, A. Uiho jt. Harri Ilves näitas filmi sellest, kuidas tehakse orelit Taanis. Arutati läbi orelit hoiu ja kasutamise eeskirjade projekt. Tõstatati mitmeid küsimusi, millele korraldajad lubasid leida lahendusi.

Osalejaile andis Katrin Meriloo Kaarli kirikus orelikontserdi.

Konverentsi ajal sõlmiti kokkulepe Urvaste koguduse, H. Kriisa Oreliehituse ja Eesti Kirikumusika Liidu vahel Urvaste kiriku orelit remondiks. See algas juunikuus, pärast seda, kui Kriisa on lõpetanud Kolga–Jaani kiriku orelit remondi.

Aeglane bürokraatiamasin peletas rikka sponsori

On käivitunud Pärnu Ooperi

veebruaries Saaremaal toimunud lauluvoistlusel. Nüüd on Tatjana õpetamisse liitunud ka Moskva helilooja Valetin Žuk, kes kirjutab laule Moskva estraaditähedele ja käib ka tihti Eestis. Peale tüdrukule muusika õpetamise on ta kirjutanud kolm laulu just tema häälele. Nende esmaesitamise koht pole praegu teada. Nähtavasti saab selleks Moskva, kirjutab 25. aprilli Põhjarannik.

○KORD BOIKOTEERITAKSE, KORD MITTE

11. aprillil oli Narvas organiseeritud Kultuurkapitali toetusel Ida-Virumaa Lastekooride Festival "Kritallkelluke". Osalesid aga ainult venekeelsete koolide õpilased, eestikeelsed koolid boikoteerisid, nagu tihti varemgi selliste ettevõtmiste puhul.

Nädal aega hiljem Narvas toimunud rahvakunsti festivalil olid aga kohal mitnelt poolt Eestist nii eesti kui ka vene trupid, kuigi rahvamuusika on ilmselt hoopis rahvuslikum. Üks põhjus oli nähtavasti selles, et üks kontsert toimus Narva eesti gümnaasiumis.

○KUI ROPENDAMINE ON MOES, SIIS TEHKEM SEDA MUISTSEL MOEL

Viru Säru kumstilise juhi Igor Tõnuristi algatusel kogunesid Lääne-Virumaa folkloorirühmad 1. aprillil Karula kõrtsi vanu lorilaule laulma. Nii püüti anda praegu Eestist haaranud ropendamise epideemiale, kui selle vastu ollakse võimetud, vähemalt folkloome varjund.

○ORIGINAALNE VIIS TÄHISTADA JUUBELIT

Klametimängijal Aleksander Rjabovil on palju õpilasi mitnelt poolt Eestist. Augustis saab ta 70-aastaseks. Seda sündmust hakkas ta varakult tähistama omapärasel viisil, nimelt lähetades oma õpilasi koos kaaslastega mängima sinna, kus nad on alustanud oma muusikuteed. 16. aprillil esinesid ta õpilased Artjom Roditsenko, Dmitri Fefilov, Ivo Etti ja Sergei Silin Tapa kultuurikojas. Esimene neist on saanud oma muusikalise alghariduse Tapal.

○KIIGELAULUKUUIK ESITAB OLAV EHALA LAULE

Ansambl Kiigelaulukuui on seekord kavva võtnud Olav Ehala filmi- ja lavamuusika. Seda esitades ja ühtlasi Ehala autoriplaate esitledes on ta hakanud mööda Eestit ringi liikuma. Esimene esinemine oli Viljandis, seejärel Pärnus.

Sakalas ilmunud intervjuus kiidavad lauljad O. Ehala jäljendamatu rütmi- ja harmooniamänge, Ehala omakorda loeb

parimateks tekstikirjutajateks Juhan Viidingut ja Leelo Tungalt.

○VILJANDI KULTUURIKOLLEDŽI KIRIKUMUUSIKA KATEEDRI LÕPETAJA ESIMENE RIIGIEKSAM

13. aprillil andis esimese Viljandi Kultuurikolledži kirikumuusika kateedri lõpetajana Janika Põdra Viljandi Pauluse kirikus riigieksami. Missa liturgia sisustamisel ta mitte ainult ei mänginud orelit, vaid juhatas ka koori. Kõik eksamikomisjoni kolm liiget (A. Tetsmann, P. Aidulo, P. Paemurru) hindasid eksamitöö "viie" vääriliseks.

24.–25. aprillil peeti sama Viljandi Kultuurikolledži kirikumuusikakateedri algatusel Viljandi kirikumuusikapäevi. Toimused loengud, muuhulgas V. Rumessenilt R. Tobiase "Joonase" kohta, orel- ja koorikontserdid, Aaro Tetsmanni meistrkursused ja mõttetalgud kirikumuusikute koolitamisest Eestis.

○NOORE MUUSIKU MINI-JUUBEL

Viljandi Muusikakooli kasvandik Heli Meibaum andis kodumail, seejärel Pärnus soolokontserdi, esitades XVI ja XVII sajandi muusikat. Sellega tähistas ta oma iseseisva kontserditegevuse 10. aastapäeva.

Heli Meibaum on õppinud flööti Samuel Sauluse ja Neeme Punderi juures ning esinenud mitmetes kollektiivides, seehulgas välismaal.

MALLE ELVETI SÕNUMID

○TARTU METSASARVE-PÄEVADEL OLI KA PUUPUHK-PILLIANSAMBEL

27.–30. aprillini olid Tartus traditsioonilised, järjekorras juba 8-ndad metsasarvepäevad. Peaorganisaator **Kaido Otsing** juhatas ise metsasarvek vartetti. Kontserdid toimusid mitmel pool. Sümfooniakontsertidel soleerisid välismaa nimekad metsasarvemängijad. Sümfooniakontserdil, mida juhatas **Lauri Sirp**, löid solistidena kaasa Läti Muusikaakadeemia legendaarne professor **Arvids Klishaus** ja **Rolf Bergtson** Stockholmi Kuninglikust Filharmooniast.

Uudiseks oli Tartu ja Tallinna tuntud muusikutest koostatud **puupuhkpilliansambli** esinemine (Mozarti Serenaad B-duur op. 36) Toomas Vavilovi dirigendikepi all. Esines ka

Tallinna Brass Tarmo Leinatamme juhatamisel ning Britteni serenaadis tenorile, metsasarvele ja keelpilliorkestrile löi kaasa Eesti Filharmoonia kammerkoori solist **Mati Turi**.

○LAULUD JA AJALUGU LIIDAVAD

Omanäolise ühiskontserdiga esinesid TÜ aulas Tampere meeskoor **Laulajat** ja Tartu **Gaudeamus**. Kontsert oli pühendatud 80 aasta möödumisele Soome ja Eesti iseseisvumisest, koosnes põhiliselt isamaalistest ja looduslauludest, millest osa esitati ühiselt. Kontsert kandis heategevuslikku ilmet – toetati soomepoisse.

Varem on Tampere **Laulajat** käinud Tartus esinemas 1994. a.

○WERNERIS SAAB NAUTIDA ELAVAT MUUSIKAT

30. aprillil, volbriõhtul avati taas Tartu akadeemilises seltsielus legendaarne olnud **Werner** kohvik. Seal hakkavad esinema ka muusikud, valdavalt vanemuislased. Taasavamisõhtul musitseeris **Jaani Alavere** trio.

○PAPAGOI SÜMFOONIA-ORKESTRI SOLISTINA DEBÜTEERIS TARTUS

Originaalse kavaga esines 18. aprillil Tartus Eesti Muusika Päevade raames nooruke, valdavalt Eesti Muusikaakadeemia üliõpilastest koosnev Nõmme Linnaorkester **Hendrik Vestmanni** juhatusel. Kava esimeses pooles mängis noor sümfooniaorkester kolm pala, igaihes ka solist: Debussy "Tantsud harfile" (**Cornelia Lootsmann**), Respighi "Metsajumalused" (sopran **Katre Kõiva**), Rein Rannapi "Kontserto grosso in una movimento" (autor).

Teises pooles kõlasid vaid esiettekanded: **Timo Steineri** "Pärastlõunane sümfoonia", Esko Oja Tromboonikontsert (solist **Heiki Kalaus**) ja Rein Rannapi omanäoline "Papagoid" (solistid **Katre Kõiva** ja **papagoi Pipi**). Papagoid on selles loos kõik - nii helilooja kui ka esitaja. Helilooja matkib teisi heliloojaid, vaheldumisi peegelduvad nii hääli kui ka instrument. Kõik, eriti vileid, ahvivad papagoisid ja teisi linde.

Kontsert, eriti papagoi-lugu, kujunes ootamatult meeleolukaks. Kuulajad kiitsid keelpillide säravat mängu. Dirigendi sõnul otsib orkester uudsust ja koostööd teiste muusikakollektiividega.

Sama kavaga esineti päev hiljem Tallinnas **Mustpeade Majas**.

Linda Arro ametist vabastamise lugu

Kas sellel on sügavad tagamaad?

Sakalas oli aprillis üks enim käsitletud ja poleemikat tekitanud küsimus maavalitsuse haridus- ja kultuuriosakonna juhataja asetäitja, sisuliselt Viljandimaa kauaaegse kultuurijuhi **Linda Arro** ametikoha kaotamine ja sellega ka tema ametist vabastamine maavanema L.-V. Seederi käskkirjaga märtsi lõpust alates 29. aprillist k.a. Sellele on pühendatud mitmeid sõnumeid. 52 Viljandimaa kultuuritöötaja avalik protestikirja (saadetud ka **Sirbile**, kes seda ei avaldanud), L.-V. Seederi ja L. Arro pikemad seletused 16. aprilli numbris ning L.-V. Seederi vastus avalikule kirjale 28. aprillil. Avalik kiri on adresseeritud ka EV Kultuuriministeriumile, tema reageeringut ajakirjanduses ML toimetusel ei õnnestunud leida.

L.-V. Seederi seletuste kohaselt on tema toiming vastavuses regionaalpoliitilise kursiga anda kultuuritöö juhtimine kohapeal üle

omavalitsuste liidule, maavalitsusele jäävad üldise koordineerimise ülesanded. L.-V. Seederi sõnul pakkus ta omavalitsuste liidu kultuurikoordinaatori ülesandeid ka L. Arrole, kuid see keeldus ja konkursi tulemuste põhjal asus seda tööd tegema **Ele Saar**. Asjaolu, et maakonna kultuurijuhti pole kuskil mujal vallandatud peale Viljandimaa, põhjendab L.-V. Seeder sellega, et Viljandimaal on kultuuritöö kohapealsele juhtimisele üleandmisel jõutud kõige kaugemale. Ühtlasi väidab ta, et põhjendamatu on kultuuritöötajate avalikus kirjas esitatud süüdistused, nagu tähendaksid need ümberkorraldused sideme kaotamist riigi ja maakonna kultuuristruktuuride vahel, rahvakultuuri ja kohapealse kultuurielu kõrvalelukkamist üldisest kultuuripildist, selle taandamisest kohapealsele nokitsemise tasandile. Samuti süüdistuse, et maavanema teguviis on ebaeetiline **Linda Arro** kui maakonna kauaaegse kultuurijuhi suhtes.

Eesti Kooriühingus

5.–9. aprillini Itaalias, Riva del Gardas toimunud V rahvusvahelisel koorikonkursil osalesid edukalt Eesti koorid. Eesti Naislaulu Seltsi üle-eestilise neidude koor Leelo (dirigendid Toomas Völl ja Lennart Jõela) tuli noortekooride kategoorias koju II koha ja kulddiplomiga. Segakooride B-kategoorias saavutas Tallinna Tehnikaülikooli kammerkoor (Peeter Perens), hõbediplomi ning noorte segakooride kategoorias Tartu Õpetajate Seminari Segakoor (Tiit Millistfer) samuti hõbediplomi.

18. aprillil oli Tartus VI Eesti Kammerkooride konkurss-festival (vt. lk. 6 – toim.).

Kontserdisarjas "Muuseumi muusikatund" esinesid Niguliste muuseum-kontserdisaalis 4. aprillil naiskoor Virvik (dirigent Olev Oja), 11. aprillil Tallinna Tehnikaülikooli viisilaste naiskoor (Mait Männik), 18. aprillil Eesti Muusikaakadeemia naiskoor (Ants Sõöt) ning 25. aprillil segakoor Kaleva (Tiina Savisaar).

Tallinnas oli koos Eesti Noorte Puhkpilliorkester (ENPO), kes andis ka kaks kontserti: Tallinna Reaalkoolis ja Palmipuudepüha ajal (5. aprillil) Jaani kirikus.

26. aprillil tähistas oma 50. aastapäeva Sillamäe Kultuurikeskuse puhkpilliorkester (dir. Valeri Zatjanin). Oli väga menukas kontsert, rohkearvuline publik avaldas püsti seistes tänu.

Hendrik Vestmann

Teatri- ja Muusikamuuseumis

4. aprillil oli TMM-i Assaauwe tornis rahvarohke – koostöös Eesti Kooriühinguga toimus mälestusõhtu "Tuudur Vettik – 100".

Õhtu alustuseks kuulati hiljuti lahkunud Naan Põllu esituses T. Vettiku soololaule. Järgnenud mälestusteplokis rääkisid oma õpetajast koorijuhid Ants Üleoja, Umo Taremaa, Aksel Pajupuu ja Raidi Andre, kolleegid-laulupeodirigendid Kuno Areng ja Olev Oja, omaaegne Laulupeo Peakomisjoni esimees Arnold Green (kes oma sõnavõtus valutas südant laulupidude tuleviku üle ning soovitas TMM-il olla selles küsimuses arutelu algatajaks), Vettiku vangilaagrikaaslane hr. Aviksoo, Eesti Energia meeskoori kunagine koorivanem, Vettiku viimane elukaaslane pr. Tiit Sumeri, helilooja Olev Sau ja veel

mitmed teised. Õhtu juht Alo Põldmäe luges mälestuste vahele T. Vettiku vaimukaid epigramme eesti heliloojaist. Saalisviibijad avaldasid üheselt arvamust, et sellised huletused tuleb tingimata avaldada trükis.

Tartus selle sajandi algul tegutsenud Jaan Räsä klaverivabriku toodang sai palju tunnustust rahvusvahelistel näitustel nii välismaal kui Eestis. J. Räsä pojanaime pr. Valentine Räsä-Soosaar annetas aprilli algul Räsä klaverite aurahad TMM-ile. Neist suurima kultuuriloolise kaaluga on Brüsseli 1907. aasta ~~muusikaakadeemia~~ Grand Prix orden koos selle juurde kuuluva suuremõtmelise kunstipäraselt kujundatud audiplomiga.

24. aprillil andis Tartus elav skulptor Endel Taniloo TMM-ile üle oma hiljuti lahkunud õe **Kadi Taniloo-Tekkeli** suuremahulise isikufondi.

K. Taniloo-Tekkel tegutses näitlejana algul Eestis, hiljem näitleja ja lavastajana pagulasteatrites Saksamaal ja USA-s ning Ameerika Häälle korrespondendina Washingtonis. Tema kogutud suurearvuline materjal eesti teatri- ja muusikategelastest ning eesti teatritest välismaal täiendas oluliselt TMM-i väliseesti fonde.

Alo Põldmäe

Eesti Muusikaakadeemia välissuhted

Taavi Nachtigall osales Hamburgis Steinway & Sons klaverivabriku koolituskeskuses klaverihäälestajate koolitusel, EMA välissuhte prorektor Marje Lohuaru ja tema abi Liina Kotkas 29. märtsist 2. aprillini 1998 Tallinna Tehnikaülikoolis toimunud Euroopa ühisprojekti IMAGE-2 koolitusseminaril.

14. aprillil toimus Tallinna Rackojas Moskva Riikliku Konservatooriumi üliõpilaste kontsert. Kölasid Brahmsi, Rahmaninovi, Dubkova ja Roslavetsi teosed.

18.–20. aprillini juhendas Eesti Muusikaakadeemia meistrkursust prof. Guy Laroche (oboe) Lyoni Rahvuslikust Kõrgemast Konservatooriumist. Tema juures Lyonis õppis aastatel 1995–1997 EMA üliõpilane Kalev Kuljus.

Tallinna Muusikakeskkoolis

Tallinna Muusikakeskkooli õpilased meenutavad nii muusika- kui ka üldaineid haaravas maikuuses eksamipänes ikka väga soojalt eelmist naljakuid. Mitte ainult seepärast, et tehtinalla, vaid toimus kamidagimüüd meelde jäävat. 1998. a. oli selleks eriti põhjust. Kohe kuu algul asuti ette valmistama kaht tähtsat sündmust, mis haaras hulga vanemaid õpilasi – kammerkooride konkurss Tartus ja sümfoniaorkestri sõit Soome. Esimese puhul, nagu teisel mainitud, oli edu keskmine – Grand prix'd, nagu 2 aastat tagasi, küll seekord saada ei õnnestunud, kuid kõrgemas kategoorias tuldi siiski esikohale (vt. lk. 6 – toim.).

Kooli sümfoniaorkestril küll n-õ suurt pinget polnud, kuid selle eest sai esineda koguni kahes kohas, üks neist välismaal. See toimus Soome-Eesti koostööprojekti raames, mis kandis pealkirja "Te Deum – Pärt, Dvorak" ja nägi ette koos Vantaa Muusikakooli sümfoniaorkestriga nende kahe helilooja samanimeliste teoste ettekandmise – 2 korda Vantaa, 1 kord Tallinnas.

16. aprilli õhtusel Helsingi laeval oli märgatav hulk pillikastidega noori. Vastuvõtt oli soe. Ettekandele tuli ka noore Soome helilooja Pehr Hendrik Nordgreni keelpilliteos "Kogu maailma kaebus". Kaasa tegid samuti kolm Vantaa koori ja kaks soome solisti. Nädal aega hiljem esineti sama koosseisuga Tallinna Kaarli kirikus. Dirigentideks olid Soome poolt Jorma Ahvenainen ja TMKK poolt Toomas Kapten.

Mais teeme eksameid ja küllap jõuame ka midagi muud.

Triin Vallaste,

Tallinna Muusikakeskkooli õpilane

Georg Otsa nim. Muusikakoolis

Aprillikuu teisel nädalal, vahetult enne Eesti Muusika Päevi oli Tallinnas Matkamajas noorte autorite omaloomingu kontsert, kus esinesid kolme kooli – Tallinna Muusikakeskkooli, Tartu Heino Elleri nim. Muusikakooli ning Tallinna Georg Otsa nim. Muusikakooli noored autorid. Nauditi koos üksteise loomingu ning pärast kontserti toimus arutelu õpetajate-heliloojate Alo Põldmäe, Antti Marguste, Lembit Veevo, Aarne Männiku ning noorte autorite vahel. Jagati näpunäiteid, kuidas oma loomingu muuta mitmekesisemaks ja ühtlasi innustati kirjutama ja looma uusi muusikalisi "kujundeid". Viimasena sellel arutelul jäi kõlrama mõte, et on vaja hakata korraldama selliseid noorte heliloojate omaloomingu kontserte omamoodi prelüüdina Eesti Muusika Päevadele. See oleks suureks tunnustuseks noortele heliloojatele.

Aprillikuu järgneval kahel nädalal toimus koolisisene klassikalise muusika lauljate konkurss, selgitamaks välja sõitjad lõppvooru Tartusse, kus esineti edukalt. (Vt. lk. 6 – toim.)

Aprillikuu üritused lõppesid ooperiklassi etendusega Talveaia 29. aprillil. Ettekandele tuli C. M. von Weberi ühevaatuseline koomiline ooper "Abu Hassan" (lavastaja T. Tralla, kontsertmeister Ü. Rebane). Sama etendus lavastati ka eelmisel aastal Õpetajate Majas. Seekordki sai etendus heakskiidu osaliseks. Lõppkokkuvõtteks võideti hea huumorimeelega suure kaliifi süda. Sedasama soovin ka lugejatele.

Katri Kelement,

Georg Otsa nim. Muusikakooli III kursuse muusikateooria õpilane

Linda Arro oma seletuses teatab, et talle oli see koondamine täiesti ootamatu ning tuli see ajal, kui ta oli lõpetanud töö maakonna kultuuri arengukavade kallal ning tegeles folkloorifestivali Baltica 98, Kappide Päevade ja teiste Viljandimaal toimuvate üle-eestiliste ürituste ettevalmistamisega.

Linda Arro lisab, et talle on tõepoolest kaks aastat tagasi pakutud kohta omavalitsuste liidus, aga kuna talle ütles L.–V. Seeder, et üks koht jääb ka maavalitsuses kultuuri alal alles, siis ta tollal keeldus. Seda enam, et ta kavatseb sellest tööst nagunii lahku- da 1999. aasta laulu- ja tantsupeo järel, kui ta saab 50-aastaseks ja on juba 25 aastat olnud kultuuritööl.

L. Arro leiab, et asi pole tema isikus, kuid kahtleb selles, kas omavalitsused on suutelised organiseerima üleriigilisi ja maakondlikke üritusi,

Linda - Maria Arro

mis on eesti kultuuri ja keele säilitamiseks olulised ja millega Eesti tahab end näidata ka välismaailmale.

L. Arro lisab, et see lugu jääb kaua aega tema hinge kriipima, kuid ta ei süüdista maavanemat, palub vaid kõiki inimesi, kellega ta on koostööd teinud ja kes on teda toetanud, tulla temaga koos 30. aprillil Viljandi Kultuurimaja kohvikusse.

L.–V. Seeder oma kirjutistes ei vaidlusta L. Arro väidet, et koondamine tuli talle ootamatult, teeb aga endale siiski etteheiteid, et ta oleks pidanud sellest Viljandimaal kultuuriringkondi ette hoiatama.

On mõnevõrra imelik, et see juhtum, mis sisuliselt puudutab Eesti kultuuripoliitika olulisi küsimusi, pole, erinevalt mõnest pisiskandaalst, üle-eestilises ajakirjanduses, sh kultuuri väljaannetes üldse leidnud kajastamist.

Autasustati võidukaid pillilapsi

Palmipuudepüha hommikul jagati Nigulistest välja tavatu hulk imeilusaid nimelisi karikaid: lõppes muusika- ja kunstide koolide keelpilli- ja akordioniõpilaste üleriigiline konkurss. Varem lastemuusikakoolideks, st muusikalist algharidust andvateks õppeasutusteks nimetatute saatus on meie turumajanduslikus riigis muutunud küll kaunis tumedaks, ent kuuldub põhjal pole nende eksistents kaugeltki nii perspektiivitu. Autasustamist väärinuist esines kontserdil vaid murdosa – reeglina esikoha võitnud. Muidugi rõõmustas minu südant just viuldajate tublidus – näiteks noorimas rühmas said preemia 6 last!

Kui arvestada vaid parimatega, siis paistsid edukaimatena Nõmme, Narva, Tallinna ja Tartu muusikakoolid, ent kõik premeeritud kokku laiendasid "geograafiat" kümnetele vabariigi keskustele. Nii anti üks kolmest pedagoogidele mõeldud karikast Kuressaare viiulõpetajale Laine Sepale, kes on alati toonud nendele võistlustele palju väikesi saarlasi.

Interpreete on pööraselt raske reastada, kohtade määramine on – vahel isegi rahvusvahelistel konkurssidel – ikka mõneti juhuslikku laadi, ja ei pruugi seepärast heidutada ühtki osavõtjat. Noorte muusikuhakatisete tase oli kindlasti ühtlaselt kõrge. Seda näitas ju ka pea igas vanuserühmas jagatud preemiata rohkus. Ja see ongi kõige olulisem taoliste ülevaatuste puhul.

Tore oli kuulata kui korrektselt mängiti. Viuldajate-tšellistide algerioodil nii tavalised intonatsiooniprobleemid ja peamine närverimis põhjus – segimine – ei kimbutanud kedagi! Rohkem või vähem meeldimine seostus vaid muusitsemise ilu ja vabadusega. Selles mõttes võlus eriti noorim viuldaja Kaija Lukas (Rapla MK, õp. T. Tappo), kelle Baklanova "Romansis" oli tõelist mängumõnu. Tüdrukul on ilus toon, selge dünaamiline plastika ja nii kaunid agoogilised nüansid, mida selleaaliselt ei oskagi oodata!

Pea kõigile viuldajatele oli valitud aeglasel meloodilised lood, nii et Maria Nesterenko (Nõmme MK, õp. M. Ots) vähegi hoogsam, tehniliselt valmisolekut nõudev Riedingi Concertino tõusis kindlalt esile. Meelde jäävaima aeglase pala – Masseneti "Mõtiskluse" esitas

vanema rühma II koha pälvinud Tatjana Samsonova (Narva MK, õp. S. Voronova); head koolitust näitasid Katrin Talvik (Tallinna MK, õp. U. Uibokand) ja Mari-Liis Päck (Tartu H. Elleri MK, õp. A. Läänelaid).

Tšellistide osavõtt oli väga kasin, aga Tartu poiss Indrek Leivategija (õp. R. Mets) ja tallinlane Veljo Sakkos (Nõmme MK, õp. L. Mets) tõestasid oma võimeid ja musikaalsust.

Akordionistidest rõõmustasid enim noorukese Karin Kase (Kiviõli KK, õp. T. Dammann) keni karaktereid reastav Tuci "Tants". Tüüpilise "vene hingega" esitas "Saraatovi viisid" Andrei Zverev (Tartu I MK, õp. M. Sõõro), pisut problemaatiline tundus Bachi "Sarabond" bajaamil (Sergei Gordejev, Narva MK, õp. V. Pavlenko).

Kitarril kui vaigse kõlaga pillil on muidugi võimatu end tohutus kirikus maksta panna. Ometi suutis Jaanus Kuusk (Nõmme MK, õp. R. Nurmsaar) oma Bachi "Double'i" "kuuldavaks teha" ja ilmutada arusaamist varjatud polüfoonikast ning muusika sisemisest liikumisest. Õige keerulise helitöö – Vössotski seatud variatsioonid Aljabjevi "Öbikule" mängis vapralt Julia Presnova (Narva MK, õp. O. Tsvetkov). Kahju vaid, et osa detaile haihtus tabamatuina kiriku võlvide alla. "Ära kadus" ka Kaarel-Mikk Parme (Nõmme MK, õp. R. Nurmsaar) "Habanera" hispaaniaalik temperament.

Eks sama akustikahäda saatnud ka nõrgakõlalist kannelt, eriti veel kui faktuur tihedam, tempo kiirem. "Objektiivseid puudujääke" arvestamata väarisid kiitust nii Triin Kilgas (Vanalinna MK, õp. T. Kann) kui Liisi Laanemets (Tallinna MK, õp. E. Roode), kelle esinemises oli meeleolukust ja heast pillimänguoskusest tulenevat efektsust. Vähva, et tublisid kanneldajaid tuleb ka Pämust (Raili Rääbis, õp. T. Erm) ja et isegi nii väikesest koolist, nagu on Karksi-Nuia, pürgis Rainer Koik (õp. P. Bergmann) esikohale noorimas vanuserühmis.

Ja muidugi sai ühe õpetajakarika Els Roode, kes on kromaatilisele kandlele eluõiguse välja võitlemisele pühendanud tohutult energiat. Pealegi väga tulemuslikult: kannelt õpetatakse juba viieteistkümnes muusikakoolis.

Karikavääriliseks tunnustati ka Heiki Mätiku töö kitarrimängu propageerimisel.

Ines Rannap

B enne A-d

18. aprillil peeti Tartus Õpetajate Seminari hoones maha VI Eesti Kammerkooride Festival. Selle ettevõtmisega tehti algust 1986. a ja toimub see iga 2 aasta tagant, algusaastail Vabariikliku Kammerkooride Festivali nime all. Seekord oli organisatoriks hiljuti loodud Eesti Kammerkooride Liit, kes oli töötanud välja ka uue reglemendi.

Nüüd jaotatakse koorid tugevuse astmelt 3 kategooriasse: A, B ja C. Hinnatakse 3 põhiaspekti: kava, tehnilist teostust ja interpretatsiooni. Punktid (0–100) liideti, kusjuures eelvooru ja finaali hindamine toimub eraldi ja tulemused summeeritakse.

Žüüri koosseisus Tarmo Leinatamm (esimees), Alo Põldmäe ja Lauri Sirp oli eelnevalt läbi kuulanud kõigi osaleda soovivate kammerkooride helisalvestused, neist välja valinud 15 parimat ning jaganud nad kategooriatesse.

Selle süsteemi kohaselt tulid ülekaalukalt võitjateks C-grupis Saaremaa Kammerkoor Sõsarsaad (dirigent Anne Kann) ja B-grupis Tallinna Raekoja kammerkoor (dirigent Elo Kaarepere, ka eripreia parima kohustusliku loo eest oma grupis). Kõige kõrgemas grupis saavutas esikoha Tallinna Muusikakeskkooli kammerkoor (dir. Evi Eespere) Tallinna Kammerkoori (dir. Aivar Leštšinski ja Margit Võsa) ning Tartu Ülikooli Kammerkoori (dir. Karin Heme, ka parim eesti koorimuusika interpretatsioon) ees. Üllatuspreemia sai Püssi Kammerkoor (dir. Tiina Dammann).

Vanade harjumuste kohaselt oleks olnud loomulik, et *Grand Prix* saab A-grupi võitja, kuid uue süsteemi järgi kõige rohkem punkte kogunu. Neid oli B-grupi võitjal pisut rohkem kui A-grupi esimesel. T. Leinatamme sõnul raiutakse ajalooürikutesse, et VI Eesti Kammerkooride Festivali *Grand Prix* läheb Tallinna Raekoja Kammerkoorile.

Arvamusi oli, nagu ikka, erinevaid. Üldiselt leiti, et *Grand Prix* sai parim – Tallinna Raekoja Kammerkoor tegi tõepoolest väga kõrgel tasemel koorimuusikat, milles oli küpsust, rahu, täiuslikku harmooniat, mida TMKK kammerkoori lauljalt nende väga noore ea tõttu ei tohiks nõudagi. Väga paljudel tekkis aga küsimus: kas tõesti oli võitnud koori saadetud helikassett nii võrd madala kvaliteediga, et koor paigutati B-gruppi. Tartus kuuldub põhjal ei tekkinud küll mingitki kahtlust tema sobivusest kõrgeimasse kategooriasse.

Triin Vallaste

Juubelihõnguline noorte lauljate konkurss

Kas viimane?

10 aastat tagasi teostus mõte hakata korraldama muusikakoolide vahelisi kohtumisi-lauluvõistlusi. Idee kandjaks olid H. Elleri nim. Tartu Muusikakooli laulpedagoogid Alma Kurtna (käesoleval aastal oleks saanud 90-aastaseks), Rudolf Jõks (100) ja noor energiline Aino Kõiv.

Üritusest võtsid osa G. Otsa nim. Tallinna Muusikakooli ja H. Elleri nim. Tartu Muusikakooli lauluosakond ning tolleaegse Tallinna Konservatooriumi laulukateedri ettevalmistusosakond. Osavõtjad olid jagatud kahte rühma: noorem – muusikakoolide I ja II ning konservatooriumi ettevalmistusosakonna I kursus – ning vanem – muusikakoolide III ja IV ja ettevalmistuse II kursus.

Kohtumised on jätkunud igal aastal ja korraldajateks järgimõda kõik eelpoolmainitud õppeasutused. Käesoleva aasta 25. ja 26. aprillil oli see 30 osalejaga 10–ndat korda, korraldajaks H. Elleri kool. Kahe lauljaga oli esindatud ka Pärnu Süttevaka Gümnaasium.

Kui noorem rühmas oli hindamiskriteeriumiks häälematerjal ja musikaalsus, siis vanemas rühmas on oluline vokaaltehniline teostus: diapasooni valdamine, intonatsioon, diktsioon, fraseerimine, muusikaline tunnetus, hingamine.

Zulemused:

Noorema rühma naislauljad: I Anneli Põpak (Otsa-kool), II Mari Mündel (Elleri-kool), III Marina Mihhailova (Otsa-kool).

Noorema rühma meeslauljad: Esikohtajagsid Aleksei Mikki (Elleri-kool) ja Mart Kroon (Otsa-kool), II Igor Tsenkmann (Otsa-kool), III Priit Volmer (Elleri-kool).

Vanema rühma naislauljad: I Alla Popova (Otsa-kool), II Liili Jõgiaas (Elleri-kool), III Eve Neuland (Elleri-kool) ja Liivi Tammel (EMA).

Vanema rühma meeslauljad: I kohta jagasid Aleksander Mihhailov ja Rene, Soom, II Andres Köster (kõik Otsa-koolist).

Kümne aasta jooksul on tehtud tõhusat tööd, on olnud ilusaid muusikakoolide vahelisi kohtumisi, asjalikke nõupidamisi, vokaal-pedagoogilisi diskussioone, võite ja kaotusi ning palju-palju rõõmu.

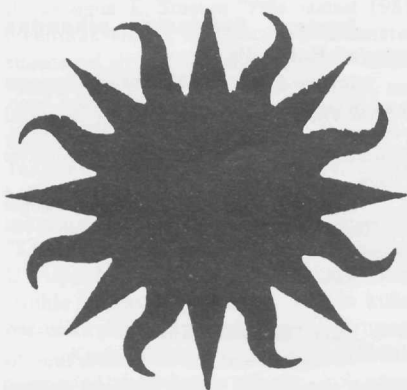
Nüüd oleme probleemi ees, mis saab edasi sellest ilusast laulpedagoogide-korüfeede Alma Kurtna ja Rudolf Jõksi algatusest. Haridusministeerium, kes seni finantseeris seda ettevõtmist, tulevikus raha enam ei eralda. Kust seda leida?

Ludmilla Issakova

EESTI RAHVAKULTUURI KÕIGI AEGADE SUURIM ESITLUS MAAILMAS

Igal aastal toimub USA Rahvusmuuseumi *Smithsonian Institution*'i poolt kooraldatav *Festival of American Folklife*, milles osalevad ka teised riigid. Seda võib iseloomustada kui nende rahvakultuuri pärandi suurimat esitlust. Festival, mida külastab umbes miljon inimest USA-le lisaks ka muudest riikidest, paikneb vabaõhupargis Washingtonis *National Mall*'il.

1998. aasta festival toimub 32. korda ja osa võtavad ka Balti riigid – Eesti, Läti ja Leedu tutvustavad seal elava rahvakultuuri traditsioone. Ühenduses festivaliga annab *Smithsonian Folkways* välja mitmesuguseid materjale alates CD helikandjatest ja INTERNETi lehekülgedest kuni Eestit tutvustava ja reklaamiva erileheni ajakirjas *Smithsonian*, millel on kuni 2 miljonit lugejat. Ajakiri on üks suurima levikuga USAs ja reklaamib festivali sponsoreid.

Sama toimub ka teiste publikatsioonide, pressiteadete ja reklaamiaktsoonide kaudu.

Seekordne 24. juunist 5. juulini toimuv festival annab enneolematu võimaluse tutvustada Eesti kultuuri, majandust, turismi, äri- ja tööstuskliimat ning kaubandust pikas perspektiivis. Festival saab tähelepanu

objektiks üleameerikalise televisiooni, raadio ja ajakirjanduse kaudu. Sel viisil levitab ta 8–12 miljoni USD väärtuses positiivset teavet Eesti ja teiste Balti riikide kohta.

Eesti riik lähetab Washingtoni 50 inimest, kes tutvustavad meie rahvatantsu, – muusikat ja –laulu, samuti käsitööd (rahvariietest kuni kaluripaadi ehitamiseni). Festivalil on igal riigil oma territoorium, meie omasse on kavatsus ehitada rehetalu, kiik, väravad jne. Tõenäoliselt saame õiguse ka "Saku" õlleia tegemiseks.

Festivalist osavõtvad grupid püüavad esitada terviklikke kavasis eesti kombestikust, rituaalidest rahvakalendri tähtpäevadel. Suured kogemused selleks on Leigaritel. Samuti tutvustavad omi traditsioone Setu ja Kihnu folkloorigrupid. Uuemat rahvamuusikat kuuleme Viljandi ansambliit Alle-aa.

Alar Ojalo,

Eesti kultuuriprogrammi koordinaator

Üleriigiliselt üle aasta, vahepeal vähemalt maakonniti

Tänapäeval tegutseb nii maal kui ka limas lisaks paljudele üksikpillimeestele kümneid rahvamuusikaorkestreid, –ansambleid, perekonnaansambleid ja külakapelle. Nad esitavad kas traditsioonilist rahvamuusikat (folkloorigrupid) või uuemaid rahvuslikke lugusid omapärase külapillimehe stiilis ja interpretatsioonis. Kasutatakse nii vanu rahvapille (kannel, vilepill, torupill, lõõtspill, pingipill jt.) kui ka rahvatraditsiooni tee leidnud professionaalsete meistrite tehtud pille (viul, mandoliin, kitarr, akordion, kontrabass jt.). Rahvapillimängijate arvu kasv viis vajadusele hakata korraldama vabariiklike laulu- ja tantsupidude eeskujul **rahvamuusikapidusid**. Alustasime kaksikümne aastat tagasi – 1978. a. suvel. Esimene selline toimus Toilas. Koht oli teadlikult valitud Ida-Virumaal, et sealgi eesti rahvamuusikaga eestlust säilitada. Nüüd on neid pidusid peetud juba kümme – ikka üle aasta. Eelmisel suvel Võrus.

Rahvamuusikapööd koos sinna juurde kuuluva võistumängimisega on mõjutanud tiivustavalt kogu rahvamuusikaharrastust. On kasvanud mängijate arv ja mängutase. Rõõmustab, et vanade pillimeestega koos mängivad noored, ning teevad seda väga edukalt. Vabariiklikud rahvamuusikapööd toimuvad üle aasta. Et saaks koos mängida iga aasta, on paljud maakonnad hakanud korraldama oma rahvamuusikapöövi. Olen tänavu osa võtnud kolmest rahvamuusikapöövast.

Viljandimaal olid I maakondlikud rahvamuusikapöövad 1991. a. Karksi-Nuias. Seejärel on igal kevad-talvel Mulgimaa rahvamuusikud saanud kokku erinevates kohtades – Kärstnas, Viiratsil, Viljandis, Holstres, Kolga-Jaamis. Seekordne seitsmes pidu toimus jälle **Karksi-Nuias**. Kõikide seitsme peo eestvedajaks on olnud Karksi-Nuia

rahvamuusikaansambli Lustipill juht Vello Ainsalu.

Tänavusele peole 7. märtsil oli tulnud kokku kuus ansambliit. Lisaks ühistele pillilugudele pidi iga kollektiiv esinema oma kodukohta tutvustava kavaga. Värv ja hoogu andis peole Karksi-Nuia Rahvamaja tantsurühm Tantsurõõm (juht Lille Arraste), kes esitas sajandi vahetuse seltskonnatantsu. Meisterlikku torupillimängu pakkus Viljandi Kultuurikolledži õppejõud Ants Taul koos Valentina Moldauga. Lõõtspillilugusid esitasid Julius Vilumets ja Paul Almers. Asta Jaaksoo sõnaliste vaheladena esitatud mulgi naljad olid päevakohased ja muhedad.

Ida-Virumaal oli rahvamuusikapöövade traditsioon vahepeal katkenud. Mullu võttis Aseri Keskkooli direktor Jaan-Ulo Saar asja taas üles. Tänavu tuldi kokku jälle ja ikka **Aseris**. Oma kaunist pillimängu ja laulu olid tulnud teistega jagama rahvamuusikaansamblid Narvast, Toilast, lisakust, Kohtla-Järvelt ja Avinurme, külalisena Küigat-käägat (juht A. Nurk) Tallinnast. Tervitusi tõid maakonna kultuurijuhid.

Võõrustajaks olid Aseri rahvamuusikaansambel (juht Anatoli Zamahhov), kes võttis külalisi vastu mõnusa muusikaga. Sellel päeval, 5. aprillil, täitus 40 aastat kohalikul tantsuõpetajal ja huvialajuhil pr. Ingrid Korjusel. Tema auks tantsiti ja musitseeriti. Viisid ei helisenud mitte ainult pillikeeltele, vaid meelitasid ka rahva kaasa laulma. Oli mõnus rahvapidu.

Harjumaa pidas oma III rahvamuusikapööva 11. aprillil Loo Keskkoolis, hingeks, nagu ennegi, Loo Rahvamaja juhataja Virve Lääne. Päev algas koondorkestri prooviga. Dirigendid Uno Veenre, Els Roode, Helduv Vaabel ja Ahto Nurk üllatasid rahvamuusikuid mapitaie toredade pillilugudega, mis tulevad ettekandele eelolevatel rahvapidustustel.

Toredasti tasakaalus olid seekordse koondorkestri pillirühmad. Tulevikus paluti koondorkestri prooviks planeerida rohkem aega.

Pärast lõunavaheaega algas kontsert, kus iga kollektiiv esines 10–15-minutilise tervikliku kavaga. Alustas kohalik Loo Rahvamaja ansambel Lootar, kes 15. mail k.a. tähistab oma 40. tegevusaastat. Saue Kägara muusikud (juht Harald Matvei) ja tantsijad (juht Elena Kalbus) esitasid lustliku laulumängu ja sajandi vahetuse seltskonnatantsu. Väga mitmekesise kavaga tuli välja Viimsi Kultuurikeskuse ansambel Priita. Neeme Rahvamaja ansambel Briis Leena Ojavee juhatusel laulis rannarahva elust. Tulevikus sooviks tema esituses kuulda ka eesti rahvalaule. Harju KEK-i rahvamuusikaorkester ja Milvi Korsen olid oma kavas traditsiooniliselt vaheldusrikkad.

Igal aastal on Harjumaa rahvamuusikapöövast võtnud osa mõni Tallinna ansambel. Tänavu oli kohale tulnud Piibari tubli pillipoiste rühm, kes nakatasid publikut oma rõõmsa mänguga. Toivo Luhats teab, kuidas noori rahvamuusikaga siduda. Kukulind ja Käopojad helisesid kaunites valsi-polka viisides Els Roode käe all. Salme Kultuurikeskuse rahvamuusikaorkester Ants ja Liisu, kes oli oma koosseisult kõige rohkearvulisem (17 mängijat), esitas kindlalt osa oma hiljutisest 10. tegevusaastat tähistavast kontserdist. **Rahvamuusikapööva** kõige kaugem külaline oli hr. Gustav Cogneau Belgiast, kes koos Kukulimuga esitas ehtsa flaami pulmavalsi. Rahvamuusikapööv lõppes koondorkestri esinemisega.

Soovin teistele maakondadele niisama toredaid rahvamuusikapöövi ja kõigile rahvamuusikutele eelolevaks suveks jätkuvat mängulusti.

Ahto Nurk,

Eesti Rahvatantsu- ja Rahvamuusika Seltsi aseesimees

Kremerata Baltica registreeritakse

Läti kultuuriministeriumis pressikonverentsi andes ütles maailmakuulus viuldaja Gidon Kremer, et ta orkester *Kremerata Baltica* registreeritakse sel suvel Balti Assamblee legaalse muusikaansamblina.

Orkestri koosseisu kuulub 25 noort Baltimaade muusikut ja üks Ukraina muusik keskmise vanusega 22 aastat. Nad õpivad erinevates Euroopa maades. Gidon Kremer ise on solist. Orkester loodi 1996. aastal Vilniuses ja astus esmakordselt üles 1997. aasta veebruaris Riias. Ta on juba andnud 25 kontserti ja lindistatud mitu kompaktplaati. Orkester on koos umbes 15 nädalat aastas.

Järgmine pikem esinemine sari algab 1. juulil Jürmalas, järgnevad kontserdid Riias, Vilniuses ja Peterburis. Sügisel sõidetakse esmakordselt esinema Ameerika Ühendriikidesse.

Läti kultuuriminister Ramona Umblija teatas, et ministerium toetab Kamerata Balticat 150 000 Saksa margaga järgmise 3 aasta jooksul.

LETA – ETA

José, Carreras laulis Riias

Läti Rahvusoperis esines maailmakuulus tenor José Carreras, lauldes Scarlatti, Leoncavallo, Puccini jt. loomingut. Kontserdi organiseerisid *Parx-bank* ja firma *V.L.P. – Concerts*, piletid maksid kuni 300 latti (üks latti on umbes 24 EEK). Carreras peatus 2 päeva Riia hotellis De Rome, andis pressikonverentsi, tutvus Riia vanalinna ja Jürmala suvituspiirkonnaga.

Riiga saabus Carreras Moskvast, kus ta võitis vastu Mendelejevi preemia kui Leukeemiavastase Fondi asutaja ja juht. 70–ndate aastate lõpul põdes J. Carreras ise seda tavaliselt surmaga lõppevat haigust. Teda toetasid tollal nii materiaalselt kui ka moraalselt Luciano Pavarotti, Plácido Domingo ja teised laulukuulsused, andes mitmeid heategevuslikke kontserte. Pärast tervenemist asutas Carreras selle fondi.

LETA – ETA

Pavorotti järjekordne heategevuskontsert

Luciano Pavarotti, kes hiljuti andis kontserdi Bosnia kodusõjas koduta jäänud laste heaks, kavatseb anda oma kodulinna Modenas samasuguse kontserdi Aafrika riigi Libeeria laste heaks, kes jäid orbudeks seal samuti 90–ndate aastate algul mõllanud kodusõjas, milles hukkus umbes 150 000 inimest. Sellest teatas ta pressikonverentsil New Yorgis.

Samal kontserdil esinevad ka tuntud levimuusika tähed John Bon Jovi, "Titaaniku" sireen Celine Dion, Inglise Spice Girls jt. Helilooja Stevie

Wonder lubas selle ürituse jaoks komponeerida laulu, kinodirektor Spike Lee kontserdi filmida.

LPA – ETA

Jevgeni Svetlanov pikendas lepingut Hollandis

Jevgeni Svetlanov pikendas oma lepingut Haagi *Residence Orkestriga* hooajale 1999–2000. Svetlanov on selle orkestri peadirigent 1992. aastast, juhtides ühtlasi riiklikku sümfooniaorkestrit Moskvast ja Oslos.

2000. aastal kavatseb Svetlanov vanaduse tõttu Haagist lahkuda. Käesoleval aastal saab ta 70-aastaseks.

RiA–Novosti – ETA

Suri "Brasiilia ööbik"

78-aastasena suri Rio de Janeiro Brasiilia kuulsaim estraadilaulja Nelson (sündinud Antonio) Gonzales.

Oma lauljakarjääri alustas ta 1941. a., 10 aastat hiljem nimetati teda raadiokuningaks. Ta on lindistanud üle 1000 laulu, töötas surmani, lastes vahetult enne seda välja kuldplaadi "Ainda e Cedo". Ta on olnud 4 korda abielus ja 60–ndail aastail katkes ta karjäär mõneks ajaks narkootikumide tarvitamise tagajärjel.

Paljud brasiillased puhkesid oma lemmiku surmast kuuldes nutma. Tuntud raadioreporter Ricardo Cravo ütles: "Vähesed brasiillased on laulnud sellise himu ja järjekindlusega. Ta jääb alati rahva meelde Brasiilia ööbikuna."

Reuters – ETA

Muusikaga tegelemine soodustab lapse peaaegu arengut

Münsteri ülikooli (Saksamaa) neurofüsioloog Christo Pantva ja tema kolleegide uurimise kohaselt on ajukoore kuulmiskeskus muusikainstrumenti käsitsevatel inimestel umbes 25% ulatuses laiem võrreldes inimesega, kes seda ei tee. See nende uurimistulemus on avaldatud ajakirjas *Nature*, kus on ära toodud vastav nn tonotoopne kaart ning ajakirjandusele antud intervjuudes on Pantev seda ise populaarselt seletanud. Ta põhjendab seda asjaoluga, et närvarakud, mis võtavad vastu helikõrguse impulsse, paiknevad kobaras. Muusikainstrumentide poolt tekitatud helid erinevad tavalistest helidest ning nende vastuvõtmiseks on vaja lisarakke.

Pantev lisab, et erinevus ajukoores pilli mängiva ja seda mitte tegeva inimese vahel on seda suurem, mida varem laps hakkab pillimänguga tegelema, kuna aju kvantitatiivne adapterumismisvõime

kahaneb juba esimestel eluaastatel. Mida varem laps hakkab pilli mängima, seda parem, teeb Pantev kokkuvõtte.

Pantev on uurinud ka keelpilli mängivate inimeste sõrmede tegevust koordineerivad ajuosi ning leidnud, et vasaku käe puhul on need enam arenenud kui parema käe puhul. Seda seletab ta asjaoluga, et vasaku käe sõrmed on hoopis enam lülitatud muusikatekitamise protsessi kui poognat hoidva parema käe omad.

Ameerika teadlased on avastanud, et muusikaga tegelemine ei arenda üksnes ajukoore auditiivseid keskusi, vaid tõstab ka laste üldist intellektuaalsust. Selle tähelepaneku neuroloogilised alused on aga veel välja selgitamata. Arvatakse, et kuna muusikaga tegelemine arendab koordinatsiooni peaaegu mootorsete ja kuulmiskeskuste vahel, soodustab see üldse assotsiatiivsete sidemete arengut peaaegu.

Reuters – ETA

Noorte maailmaorkestri hügeledu

Oma järjekordset, arvult neljandat kontserdireisi alustas 24. aprillil Budapestis Saksa dirigent Justus Frantzi poolt 1995. a. moodustatud noorte maailmaorkester, milles mängib 89 muusikut üle 40 riigist. Esitades Raveli ja Dvoraki teoseid, näitas orkester Frantzi juhtimisel üles erakordset sisseelamisvõimet nende vägagi erinevate autorite muusikakäsituse. Tal tuli esitada kolm lisapala, enne kui publik lakkas tormiliselt aplodeerimast.

Noorte maailmaorkester, mis on Hamburgi tubakavabrikandi poolt spondeeritult võtnud varem ette kaks Davidoffi sõprustuuri nime kandvat kontserdireisi Euroopas ja ühe Hiina Rahvavabariigis, liigub seekord marsrindil Budapest–Moskva–Kiiev–Bratislava–Praha.

DPA – ETA

Juubeliks vähem esietendusid

Dresdeni Ooperil on hooajal 1998/99 kaks juubelit – 450 aastat Dresdeni linnakapelli ja 10 aastat eksperimentaalteatri "Väike lava" moodustamisest. Juubeliaastal esietenduvad kaks balletti ja kolm ooperit – ühevõrra vähem kui tavaliselt, teatas intendand Christoph Albrecht. Põhjuseks tõi ta selle, et valmistatakse järgmise hooaja algul laialdaselt tähistama Richard Straussi 50. surma-aastapäeva, täpsustamata, kuidas seda tehakse.

Kuid juba 1999. a. märtsis tuuakse lavale R. Straussi ooper "Ariadne Noxoset". Teised sel hooajal esietenduvad ooperid on Puccini triptihhon ja Aribert Reimanni uus teos Shakespeare'i "Leari" ainetel.

DPA – ETA

Eesti Muusika Päevad

20. aastat, aga veel mitte 20. korda 15.–22. aprillini toimunud Eesti Muusika Päevade suurimaks saavutuseks oli kahtlemata **ligi 40** esiettekamnet. Eesti nüüdismuusika elab, selles pole enam kahtlust. Muidugi polnud kogu uuslooming kunstilisel kõrgtasemel – milline see just täpselt tänapäeval peab olema, ei oska vist keegi öelda – kõrvu vanameistrite töödega lubati ju lavale ka tudengite katsetusi. Aga pilt oli kirev ja õige tore. E. Tambergil sai valmis IV sümfoonia, aga M. Tally kirjutas "Quasi Q" kandleansambli, L. Sumera komponeeris "SynphónS", aga T. Steiner viisistas D. Kareva ja M. Tervoneni värsse, J. Rääts löi "Digitalia", aga R. Rannap pani häälitsema "karja" papagoisid jne.

Päevadel oli ka ootamatult värvikas esitajatepere: A. Mustonen dirigeeris oma "akadeemilist" pöörase energiaga esitamaks uudisteosid Sumeralt, Räätsalt, Tüürilt efektselt ja veenvalt; NYJD Ensemble laskis publikul oma meisterlik-

kusest osa saada ülevaatega Tambergi kammerloomingust; esmakordselt oli kaasa haaratud kannel, samuti noor Nõmme Linnaorkester H. Vestmänni juhatusel; kitarriansambli muusika konkursi tõi välja EMA kitarrikvarteti jne. Seetõttu on kahju, et mõnigi tore kontsert läks laie-male avalikkusele kaduma – fakt, mis viitab paraku siiski vähesele huvile eesti uue muusika vastu.

Püüdmata analüüsida iga uudisteost üksikasjalikult – esmamulje põhjal ongi see ülejõukäiv – jagavad allpool oma põgusaid muljeid allkirjutanu ja A. Pertmann.

Esimese sümfooniakontserdi

koostisosadeks olid nii värsked oopused, juba kuulnud teosed kui ka sajandialguse lugu "Videvik" H. Ellerilt, meenutamaks, kust meie tänane helilooming pärineb. Ega pikk teekond olegi seda nii palju muutnud, Ellerini viivad

paljude komponistide juured, olgu õpetaja või õpetaja õpetaja kaudu. Tõestagem: sellel kontserdil esindatuist õppisid Elleri juures Sumera, Rääts ja Pärt, Eesperele ja Tüürile aitasid Elleri-kooli vahendada Garšnek ja Rääts.

Tavaliselt on autorite teave oma teoste kohta leebelt öeldes jutuvalda, millest kuulamisest ei tõuse suurt tulu. Kuid Sumera avaldas oma "Synphóné" kohta nii huvitavaid ja tabavaid mõtteid, et neid ei saa kordamata jätta: "...erinevate muusikamaastike – faktuuride – aeglane muutumine, aleatooriliste ja täpselt noteeritud kõlavuste üksteisesse ülesulamine assotsieerub muusikalise magmaga, ainesega, milles kõik arenguvõimalused veel peidus, milles muusika aatomite – nootide – türlamine oma tuumade – harmooniate ja meloodiate – ümber veel traditsioonilise muusika mõttes organi seerumata." Kas ei ole vahva!? Sellise kujutlusainega relvastatult oli "Synphóné" lausa lust kuulata.

Kenasti ja kuulamistavitavalt tutvustas oma "Lighthouse'i" ka Tüür. Ansbachi Bachifestivali tellimustöös pole küll otseleid Bachitsaate, küll aga üks väga tore fugaato.

Räätsa "Digitalia" on suuresti seotud R. Rannapi sõrmetehnikaga; nagu autor väitis, teinud ta Rannapi solistiks nõustumise järel teose rõõmsalt poolenisti ümber. Rääts jääb Räätsaks küllap loometöö lõpuni – võrreldes näiteks aina muutuva Tambergiga on temas meeldivat turvalisust. Kuid tuttavaid faktuurilahendusi ja üldist toonust tempis Rääts ka mitme uudiskujundiga. "Digitalias" oli värskest, hoogu, särtsakust mitte ainult tänu vaimukale klaveripartile ja – nagu öeldud – Mustoneni energilisusele. See oli lihtsalt mõnusalt ja lahedalt komponeeritud.

Kontserdi "vanemas" pooles oli keskne Pärdi "7 magnificat-antiphonen i" orkestrivariant, milles andsid nii otsekes kui ka kaudes mõttes tooni puhkpilligrupid. Mõneti küll problemaatiline töödus lisas kontserdi mosaiikpilti siiski ühe huvitava tüki.

Eespere Flöödikontserdi esitas N. Punder, ainult et solistirolli lasti tal vähe mängida: flöödile antud keskmine register ja osa temaatilisest materjalist langes pea pidevalt ühte orkestri registri ja temaatilise materjaliga. Mis puutub viimasesse, siis oli selles ideaalselt läbi viidud monotematism ja hoitud see leinalise loori all.

Mammutkontsert

algas NYJD Ensemble'i poolt Tambergi loominguilisest portfellist välja nopitud teostega alates aastast 1958 – siis kirjutas autor oma esimese keelpillikvarteti (op. 8), kus esiplaanil rahvamuusika intonatsioonidele toetuv tantsulisus. Kuid ka Puhkpilliorkestris nr. 2 (op. 71) polnud Tamberg veel eemaldunud "toitvast

Eino Tamberg

pinnasest" – alapealkiri "Karjaseviisid" ja osad ("Helletus", "Õitsil", "Kari koju", "Karjase pühapäev") räägivad enda eest selget keelt. Seevastu Puhkpillikvinteti nr. 1 (op. 30) kulges autori mõttele otseku ennustuslikult hulga vabamat teed pidi – mille (senise) sihtpunktina võis käsitada lausvärsket Desiderium Concordiae't (op. 101).

NYJD-i rüpest väljuvate ansambli teatavalt valmisolek etteantud teostes orienteerumiseks

ja neile rahuldavate tõlgitsuste leidmiseks on kiiduväärne.

Pikalt tagasi vaatas ka Mammutkontserdi II osa algus: L. Sumera "Pala aastast 1981" meenutas elavalt esimestest kuulamistest sünenud elevust – kuidas küll selle "tuima" Alberti bassi najal õnnestub omapärasel, aina laieneval ja meetrimselt üldse mitte hoolival baroksel teemal nii veetlevalt tantsiskleda. R. Taali esitus oli lausa pärlendav, huviga kuulatavaiks said tema kätes ka G. Grigorjeva isikupärane "Poly-phonie" ja A. Põldmäe kirev "Kaleidoskoopiline sonatiin". Selle osa lõpetasid U. Vulp ja M. Lohuaru A. Pertmanni Nokturniga viiulile ja klaverile. Pala jäi meelde küllalt oskusliku pillikäsitluse ja ladusa ülesehitusega.

Kuulates mammutkontserdi kandleõiku tabas mind kibe kahetsus pilli nõrga kõla pärast. Muidugi eksisteerib võimendusvõimalus, kuid see oleks võrreldav näiteks viiuli "elektriseerimisega" ja kuulub seega levimuusika valdkonda. Mida küll teha, et kõik, mis tuleb K. Mühlingu ja teiste vaprate kanneldajate osavate sõrmede alt, jõuaks edaspidi ka näiteks 4. reas istujani?

Paari esietekande kõrval pälvis tähelepanu Männiku 1988. a. pärit tsükli "Aastaringi" peenhaprad looduspildid ja rakendatud mänguvõtted. Marguste püüd panna koos mängima tsellot ja kannelt oli pea sama õnnestunud võte kui Tally flöödi–kandle duett. Tsello (V. Luhtsalu) "tembeldati" "Uinulaulus" mollpilliks ja hoidis end seepärast hoolikalt "vaos", flöödi (J. Lentsius) loo-mulik mäng aga kandle (K. Mühling) partiid muidugi ei summutanud. Nii või teisiti sai selle tunni jooksul selgeks, et kandlele on kirjutatud head muusikat ja tema võidukäigus nii soolo- kui ansambli pillina pole kahtlust.

Ines Rannap

Mammutkontserdi viimases sektsioonis tuli lavale EMA Brass Academia Avo Otsa juhatusel. Timo Steineri kantaadilaadses teoses "Do vstretši" laulis solistipartiid Mati Palm. Teose paatoslik alatoon meenutas mõnevõrra mõõdunud aegade temaatiliste helitööde stiili, Tõnis Kaumanni "Stseenides olematule filmile" op. 98/1 oli tunda sarkasmi ja ironiat. See avaldus nii tämbrikooslustes kui ka muusikalistes kujundites. Ülo Kriguli uues puhkpillioopuses olid valdavaiks dissonantsed lahendused, kusjuures autori mõttekäiku oli kohati raske jälgida. Leidlikku pillikäsitlust oli Rauno Remme "Kolmes vaskses etüüdis". Remme teosed paistavad uuema eesti muusika kontekstis silma kõige otsingualimatena. Alati ei suuda aga põnev algide leida piisavalt veenvat arendust. Seetõttu tunduvad mõned tema helitööd liiga pikkadena.

Kitarrimuusikast

Vimatinimetatud mõte kehtib ka sama autori teose "Four Part One" kohta, mis esitati 18. aprillil Matkamajas toimunud Eesti kitarrimuusika kontserdil. Põnevaid pillikäsitlusvõtteid kippus ebahuvitavaks tegema teose liialt matemaatiliselt välja arendatud vorm ja liigsed kordused. Selle kui ka ülejäänud kahe konkursitöö esitajateks oli EMA kitarrikvartett koosseisus Heiki Mätlik, Meelis Milli, Aleksander Statsenko ja Jorma Puusaag.

EMA üliõpilase Ren, Keldo Kitarrikvartett oli üles ehitatud mootorsetele

liikumistele, kusjuures põnevalt kõlasiid paralleelsetes sekundites antud meloodiajoonised.

Konkursil esikoha saanud Timo Steineri "Minotauruse päevaraamatus" polnud sedakorda paatoslikkust. Teose tugevaks küljeks oli loogiliselt üles ehitatud vormilahendus ja põnev harmoonia. 1988. aastal valminud ja alles nüüd esietekandele jõudnud Anti Marguste Concerto piccolo nr. 4 oli tasemel lugu, kuigi jäi oma sisuliste väärtuste poolest ilmselt mõnevõrra alla festivalil kõlanud sama helilooja "Uinulaulule", mis on viimase aja uue eesti kammermuusika üks tippe.

Aare Kuusimäe "Kapriis" sooloflöödile Janika Lentsiuse esituses jätkas sajandi alguses valitsenud debussyliku impressionismi joont.

Kui Sirbis ilmunud Eesti Muusika Päevadel külalisena olnud läti muusikateadlase Arnold Klotinši artiklis kleebiti heatahtlikult eesti heliloojatele silte külge stiilis, kes on "kõige see" ja "kõige too", siis jätkaksin ka siin sarnast "kleepimistööd".

Ajas kõige vähem muutuvam eesti helilooja on ilmselt Jaan Rääts. Seda näitas ka tema "Allegro" viiulile ja kitarrile, mille esitasid Urmas Vulp ja Heiki Mätlik. Teos oli kirjutatud "omas elemendis" – kasutatud oli enamuse aegade jooksul läbi proovitud räätsalike võtteid.

Lepo Sumera Quasi Improvisata III versioon flöödile ja 2-le kitarrile oli pidevas pingetõusul kulgev hästi kirjutatud teos. Head võimalused palas oma tehniliste oskuste näitamiseks olid flötistil Janika Lentsiusel, kes neid ka nauditavalt demonstreeris.

Segakoorigala konkurs

22. aprillil toimus Mustpeade Majas EHL-i ja Kooriühingu korraldatud segakoorigala konkursi lõppvoor. Laekunud 24 laulust tulid lõppvoorus esitamisele 6. Kolme lohutusaühinna saanud laulu autoriks oli Olev Sau. III koha pälvis EMA tudengi Lilyan Kaivi A. Haava tekstile loodud laul "Millest see?". II koha Tiina Kiilaspea "Aasta kau-neimal öhtul" (M. Under). Võidulaulu "Suitsu-pääsuke" (K. Lepik) oli kirjutatud Ester Mägi. Kõik konkursi lõppvoorus ettekantud 6 laulu olid stiililt samased, ilutsevad, mõõdunud sajandi lõppu meenutavad ärkamisaegete laulude maneeris kirjutatud lood.

Lisaks lauluvõistlusele esitati tol öhtul veel kaks Veljo Tormise helitööd: "Sinikkan laulu" ja "Kuulmata kusagil kumiseb". Mõlemad nad ületasid tunduvalt oma kunstiliste väärtuste poolest laulukonkursil kõlanud laule. Tugevam neist oli teine kooriteos. Siin oli põnevalt kasutatud polütonaalsust ja koorifaktuuri keskmistes häältes oli ka huvitavaid rütmilisi leide.

Kõiki neid uusi eesti koorimuusika teoseid esitasid Estonia Selti segakoor ja Tallinna Tehnikaülikooli kammerkoor, dirigentideks Peeter Perens ja Heli Jürgenson. Need koorid on oma tasemelt küllaltki head. Seetõttu jääb vaid soovida, et järgnevat koorilaulude võistluste žüriid (kui eistajateks on vähemalt sama masti koorid) võiksid oma töös olla julgemad ja lõppvooru valida ka tehniliselt nõudlikumaid lugusid, sest koorid tulevad nendega toime, nagu näitas V. Tormise teoste heatasemeline esitus.

Aaro Pertmann

TALLINNA KONTSERDIELU — APRILL

Ega küll küllale liiga tee!

2. aprill oli meie kontserdielu ajalooline päev: Tallinn pidi "välja kannatama" kaks sümfooniakontserti. Estonia Kontserdisaalis juhatas **Anu Tali** Soome sümfooniaorkestrit, Eesti Rahvusmeeskoori, tütarlastekoori Ellerhein ja (nimetus) naiskoori kandmaks ette Mussorgski "Boris Godunovi" – muidugi kontsertvormis. Mustpeade Maja Valges saalis juhatas aga **Kristjan Järvi** Vanemuise Sümfooniakoori, kes mängisid Beethoveni "Coriolanust", Brahmsi 4. sümfooniast ja Skrjabinini Klaverikontserti Tanel Joametsa soleerimisel.

Publik jaotus ebavõrdseks – Estonia oli pilgeni täis, kammeraal poolenisti. Mis seal imestada – "Godunovile" tehti tohutut reklaami. Vanemuislastest kuulis allakirjutatugi juhulikult mõni tund enne kontserdi algust ja üks tõmbas tohtu uhketes kostüümides esitajakond – lisaks eelnimetatule ka solistid Jassi Zahharov, Ain Anger, Rostislav Gurjev, Rauno Elp – ja kuulus ooper tunduvalt enam kui alles endale nime kujundavad Tartu teatripillimehed ja noor dirigent.

Olgugi et Valge saal kohe mitte kuidagi ei sobi sümfooniaorkestri mängupaigaks – talumatult vali on isegi tutti piano, fortefortisimost rääkimata –, sugenes kontserdist meeldivaid elamu. Jättes kõrvale K. Järvi oskamatuse orienteeruda "akustilises katastroofis" – maha tulnuks võtta puhkpillide raevukus ja tuua mitmes loigus esiplaanile keelpillid –, tuleb tema taotlusi, eriti Brahmsis, kõrgelt hinnata. Kuigi autori n-õ hüvastijātu sümfooniast leitakse lahkumisvalu, pühendumist mõõduvuse ja surma teemadele, tõlgitses Järvi teose heroiliselt ülevaks ja optimistlikuks. Parajat rolli mängisid sealjuures hoogsad, edasipürgivad, kriitilisel piirilgi balansseerivad tempod (Allegro giocoso võinuks orkestrante uhke kaasatuleku eest eraldi premeerida!) ja oskus hoida muusika arenguliini tähelepanu keskmes – kui toredasti kasvatas Järvi finaali "vaniatsioonid" üksteisest välja!

T. Joamets on nüüd ilmselt lõpetanud oma õpingud Tallinnas ja Londonis ning pühendunud pedagoogilise töö kõrval EMAs ja Tartu H. Elleri nim. Muusikakoolis kontserditegevusele.

Tehnilisel võimekale pianistile näib Skrjabinini muusika hingelähedasena, sellele viitab ka edu rahvusvahelisel Skrjabinini nim. konkursil 1995. Kontserdi romantiline erutus kiskus Joametsa sedavõrd kaasa, et klaver lausa vappus tema ägedate passaažide ja akordide all. Kuhu kadus aga Skrjabinini hingestatud lüürika? Andante sissejuhatuse "maalis" Järvi küll tasaselt meeleolukaks, kuid solist sellega ei haakunud, tema klahvipuudutused jäid ikka teravaiks. Muidugi võis dünaamiliselt "alla-surutu" tunne ärgitada Joametsa iga hinna eest võitlema "ägeda" orkestriga, aga mõnikord tundus "hind" liiga kõrgena.

Aprilli mahtus veel kolm sümfooniakontserti – kaks "tippmuusikute" ja üks "klassikaliste pärlitega" – viimasel tõsis "klassika tasemele" ka esiettekanade tulnud teos – E. Tambergi 4. sümfoonia.

Traditsioonilises mõttes sümfooniast kohtab tänases loomingu õige harva – ei enam 3–4 osa, ei vastandatud temaatilist materjali ega tavapäraselt arenevat ülesehitust – lihtsalt üks pikem-tõsisem orkestriteos, milles mitmeid erinevaid karakteriilminguid kandvaid muusikahüüke. Tambergise ei vihjanud mingile võimalikule ideele ega omistanud kasutatud tsitaatidele kontseptuaalset tähendust. Kuulajale ei jäänud üle muud, kui minna kaasa autori tunde ja kujutlusemänguga. Ja kaasa minna ei olnudki raske! Tambergi muusikaline nägemus on ere ja tunglev, intonatsioonidering lai, kujundlikud liinid selged, lausa pildilised – olgu näiteks alguse virvatulelisus või klaveri kasutus mõtte realiseerimine. Ja veel – Tamberg on alati üllatav: vihjates sümfooniast siin-seal oma mineviku-töödele, teeb ta seda äkki ka Verdi "Joogilauluga"!

Saali täis meelitanud rootsi baritoni **Håkan Hagegård** on maailmakuulus laulja, oodatud kõigi suurte teatrite ja kontserdisaalide lavale, pealegi Tema Majesteedi Kuningas Karl XVI Gustav laulja!

Oodatud suurelamust ta mulle ei pakkunud. Vajakajäämist pole kerge üheselt põhjendada, kui üldse... Mingi üleolev joviiaalsus, liigne enesekindlus lõovate lugude esituses ja – ime küll – vähem kantileeni, kui nõuab näiteks Wolframi laul "Ehatähele" või mõni "Rändselli lauludest". Muidugi oli Figaro kavatiin briljantne, sest tehniliselt on Hagegård fantastilisel tasemel; õigem oleks öelda, et tehnika kui niisugune tema tarvis ei eksisteerigi.

Kuivõrd mõjuv on artistlikkus ka akadeemilises õhkkonnas, näitas kujukalt 23. aprilli sümfooniakontserdi solist **Michael Martin Kofler**, kes tuli lavale nii avala naeratusega ja lahke olemisega, et võlus silmapilkselt ära kogu – millegi pärast pooltühja – saali... Ei tea, kas peljati Šostakoviči 15. sümfooniast? Oli ju teada, et noor saksa flöödikunstnik on oma ala meister ja kuulus kogu Euroopas, aga et ta teeb Mozarti Flöödikontserdiga G-duur lausa imet, poleks siiski oodanud. Tema imepehme toon, nõtked ja stiilne fraasikujundus ning perfektne mängutehnika olid allutatud kõige siiramale musitseerimisrõõmule. Publikuraasuke hindas seda kõike kõrgelt ja nõudis välja lisapala – muidugi Debussy "Sürinki".

ERSO külalisdirektori **Nikolai Aleksejevi** juhatus aprillis kahte sümfooniakontserti ja tõi välja väga kaalukaid suurvorme – esimesel niisiis Šostakoviči viimase sümfoonia, mille kohta on autor öelnud, et selles oli talle algusest peale kõik täiesti selge ja vaimusilmas nähtav esimesest kuni viimase noodini. Teoses on palju ootamatusi: leulikul algusosa täis lustilisi repliike ja laenufragmente Rossinilt, rohked soolod – eriti ulatuslikud tšello ja viiulilt –, üpris lühike Scherzo, tsitaat Wagnerilt finaali sissejuhatuses jpm.

Peterburis koolituse saanud Aleksejevit peetakse Šostakoviči nagu ka Prokofjevi, Stravinski, Hindemithi ja Schönbergi üheks parimaks interpreeteriks. Aleksejevit kui dirigenti pole eriti näha, küll aga kuulda: žestikulationides ja "tagavaates" kuidagi vähemärgatavalt püstitab ta mäekõrgusi tõlgitsussambaid ja näeb muusika olemust sügavamalt kui mõnigi teine. Orkestriga

saavutatud heast kontaktist pajatasid üksiteismõistmine ja õiged reageeringud.

Nädal hiljem oli N. Aleksejevil au lähendada ellu P. Vähi värske oop – "Õhtumaine paranoia", Kontsert klaverile ja sümfooniaorkestrile. Endale pühendatud teoses soleeris Lauri Väinmaa.

Beethoveni "Appassionata" tuntavalt tuge leidnuna näis idamaa kultuuri austav autor jagavat kuulajatega oma iroonilist suhet õhtumaa muusikasse. Vähi ei piirdunud "Appassionata" moondunud algustaktide kasutamisega, hetkeliselt välgatas teisigi tuttavaid intonatsioone. Parajas annuses huumorit tõi lagedale pianisti kasutamine trummarina – löömisobjektiks klaveri kaas – ja trompetisti klaverisse puhutud soolo keeltele kaasahelise mine.

Skrjabinini III Sümfoonia jagas eelnenuga võrreldes hoopis sügavamaid kunstilisi elamu. Oma kaasaja uusi romantilisi ideid erksalt kajastanud heliloojana on Skrjabinil palju öelda ka tänapäeva kuulajale. Sajandi jooksul pole inimese põhiolemus suurt muutunud, ikka võideldakse vabaduse eest ("Võitlus"), ikka sukeldutakse sensuaalsetesse rõõmudesse ("Naudingud"), ikka jõutakse üleva õnneni ("Jumalik mäng").

Sellegi sümfoonia esitusest õhkus dirigendi ja orkestri ühiste püüdluste viljakust. Näib, et N. Aleksejevi kutsumine külalisdirektorsiks oli täistabamus, mis meie kontserdielu rikastamise kõrval meelde jäävate teostega mõjub edendavalt ka orkestri tasemele ja kingib pillimeestele tõelise rõõmu töötlemustest. Viimasele viitas ersolaste üksmeelne ovatsioon – trampimine kontserdi lõpus.

Kammerkontserte annab kaua meenutada

Duo Tammik tekitas 7. aprillil vähestele saalitulnutele tõelise õnnetunde, millesse tilkus küll ka kibeduspisaraid – veel üks meie suur mees on keegi Hispaaniast. Aga nagu teada, ei "hüpanud" Urmas Tammik ära okupeeritud Eestist, vaid oli sunnitud võtma vastu pakkumise mujale, sest kodumaa teda lihtsalt ei vajanud...

U. Tammiku talenti on raske üle hinnata, selles on sobivas koosmõjus ühendatud meisterlik mängutehnika, erakordselt ilus toon, temperament ja emotsionaalsus. Kui veel lisada, et Tammik suudab jätta hetkeimpulsside prevaleenimisest tõlgitsuses, kuigi on päevselge, et teos on alati eelnevalt põhjalikult läbi mõeldud ja viimistletud ning allub hetkeimpulssidele vaid detailides, siis ongi pilt kunstniku suurepäralisusest põhiliselt paigas. Jääb veel suhe partneriga, mis näib olevat loomulik, vaba ja väga heas konditsioonis. Ainult et Isabella Tšekušina klaverikäsitus oli oma tarkuses ja tehnilises laitmatuses siiski liiga tugev. Tšello madal register nõuab ettevaatust, seda on kerge lämmatada ja nii ka juhtus, eriti Beethoveni Sonaadis A-duur. Kontserti alustanud Schumanni Fantaasiapalades op. 73 tegutses pianist aga väga tähelepanelikult, minnes partneri karakteriloomisega innustunult kaasa.

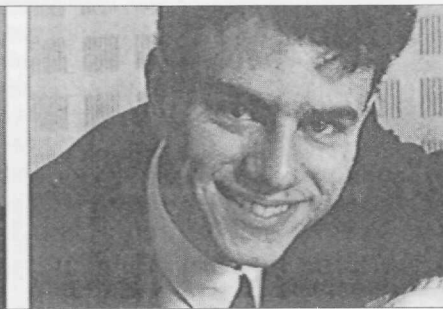
Kõige suurejoonelisemaks kujunes Chopini Sonaadi esitus. Need ärevad tunded, kangelaslikud puhangud, kurbus ja valu, mis

iseloostavast Chopini loomingut üldse ja ka seda teost, olid edasi antud eheduse ja siirusega, millele ei suuda vastu panna ka kõige ükskõiksem kuulaja.

Norra muusikute **Henning Kragerudi** ja **Helge Kjekshusi** eel käis võimas annotatsioon, mis külaliste noorust arvestades tundus isegi uskumatu: 25-aastaselt viiuldajal

Henning Kragerudi

Helge Kjekshus

ja 30-aastaselt pianistil on seljataga äärmiselt kiidetud kontserditurneed, plaadistused, osavõttud festivalidest. Kõnekas oli loetud fakt, et viiuldaja ei nõustu kõigi ettepanekutega, vaid valib välja üksikud kontserdid, milleks valmistub sihhipärase hoolikusega. Hämmastas ka kavavalik – ei midagi virtuosset, lihtsalt Dvoraki Sonatiini ja Beethoveni Kevadsonaat, vahele veel Svendseni Romanss. Tehnilise tulevärgiga ei püüdnud lummata ka pianist, esitades Saeverudi Kolm klaveripala ja Beethoveni 11 bagatelli.

Kunstnikud – nende puhul tahaks seda sõna lause keskelgi kirjutada suure algustähega – ei jätnud tähenduseta ühtki autori poolt noodijoontele asetatud täpikest. Sellise peentöö puhul ähvardab oht unustada teose pea- ja kõrvalliinide kulgu, kulminatsioonide diferentseeritus, terviklikkus, ent seda ei juhtunud. Läbinisti loomingulises tõlgituses oli kõik nii hästi paika pandud, et aina imesta! Juba kulumult tuttavad sonaadid löid särana täiesti tundmatult tahkudelt peedelduvate kiirte kaskaadi des.

Beethoveni loomesügavusi arvestades põhnudki uusleitud niivõrd hämmastavad kui just Dvoraki senini küllalt väheütlevana tundunud, peamiselt pedagoogilise materjalina kasutatud sonatiinis. Ütle veel, et see on hea, see halb muusika, vaja läheb vaid "heauskset" interpreti, kes avatud südamega ja tulvil fantaasiat tõlgi(tse) b ka "halva" vaimustavasse keelde!

Saeverudi kolmes palas olid norra rahvaintuatsioonid meeldivalt ühendatud sümfoonilise läbikomponeeritusega – ja Kjekshusil oli nende kaudu öelda kuulajale palju ilusat. Beethoveni bagatellid jäid oma viimistletuse ja pieteeditundelise lähenemise piires siiski natuke üheplaaniilisteks.

3. aprillil jõudis Andres Mustoneni – Ivo Sillamaa pikem tumee otsaga Tallinna Raekotta, kavas oli neil Mozarti ja Beethoveni sonaadid. Oma turnee lõpetas Tanel Joamets aga 21. aprillil Valges saalis. Rahmaninovi 125. sünniaastapäevale pühendatud õhtu kavas oli teoseid Rahmaninovilt endalt ja ka tema kui pianisti lemmikhelindeid Griegilt, Skrjabinilt jt.

28. aprillil esines meil üks silmapaistvamaid tšelliste **Yosif Feigelson**, klaveripartneriks **Peep Lassmann**. 12. eluaastast kontserteerinud, 1974. a. Tšaikovski konkursi laureaadiks saanud ja 1987. a.

ameerika kodakondsuse taotlenud muusik on eeskätt tõeline virtuos, kellele ei tee peavalu kõige pöörasemadki tehnilised pähklid ja kellel on fantaasiat võluks nikerdada ka tagasihoidlikuma kunstilise väärtusega väikevormid.

Feigelson alustas Boccherini pisut kulunud Adagio ja Rondoga, aga tegi end sel moel kohe kõigiga sõbraks; jätkas Beethoveni

Variatsioonidega, kus juhtpositsioon klaveri käes – braavo Lassmannile! Lummas siis tehnilise tulevärgiga Ysaye ja Hatsaturjani soolosaatides, pakkus kauni värvilaigu Debussy Sonaadiga ja lõpetas kergekaalulise, kuid efektsete Bolcomi ja Gershwini paladega.

Pole kahtlust, et P. Lassmanni osalus tõstis kontserdi üldist head toonust veelgi; risk tulla gastrollile ilma oma saatjata ei vedanud Feigelsoni küll alt.

Sarja "City Life" V kontsert intrigeeris enneolematute ansamblitega – 6 klaverit korraga meil küll juba esines, aga kes on kuulnud 12 tšellot või klarinetit koos musitseerimas? Kui "Piano Circuse" puhul arvat, et vaid vähestel autoritel – nende hulgas kindlalt Tüür – õnnestus põhjendata kummalist kooslust, siis 26. aprilli kontserdil Rotermanni Soolalaos ei tundunud ükski pill üleliigsena ega ka puuduolevana – kõik leidsid rakendust loominguliste ideede teenistuses.

Kuna teostest enamik püstitas interpretidele nii või teistsuguseid tehnilisi suunõudeid, tuleb eeskätt kiita Olari Eltsi vääriliste meeskondade koostamise ja väljaõpetamise eest. Oma NYJD Ensemble'iga on Elts sooritanud imeuhkeid etteasteid, kuid nüüd moodustasid ansambleid ju NYJD-i "kauged" interpreetid orkestritest ja EMA-st. Kõige lihvituma esitusega tulid toime tšellistid. Boulezi Messagesquise'is ja Xenakise Windungen'is "moondati" matemaatilist konstrueeritud heliread täiesti nauditavaks muusikaks, mille emotsionaalset mõju suurendasid ennekuulmatud helivärvid. Villa Lobose "Brasilia bachiana" kuuluv kavva muidugi konteksti sobiva esituskooresseis tõttu, aga vahelduseks sobis hästi selle žanri kirevus, ladina rahvaste muusika rütmikus ja magus meloodilisus.

Flöötide kahest helitööst õnnestus paremini Marguste aastatetagume, lahedalt humoorikas Concerto piccolo nr. 2.

Klametistide perekoma 11 esindaja koostöö Reichi New York Counterpointi keerukate rütmimustrite, tempovahelduste ja materjali muutumiste keskel oli lausa suurejooneline. Teise poole lüürliliseks saareks osutus Bryarsi Kolm eleeegiat, kus klametistide dünaamiline sujuvus ja tämbriiline ilu pääsesid erilisel mõjule.

Pühad muusikaga

Osa jünikuu kontserdielust oli muidugi pühendatud kannatusajale ja ülestõusmispuhadele. Kahel õhtul kandsid ERSO, Rootsi Raadiokoor, EF

Kammerkoor ja Eesti Poistekoor Tõnu Kaljuste dirigeerimisel ette Bachi Matteuse Passiooni (solistideks Helmut Wildhaber, Lars Arvidson, Katarina Böhm, Kaia Urb ja Mati Turi).

Vox clamantis, keda juhatas Jaan-Eik Tulve, laulis Nigulistes Gregoriuse koraale. Samas ruumis lauldi–mängiti 11. aprillil Tallinna Poistekoori ja Andres Uibo kaastegevusel Bachi koraale ja koraalielemlänge.

Paigutaksin siia ka "Vivaldiana" (19. aprillil) – see päikeseline vikerkaaresärava kontsert oli sedavõrd kevadpühadeline. Hortus Musicuse Akadeemiline Orkester Andres Mustoneni juhatusel ja rida soliste meilt ja mujalt mängisid Vivaldi helitöid, üht 4–viieli kontserti koguni kaks korda – ka Bachi töötluses neljale klavessimile.

Volbriöö koledustesse elati sisse juba kell 19 Estonia Kontserdisaalis, kus keset suitsu ja tuld möllasid kurjad vaimud ja muud tegelased. Kui korra aastas Brockeni mäele kogunevate nõidade eeskujul oli külladastel lärmatud ja kolistatud, vägistatud klaverit ja orelit, ümberväänatud ilusaid muusikateoseid ja manatud esile pillivaim, tehti kõik, et saal jälle saaks roogitud vaimselt puhtaks. Neis rituaalides tulid appi Põhja-, Lõuna- ja ekvatoriaalrahvaste rahvuslikud instrumentid.

Volbriöö sabaatit matkis Rein Ramap koos pärimuslaulja Kärt Johansoniga ja "Fine 5" tantsija Tiina Olleskiga; hävitavate jõududega võitlesid Urmas Sisask, Siiri Sisask ja Peeter Vähi.

Ines Rannap

26. aprillil toimus Estonia Kontserdisaalis kontsert "**Tuntud ja eksootiline**", kus Eesti Rahvusmeeskoor esitas inglise ja ladina-ameerika muusikat. Kontserdi esimeses pooles kõlanud Vaughan-Williamsi, Elgari ja Britteni helitööd jätsid veidi unise mulje, kuigi RAM-i poolne teostus oli hea. Esimese poole lõppedes kõlamud B. Britteni kantaadilaadses teoses märkigem ära RAM-i kontsertmeisteri Andres Paasi meisterlikku ja varjundrikast saatepartii kujundust.

Kontserdi üks tšilli rahvalaul teise poole avaloon, viis publiku tunduvalt erksamasse meeleolu. See jätkus tõusvas joones kontserdi lõpuni, kusjuures rahvalaulud vaheldusid ladina - ameerika heliloojate originaalloominguga. Olulist värtsi lisas löökpillimängija Kaspar Eiseli osalemine.

Selliselt kokku seatud kava kõlas üsna värskelt ja (nagu RAM-i puhul alati), ka rahvalikult. Kordagi ei eksitud aga hea maitse vastu, ka kergemuusikahõngulistest ladina - ameerika lugudes. Arvan, et ma pole ainuke, kes ootaks RAM-i eesotsas Ants Sootsiga edaspidigi samal kontrastiprintsiibil koostatud huvitavaid kontserdikavasid.

Aaro Pertmann

Laulupidu ja aeg

Ei olnud kõige paremad need meie lähiminevikus üleelatud aastad. Aga laulupeod olid siis toredad. Samal ajal on jälle hea, et need... otsa said. Nii on elus ikka. Ja see ei ole ainult meie, eestlaste, kogemus. Väga palju on meie laulupidudel ühist saksa ja šveitsi omadega. Nad saidki innustuseks ja eeskujuks meie laulupidude algatajale Johann Woldemar Jannsenile.

Sakslased peavad Šveitsi ja Saksamaa laulupidude alusepanijaks 1825. aastal Šveitsimaal Specheris toimunud. Ka teine laulupidu oli Šveitsis – seekord Zürichis, sellest võttis osa 180 lauljat. 1827. aastal tegid oma esimese laulupeo Plochingenis Stuttgardil lähistel ka sakslased. Laulupidude korraldamise idee tulnud mägi karjaste gruppide joodeldamisest kogukonna valimiste päeval.

Edasi levisid laulupeod kõikides Šveitsi kantonites ja laialdaselt Saksamaal. 40–ndail aastail toimus kogu Saksa aladel 50–60 laulupidu aastas. Suurematel neist olevat osalenud 2–3 tuhat lauljat. Samal ajal levisid laulupeod üle piiri ka naabermaadesse – Austriasse, Belgiasse, Taani, kus oli kompaktsemaid sakslaste asustusi. Hiljem hakkasid laulupidusid korraldama ka tšehhid, ungarlased ja Šveitsi prantslased.

Algusest peale said laulupeo lahutamatuks osaks lauljate rongkäigud. Peolised ise hoolitsesid korra eest peoplatsil. Laulupidude lahutamatuks osaks olid ka patriootilised kõned, üldiseks eesmärgiks rahva ühtsuse saavutamine: kantonite lahususe ületamine Šveitsis ja Saksamaa killustatuse kaotamine. Saksa aladel võtsid laulupeod teravama iseloomu piiriladel ja piiri taga, kus esines suuremaid pingeid eri rahvaste vahel. Eriti paistsid selles

suhtes silma laulupeod Schleswig–Holsteinimaal, mis oli tol ajal Taani riigi koosseisus. Nimelt seal sündis laul "Schleswig–Holstein meerumschlungen", mida hakati laulma varsti kõigil saksa laulupidudel. Temast sai tegelikult saksa laulupidude mitteametlik hümn. Laulus kostis juba ähvardus – tuleb aeg, kunas sõna "Deutschland" ei kõla enam kui palve, vaid kui kilp ja mõök.

Üsna alguses hakkasid üksikud laulseltsid pidama ühiseid laulupidusid. 1862. aastal loodi Koburgi kongressil ülesaksamaaline Lauljate Liit. Otsustati hakata korraldama iga nelja aasta järel ülesaksamaalisi laulupidusid. 1864. aastal toimuski Saksamaa suurim laulupidu: Dresdenis laulis koos 16 000–liikmeline meeskoor. Seega koos Saksamaa ühtsuse eest peetava ideelise võitlusega löid laulupeolised ka esimese kogu maad ühendava organisatsiooni.

Suurtest ülesaksamaalistest laulupidudest võtsid osa saksa laulukoorid

paljudest naabermaadest ja ka kaugemalt kuni Ameerika mandrini ja Hiina riigini välja. Võidi öelda: "Päike ei looju kunagi Saksa lauluriigi kohal" ja tunda end sel kombel Briti impeeriumiga võrdväärseina.

Kui ajalooline eesmärk oli saavutatud – Šveitsist oli saanud tsentraliseeritud riik, Kesk-Euroopasse oli aga tekkinud võimas Saksa riik –, kadus laulupidude poliitiline sisu ja seejärel hääbusid ka laulupeod ise. Tõsi küll, grupil eestlastel oli juhus 1974. a. sattuda Ida-Saksamaal ühele laulupõole, õigemini küll laulupeoplatsile, kus pidi pühapäeval algusega

2 X KERSI GRUNBERG

kl. 15.00 toimuma laulupidu "Sängerfest". Väljakul võis kohti olla umbes 200 lauljale ja 600–800 kuulajale. On märgitud, et meie laulupeole sattunud sakslased ei oska näha midagi ühist meie laulupidude ja nende kääbuslaulupidude vahel. Tundub isegi, et nüüdisaja sakslased ei tea midagi ka oma ammuagsetest suurtest laulupidudest.

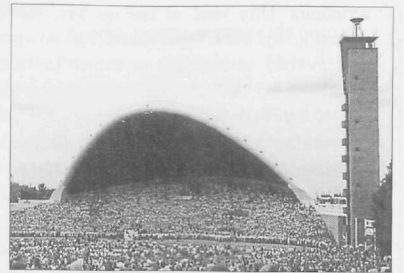
Hilisemast ajast on teada veel ühest suurest laulupeost Saksamaal – Esimese maailmasõja eel 1912. a. Nürnbergis 15 000 laulja osavõtul. Saksamaa valmistus uueks suureks aktsiooniks ja selle edukaks teostamiseks oli vaja aktiveerida elanikkonna rahvusteadvust, tõsta tema patriotismitunnet. Pidud oli materiaalselt hästi kindlustatud, mis tagas talle erilise pom-pöössuse. Ametlikult oli see pühendatud Lauljate Liidu loomise 50–ndale aastapäevale. Ta kandis numbrit 8 – vahepeal oli pidamata jäänud 5 ülesaksamaalist laulupidu. Muidugi, laulupeod, täitnud oma

peamise ülesande, ei kadunud päevapealt. Juba 70–80–ndate aastate laulupeod olevat olnud puhtalt muusikapeod ilma seniajani tähtsal kohal olnud poliitikata.

Ka eestlased ei tea oma laulupidude suurtest eelkäijatest peaaegu midagi. Ja kui saadakse teada, ollakse pettunud. Meie laulupeod on ikka eestlaste eneste poolt kujundatud vastavalt maal valitsevatele konkreetsetele oludele. Kui saksa laulupeod kuni kaasaegsete kääbuslaulupidudeni välja on olnud ainult meeskooride laulupeod, siis eesti laulupidudel hakkasid üsna varsti osalema ka segakoorid, hiljem naiskoorid ja lastekoorid ning lõpuks veel rahvatantsijad. Sisuliselt on igal pool laulupidude olemuseks olnud rahvusteadvuse õhutamise ja arendamine, kuid seda on tehtud erinevate tulemuste nimel.

Eesti laulupidude märksõnaks on olnud "vabadus". Laulupeod aitasid sisuliselt rahval – sõltumata sellest, kui palju seda teadvustati – võidelda võõramaise rõhumise vastu, oma maa vabaduse eest. Nii võidi oma riigi esimesel laulupeol 1923. aastal kuulutada, et me "laulsime endid vabaks".

Saksa laulupidude lõppjärgul võidi konstateerida: meie kaasabil on saavutatud olukord, kus võib öelda, et nüüd "kummardub maailm mitte ainult saksa vaimu, vaid ka saksa võimu ees". Seega on märksõnaks "võim". Maailma üks vaimult arenenum rahvas oli pandud jõuetuna jälgima teiste rahvaste "suuri tegusi" kõikidel mandritel.

Suur rahvas pidi millegi poolest teistega ühele tasandile jõudma.

Šveitsi laulupidudel polnud tege- mist ei "vabaduse" ega "võimuga". Seal püüti ületada riigi killustatust, saavutada kantonite tihedamat kooslust kõigi hüvanguks.

Eriti soodsateks eesti laulupidudele kujunesid nõukogude võimu aastad. Vältimatu paradoks – edukate laulupidude korraldamine nõuab rahva elus ebasoodsat poliitilist situatsiooni. Ja vastupidi –

Kommentaariks

soodne poliitiline olukord on ebasoodne laulupidude korraldamiseks. Iseseisvuse saavutamise kadus pinnas edukateks laulupidudeks. Gustav Ernesaks on tunnistanud, et eesti muusikute õnnestus esimese vabariigi ajal hoida laulupeod poliitikast eemal. See aga tähendas tegelikult laulupeo tema olemusest ilmajätmist. Ja juba oli ka pahandus majas – viimasel selle aja laulupeol 1938. aastal oli selgelt märgata allakäiku. Poliitika toomine laulupeosse oleks andnud veel halvema tulemuse – laulupeo sidumine võimul oleva erakonna poliitikaga oleks laulupeo otsemaid tapnud.

Oma niigis elamisega juba harjunud ja uuesti võõra võimu alla sattunud rahvale oli südamelähedane ja "igavesti kestnud" laulupidu lohutuseks ja ka lootustandvaks suursündmuseks. Igapäevasemalt aga muutus laulupeo ajal Eestimaa jälle eestlaste maak.

Laulupeo edukus ja ka tema võimalikkus oleneb rahva seesmisest solidaarsusest, üksmeelest. Nõukogude aastad olid ka selles suhtes erakordselt soodsad. Sellist üksmeelt rahva hulgas pole varem kunagi olnud ja ei ole ka vist enam tulevikus. Eraomandi puudumine, olenev mata sellest, milline tähendus oli tal rahva majanduslikus ja ka sellega seotult üldises arengus, kaotas ära rahva varandusliku kihistumise paratamatute vastuolude ja võõrandumistega.

Tippintelligentsi kõrgemad palgad ja mõnevõõra heldem rahastamine ei toonud kaasa enda rahvale vastandamist, tõusiklikku käitumist. Aastast aastasse suurenev parteistumine ja isegi parteihierarhias kõrgetele kohtadele jõudmine ei saanud, võib uskuda, ka enda rahvale vastandamise aluseks. Kõrgem parteinomenklatuur, püüdes end näidata rahva huvide eest võitlejana, lootis seda tõestada samuti laulupidude igakülgse toetamisega. Usuti, et oskusliku juhtimise ja pingsa tööga õnnestub aja jooksul ületada "natsionalistlikud kõrvalekaldumised" ja internatsionaalse kasvatuse abil eesti laulupidudest kujundada eeskujulikud nõukogude peod. Aga mida pidu edasi, seda selgemaks sai eesti laulupeo töötamine kehtiva korra vastu. Ja laulva revolutsiooni võidukäigus on kahtlemata oma osa laulupidude nii vormilisel kui ka sisulisel küljel.

Võimsad ja ilusad on olnud meie laulupeod, aga nad on nüüd otsa saanud. Kas nüüd küll kohe päris otsa. Ega sellega taheta leppida. Hakatakse ikka korraldama suuri muusikapidusid. Nimetatakse neid ikka laulupidudeks, kuid need laulupeod, mida me seni oleme tundnud, nad enam ei ole. Uus ühiskond kujundab oma peod juba oma näo järgi. Eks aeg näita.

Arnold Takkin

Toimetusse saabunud Arnold Takkini artiklis on heal teoreetilisel tasemel ja ajaloolistele analoogiatele viidates põhjendatud juba varemgi esitatud eesti laulupidude väljasuremise teesi. Loodame, et artikkel kutsub esile elava vastukaja, kuna see on vastuolus traditsioonidel põhineva laialdase avaliku arvamusega. Aga võib-olla ka mitte, sest praegu ju igäüks rabeleb elu eest ning tõsiseks süvenemiseks ja diskussiooniks pole aega ega tahtmist. Selle ärgitamiseks siiski mõned toimetusepoolsed kommentaarid, mis lähevad väljapoole traditsioonilistest vastuväidetest: Eesti laulupidudel on pikemad ja laiahaardelisemad traditsioonid kui kunagistel Šveitsi ja Saksamaal; kooriliike on rohkem ning rahvatants on kaasatud; Eesti on nii väike, et siin on, erinevalt Saksamaast ja Šveitsist, kogu rahva kokkukogumine võimalik; on rajatud spetsiaalne lauluväljak jne., jne. Need on küll laulupeo traditsiooni säilimiseks soodustavad, kuid nähtavasti mitte otsustavad.

Arnold Takkini artiklis on laulupidude teke taandatud ühele tähtsale tegurile: rahvusliku ühtekuuluvustunde edendamisele. Väidetakse, et vastavate eesmärkide saavutamise järel kadusid laulupeod Šveitsis ja Saksamaal, kusjuures seda soodustas kapitalistlik rahvusesisene diferentseerumine, ühistunde nõrgenemine ja internatsionaliseerumine. Kui vaid sellest faktorist lähtuda, siis eesti laulupidusid küll midagi head ees ei oota. Piisab, kui vihjata hiljuti ajakirjanduses ilmunud teadetele selle kohta, milliseid veidraid võõrapäraseid nimesid meie noored praegu panevad oma lastele. Mis müidugi ei tähenda, et lapsed ei või hiljem hakata selle vastu protestima.

Kuid on ka veel teisi tegureid. Sotsioloogid ja psühholoogid jagavad inimlikud vajadused kahte põhikategooriasse: individuaalsed ja kommunikatiivsed. Viimased haaravad suhtlemis-, koostöö- jne. vajadused kitsast pere- või sõpruskonna ringist kuni suurte masside kogunemiseni, olgu need siis olümpiamängud, festivalid, kroonimispeod või midagi muud. Need pole kuhugi kadunud ka riikides, kus on valdav üpris individualistlik ideoloogia. Ainult tihtipeale on nad omandanud ühe külge iseloomu: mass vaatab passiivselt pealt, mida professionaalid talle pakuvad.

On aga olemas ka aktiivse ühistegevuse vajadus, mis avaldub samuti laulus. Saksalõlekeldrites ja ka eesti pidudel kajab tihtipeale ühislaul. Laulupeod on selle vajaduse rahuldamise n-ö kõrgem vorm: ühiselt tegutseb hoopis suurem hulk inimesi, kes selleks on teinud spetsiaalseid ettevalmistusi. Ei Eestigi laulupeod ole olnud ainuüksi rahvustunde väljendamise, vaid ka selline kommunikatiivse vajaduse rahuldamise vorm. Ja et see on ühtlasi olnud esteetiline nauding, on laulupeod teinud osavõtjatele veel südamelähedasemaks. Ning ühtlasi olnud immustus väliskülastele – teha oma kodumaal midagi analoogilist. Viidakem kasvõi intervjuule ameeriklaselt L. Cline'ilt, mis ilmus Muusikalehe k.a. märtsinumbri.

Siin võib peituda Eesti (kirjutame selle sõna suure tähega, sest paistab, et ka siinsed vähemusrahvused, eriti Narva omad, tulevad

sellega meeleldi kaasa) laulupidude säilimise üks eeldus: nad rahuldavad inimmasside kommunikatiivse ja ühtlasi esteetilise tegevuse vajadusi. Kui Eesti on endale maailmas nime teinud professionaalse muusikategevusega, siis on tal suurepäraseid eeldusi sama teha massilis-kommunikatiivse muusikalise tegevusega, s.o üleriigiliste laulupidudega.

Ainult selleks on vaja nähtavasti sihiteadlikku riiklikku poliitikat, sest praegused "publik vahib professionaale" – tüüpi massiüritused kipuvad sedalaadi ettevõtmisi lämmatama. Siin on paljugi üle mõelda, alates repertuaarist. Viimasel ajal loodud kooriloomingus paistavad domineerivat keerulise poliüfoonilise koega laulud, mis sobivad esmajoones kammerkooridele. Laulupidudele oleks aga pigem vaja selliseid hoogsaid ja ereda meloodiaga laule, nagu on klassikaline M. Lüdigi "Koit".

Niisuguseid loodi ka nõukogude ajal, eriti lastelaule. Ja üldse oleks nähtavasti vajalik endale aru anda, et laulupeod õitsesid nõukogude perioodil mitte ainult sellepärast, et neis väljendusid rahvuslikud tunded, vaid ka seetõttu, et nad mahtusid aneetliku ideoloogia "kunst kuulub rahvale, kunsti loob rahvas" raamidesse. Ega neid müidu oleks riik nii õhtralt finantseerinud. Teine asi, et see põhimõte sattus vastuollu laulupidude loomult rahvusliku iseloomuga, millest põhjalikult räägib A. Takkin. Kuid ega sellepärast maksa last koos pesuveega välja heita. Ega seda päriselt ole tehtudki. Nagu märgiti aprillis Jänedal toimunud nõupidamisel nn kolmanda sektori kohta, ei takista riik rahva isetegevuslike seltside tegevust. Kuid ka ei soosi seda. Tendents kogu taidlustegevuse viimisele omaalgatuslikule alusele ning riikliku kultuuripoliitika taandamisele vaid hästifinantseeritud professionaalsele tegevusele, mis äsja avaldus Viljandimaa teeneka kultuurijuhi vallandamises (vt lk. 4-5) on ilmselt veel häirivam nähtus. Finantsilist kokkukohu on ilmselt kergem saavutada teisel teel, kahjustamata rahva maitset ja kultuurilist haritust ning loobumata Eesti teistelegi eeskujunäitavast omapärast.

Teisalt aga on vaja ajaga kaasas käia selles mõttes, et laulupidudel rakendada ülemaailmseid massiürituste kogemusi, muuta need tõepoolest haaravaiks etendusiks. Nii laulupeod müidugi püsima ei jää, kui rahvas korraldlikult ei kuulegi, mis laval toimub, ja saalib mööda vahekäike, kuna pole osatud tema tähelepanu köita.

Eestis on toimetuse teada ainult üks inimene, kellel on kõrgkooli diplom massietenduste režissööri alal – Ants Matisen. Muusikalehe 1995. aasta veebruarikuu numbris väljendas ta ka oma seisukohti selles, kuidas tuleks laulupidusid teha. Selles oli mõndagi huvitavat. Kuid oma teadmisi on A. Matisen saanud rakendada peaaegu ainult populaarseteks kujunenud Tallinna õllesummitte korraldamiseks. Kõrgemale, laulupidude juurde pole teda kaasa tõmmatud. Ka solvunud mees on ise olnud põhjendamatult passiivne ja trotslik. Kasuks on see vaevalt olnud.

Niipalju seks korraks toimetusepoolset lisa A. Takkini huvitava artiklile. Jääme lootma, et meie kultuuri- ja riigijuhtidel jätkub mõistust, tahet ja sihikindlust kujundada Eesti laulupidudest meie riigile nüüdisaegne ja sobiv visiitkaart.

ODAVAMALT, KODUSEMALT, LOOVAMALT

Sellest, mis mul õnnestus välja õngitseda Kohila Koolituskeskuse juhatajalt **Inna Laanmetsalt** ja klaveriõpetajalt **Maie Kolditsilt**, jäi mulje, et sellel asutusel on tavalise kunstide või muusikakooliga võrreldes mitmeid eeliseid.

1) Õppimine on odavam: õpilaskoht maksab praegu 600 krooni asemel kuus poole vähem - 300 krooni. Saavutatud on see nii, et koolituskeskus, milleks on endine Tohisoo mõisa hoone umbes kilomeetri kaugusel alevi keskusest, üürib oma ruume asutustele välja mitmesuguste ürituste läbiviimiseks. Paremini "müüvate" täiskasvanute kursuste kaudu on võimalik veidi toetada laste muusikaõpet. Palgal ei hoita rohkem õpetajaid kui parasjagu vajalik. Samal ajal on võimalik vajadusel kutsuda heal tasemel spetsialist.

300 kroonist kuus lapse kohta tasuvad ümberkaudsed vallad poole - 150 krooni, ülejäänud poole lapsevanemad, Kohila alev aga koguni 3/4 ja lapsevanem peab igas kuus kergendama oma kukrut vaid 75 krooni võrra.

2) Selle kõige tulemusel on praktiliselt võimalik võtta õppima iga laps, kes avaldab selleks soovi. Soodusfaktorid: a) Kohila on vaid pisut üle 30 km kaugusel Tallinnast ja seetõttu pole tööpuuduse probleem eriti terav; b) ruumpuudus endises avaras mõisahoones ei kummita, kuigi õppetöö korraldamine õhtuti enam-vähem üheaegselt täiskasvanuile ja lastele nõuab mõnikord ajude pingutamist, aga hakkama on sellega saadud.

3) Täiskasvanud ja lapsed õpivad - taidlusringid tegutsevad mujal - samas majas, mõnikord samast perest koguni kolm põlvkonda. See loob mõnusa peremeeleolu, tugevdab põlvkondliku järjepidevuse traditsiooni.

4) Laste huviõppusel, sh muusikas juhendatakse loomulikult kunstide (muusika)koolide vastavatest õppekavadest, kuid ei tunta end nendega liigselt seotud olevat, suhtutakse nendes loominguiliselt ja elatakse vabamalt.

Muusikaõpetamisel lähtutakse kolmest eesmärgist: a) anda võimekamaile lastele piisav alusharidus edasiõppimiseks sellel alal, ka harjumused näiteks muust loobumiseks harjutamise nimel; b) anda lastele, kellele lihtsalt meeldib musitseerida oma lõbuks ja lähedaste rõõmuks, vajalikud oskused; c) kujundada asjatundlikke muusikaarmastajaid, kes orienteeruvad muusikamaailmas, osalevad kultuurielus. Püütakse luua stressivaba õhkkond, mitte karistada vähemvõimekaid neile rangete hinnete kohta kätte näidates.

Selline õpilaskeskne lähenemisviis on minu arvates täiesti omal kohal, pealegi huviaine õpetamisel ja ajal, kui ümberringi on nagunii palju stressi, mis kodudes paratamatult kandub ka õpilastesse. Milleks last veel koolis traumeerida? Vaimselt tervena täiskasvanuks saades suudab ta siis paremini elustresse taluda.

Kuid tekib küsimus, kas sellisel "üle hinnatult" ei teki liialdatud ettekujutus oma võimetest ja ei minda näiteks Otsa-kooli sisseastumiseksamile Kohilale häbi teema? Minu vestluskaaslaste teada pole selliseid juhtumeid olnud - õpilasel on piisavalt palju oidu peas tegeliku olukorra mõistmiseks. Pealegi näeb ta ju ise, et andekatele on nõudmised suuremad. Küll aga teeb vaba, loominguline vaim ka andekatele oma kooli armsaks ja nad tulevad muusikalise kõrghariduse omandamise järel oma endisesse kooli tagasi - Eve Lend, Merike Kirss jne.

5) Erinevate põlvkondade koosõppimine samas majas loob atmosfääri ka tavalisest koolist mõnevõrra erinevale muusikaõpetamise stiilile. Vähem on stressikitavat õpilaste mängu hinde peale, rohkem õpilaste ja õpetajate koosmusitseerimist. Ka see on vastastikuselt rikastav, loomeõhkkonda tekitav.

Selle aasta lõpuklassi õpilased Monika Remi, Sigrid Öigemeel, Reelika Öigemeel ja Kadi Toom koos Jaan Räätsaga

FOTO: M.KOLDITS

Detsembris sisustati Soome Vabariigi 80. aastapäeva pidulikkude õhtut Soome heliloojate klaveripaladega. Eesti Vabariigi 80. aastapäeva tervitasid väikesed rahvariides pianistid rahvalaulukeste mängimisega õpetajate kaasabil. Saabuvat kevadet võeti vastu Johann Straussi ja teiste autorite valssidega. Ees seisab kontsert E. Griegi muusikast, emadepäeva tahetakse tähistada üheperekontserdiga, s.o õhtu perega, kus kolm last õpivad muusikat.

Loomulikult toimuvad tavapärased heliredelite ja muud arvestused, klassi- ja lõpuksamid.

Igal heal ajal on ikka ka halb külgi ning ma küsisin I.Laanmetsa ja M. Kolditsi käest, mis neil on halb. Nemad vastu: konkurents on väike. Aga nad ju ise pidasid heaks näitajaks, et võivad õpetada kõiki, kes tunnevad muusika vastu huvi. Tuli välja, et nad peavad silmas asja teist külge: väikeses keskses napib andekaid lapsi.

Aga nii või teisiti: sellisel süsteemil on võrreldes tavalise kunstide (muusika)koolidega mitmed eelised. Sellest peaks järelduma, et kui on võimalik laste muusikaõpet korraldada analoogiliselt (muidugi mitte kopeerides, aga loovalt rakendades), on otstarbekas vähemalt kohapeal tutvuda Kohila kogemustega.

Lisame siinkohal nii palju, et nõukogude korra algaastail oli selles majas kool, kui ehitati uus koolimaja, siis internaat. Kui 1981. a. põles maha Kohila rahvamaja, hakkas siin kujunema hariduskeskus. Praegu tegeldakse muusika, kunsti, käsitöö, keramika, kangakudumise, keelte õpetamisega nii täiskasvanuile kui ka lastele. Minu vestluskaaslased kiidavad Kohila alevi ja valla juhtkonda, nad on endale teadvustanud, et inimese eduka majandustegevuse aluseks on tema harmooniline isiksus, üldkultuuriline põhi, et kunsti, loomingulise emotsionaalsuse kaudu kinnistub käitumis-, suhtlemis-, kodukultuur.

Ja veel üks striih. Kui keegi jõuab Kohila koolituskeskuse juurde, ärge lasku end ära kohutada selle kivimaja üsna ebaesteetilisest välisilmest. Siin tehakse renoveerimistöid praegu Eestis mitte üldmaksvõetud põhimõttel: enne seestpoolt, siis, kui raha jätkub, väljastpoolt, mitte et pealt aihh ja alt viihh. Ning tasub sisse astuda kasvõi ainult veendumaks, et selle seepidise aihhitamisega on jõutud päris kaugele.

Herbert Vainu

Mida on tehtud?

On püütud hoida sidet teiste muusikaõppeasutustega, osaletud üle-eestilistel noorte pianistide konkurssidel, sel aastal edukalt Valga klaveriansamblite festivalil. Eelmisel aastal esinesid Kohila õpetajad ja õpilased Otsa-kooli lahtiste uste päevadel.

Reeglina korraldatakse kord kuus õpilaste-õpetajate ühisesinemisi. Mullu tähistati Schuberti 200. sünniaastapäeva, tänavu esitati kava Jaan Räätsa klaverimuusikast. Kohal oli ka autor ise ja õhtu kujunes meeldejääviks kõigile.

Esimesed kooride koguteosed

On päris tavaline, et riikides, kus koorid on saanud rahulikult areneda, antakse oma ümara juubeli puhul välja koguteos, mis sisaldab tagasisaate kogu senisele tegevusele. Kultuurilooliselt on need vägagi tähelepanuväärsed teosed.

Meil Eestis on küll staažikaid koore, orkestreid, näiteringe, tantsutruppe ja spordikollektiive, kuid enamasti puudus neil võimalus niisuguste teoste kirjastamiseks. On antud küll välja brošüüre ja buklette, kuid need sisaldavad vaid väikese osa senitehust. Seejuures on paljudel kollektiividel väga mahukad arhiivid ja kroonikad. Tehnikaülikooli tantsuansambel Kuljus koostas üksvahe isegi illustreeritud rümkroonikat!

Kui oli tegemist paberifondide, trükilubade ja inkvisitsioonitaolise moodustisega, mille tingimuseks oli Glavit, siis ei saanudki trükki anda midagi põhjalikumalt. Kuid aeg andis arutust!

Tutvustame siinjuures põgusalt kaht esimest "pääsukest".

Kui Tehnikaülikooli Akadeemiline Meeskoor (TAM) hakkas 1995. a ettevalmistusi tegema oma 50. aastapäevaks, asus koori vilistlaskogu koostama üht tõsiseltvõetavat koguteost koori läbikäidud teest. Uus aeg võimaldas seda. Kõigepealt lapati läbi hulk soomlaste, rootslaste jt vastavaid teoseid. Jalgratast pole mõtet uuesti leiutada!

Kõigepealt seadsid kroonikud ritta kõik vajaminevad materjalid. Siis asuti töötlemale vilistlasi, et need oma mälusoppe tuulutasid. See oli kõige raskem. Isegi mäluvägune hüiglane Hardi Tiidus tunnistas oma

"rauakooli" lauljatee paljude seikade kohta - ei mäleta! Mis siis teistelt nõuda. Raamatu koostaja oli oma avasõnas sunnitud tunnustama: "Siinkirjutatu saab ajapikku aluseks. See teeb pelglikuks - inimlälu on kahjuks liigagi selekteeriv, et kõike vigadeta talletada." Siit õpetussõnad: iga tõsisema ettevõtmise puhul olgu ikka valmis vaadatud kirjamees, kes ajalood ka kohe jäädvustab. Muidu on nii, nagu ütleb üks hiina vana sõna: "Mis läind, see läind!"

1977. a lõpus saavutas 10. tegevusaasta piiri ka tehnikaülikooli meeskoori üks järglastest - EKE Inseneride Meeskoor. Ka EKE IM pani oma "juubeli" puhul raamatu kokku. Et mõlemal teosel on palju ühisjooni, siis käsitleme neid algul koos.

Mõlemas on läbi aegade lauljate nimekirjad. Siis kõiki de senitoimunud ürituste ja kontsertide ajad ja kohad ning kogu lauldud repertuaar, meeldejäävamate kontserdireiside kirjeldused. On toodud ära kooride traditsioonilised üritused, põhidokumentid ning atribuutika ja selle saamise lood. Läbi mõlema raamatu ulatub näiteks kvarteti Kuninglik Kaelkirjak tegevus.

Kuna ajad olid keerulised, siis on mälestuste poolel palju niisugust, mis kajastab kunagi toimunut, mida alles nüüd saab kirja panna. Taustaks tõsiasi, et TPI partorg ütles ühel avalikul koosolekul: "See meie meeskoor on kogu instituudi kõige tagurlikum organisatsioon."

TAM-i teosest saab hea ülevaate ettevõtmisest, milliseid üks meeskoor suudab korraldada laulmise kõrval. Seejuures ei tohi hetkekski unustada, et meeste põhitöö on õppimine või siis juba

leivateenimine. Kui tähtis on oma aja arukas kasutamine. Tee midagi; ära raiska aega!

EKE IM on kõige muu kõrval ära toonud oma põhikirja ja sõpruskooride üksikasjalikud kirjeldused jm.

Mõlemad teosed sisaldavad veel rohkesti pilte, kaarte, statistikat.

Paljud Eesti koorid, orkestrid jt on läbi paljude aastate jõudnud oma tegevusega tänapäeva välja. Tasub mõelda selletaoliste raamatute väljaandmisele. Meie kultuurilugu väärub jäädvustamist. Nüüd saab kõigest ka kirjutada!

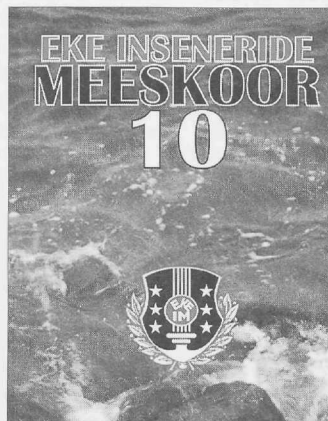
50 aastat Tehnikaülikooli Akadeemilist Meeskoori

Materjalid kogus T. Ojaveski. Toimetas T. Himma. 312 lk. 100 kr.

EKE Inseneride Meeskoor 10
Koostas R. Saun. Toimetas O. Herodes. 50 kr.

* Teoseid saab tellida Eesti Meestelaulu Seltsist.

T. Ojaveski

T & T EHK TEAME JA TUNNEME

Studios on Ivalo Randalu ning stuudiotelefon on (2) 611 4285

"Pühapäeva hommikul istun kõrvad kikkis raadio juurde ja asun kuulama. Teadke, et teil on nüüd tänuulik kuulaja juures," kirjutab raadiokuulaja Hiie Uibo Otepäält ning lisab: "Kuigi mul ei õnnestugi viktoriinis aktiivselt osaleda, kuulan, mõtlen kaasa ja saan millegi võrra ka targemaks." Nii näevad kuulaja kõrvade läbi välja kuu esimesed pühapäevahommikud, kui muusikaviktoriini koostaja Ivalo Randalu kutsub inimesi raadiote juurde kaasa kuulama ja mängima.

Viktoriin koosneb kahest kuisimuste ringist – telefonikuisimused ja kirjakuisimused. Kui telefonikuisimustele tuleb vastus leida 3–5 minutiga, siis postkaardi kuisimused annavad võimaluse lisamaterjaliga töötamiseks ja on eneselegi meeldetuletuseks või ka silmaringi laiendamiseks. Kuisimused

on koostatud maailma, eesti ja vene muusika põhjal. Tundma peab nii muusikat kui ka interpreete. Või kui ei tunne, siis saate tundma.

Auhinnad on ka olemas, mille vahel saab valida: kas CD-plaat, muusikakassett või siis, koostöös Eesti Kontserdiga, kaks piletit võitja poolt valitud kontserdile. Kui rääkida mängijaist, siis tundub, et nad on kõik üsna erinevatelt elualadelt. Erakordselt tublid paistavad olevat ehitusinseneri kutsega inimesed. Peaegu alati hülgab maksimumiga ehitusinsener Pärnust — Peep Pärna.

Lõpetan Rein Muuga sõnadega Põlvamaalt: "See on huvitav mäng, kus saab oma teadmisi proovile panna. Suhteliselt keeruline, aga niimoodi saad teada, kui vähe tegelikult tead. Ja ikka jõuan oma mõtetega sinnamaale, et tuleks Klassikaraadiot rohkem kuulata!"

Kersti Sutt,
saate toimetaja

QUEREMOS MUSICA★

Urmas Tammik äratas juba 17-aastase noorukina tähelepanu kui väga perspektiivne muusik. IX vabariiklikul interpretide konkursil (1981) oli tollal MKK-i X klassi õpilase Tammiku I vooru kava märkimisväärselt ilusa kujundusega ja palju polnud ette heita ka II voorule. Järgneva 6 aasta jooksul arenes tema kunstnikuisiksus juba sedavõrd küpseks, et ta võis XI vabariikliku konkursi žürii esimehelt prof. J. Aleksandrovilt vastu võtta I preemia – muide selle konkursi ainsa. Hindamas olid siis ka Soome väljapaistev tšellist E. Rautio ja Beethoveni kvarteti liige altist F. Družinin.

Tammik õppis sel ajal Moskvas ja kodumail nähti teda harva. Et aga konkursil osalemine jääbki andekale tšellistile viimaseks tõsisemaks tööks sümilinnas, ei osanud siis keegi arvata, ka asjaosaline ise mitte.

Nüüd, üle 10 aasta hiljem, saabus Tammik koos abikaasa Isabella Tšekusinaaga Hispaaniast, et anda Eestis neli suurepärase kontserti ja lennata tagasi Malagasse – seal on nüüd nende elu- ja töökoht. Kunstnikud leidsid paar vaba tundi jutustamiseks minevikust, olevikust ja tulevikustki.

Olite Muusikakeskkoolis üks tülikas poiss, kelle kallal proovisid jõudu kõik sealsed tšelloõpetajad, aga nüüd ulatasite oma kontserdi lõpul lilled just Laine Leichterile.

”On asju, mida me võiksime üle võtta hoopis kompleksi vabamatelt ja avatumatelt ladina rahvastelt, kes hindavad oma võimekamaid poegi-tütred juba nende elu ajal: panevad üles memoriaale, ristivad tänavaid-väljakuid nende nimedega ja austavad muul viisil. Meie räägime väärtinimesest superlatiivis alles tema matustel, sünni- ja surma-aastapäevadel. Palju siis praegu kiidetakse-ülendatakse Laine Leichterit – ebataivalist ”loodusnähtust”, mis ületab inimisiksuse piirid? Näib, et ta on alati olemas olnud ja jääb igaveseks – nii suguseid fenomene peaksime oskama kõrgelt hinnata, aga oleme nii külmad, oma krampide küüsis... Ometi on alates T. Velmetist ”allapoole” kõik meie tšellistid – ja mitte ainult nemad – seotud Laine Leichteriga. Sellest faktist ei saa üle ega ümber! Leichter ansambli tündidest käis ju läbi ka hulk viuldajaid ja pianiste, kes tegid koos suuri tegusid vaid tänu Leichterist lähtunud võrratutele muusikaimpulssidele.

Näib, et pärast on tarku(st) palju, aga omal ajal keerasite Leichterile selja.

Jaa. Kui luhtusid tema lootused minust jagu saada, läksime nii kõvasti raksu, et otsisin ”paremaid” õpetajaid. Aga selle eksirännaku lõppedes saime Laine Leichteriga taas suurteks sõpradeks.

Mäletan hästi, kuidas Tammiku isepäisust ja enesekindlust tauniti isegi siis, kui ta võitis vabariikliku konkursi.

Siin on ju ikka valitsenud keskpärase kultus – kõigist olgu nagu murumüüdikiga üle käidud, sile ja nunnu on au sees! Leichteril oli massiliselt õpilasi, minugi klassis leidis palju tšelliste. Ei ole kuulnud, mis alal nad nüüd töötavad, aga kõige mässavam ja algul väikseima välise eduga poisinaga on jäänud tšellole truuks.

Kes Teid üldse muusika juurde tõi? Peres ju professionaalseid pillimehi pole.

Isabella Tšekusina ja Urmas Tammik järjekordse esinemise eel

Professionaalseid mitte, aga vanaisa mängis mitmel pillil, tema harmoonium on mul praegugi alles. Ema on väga muusikalebene, ta tassis mind kontsertidele ja teatrisse ning suunas ka muusikakeskkooli.

Kas Moskva Konservatooriumi pääsesite vaid vabariikliku koha abil?

Kohta ma tõepoolest taotlesin, aga nagu pärast selgus, ei olnudki see kõikvõimas vahend: erialaeksamit lennati püssikuuli kiirusel välja vahel ka koos ”kohaga”, samas aga mõni ”kohata” võeti kahel käel vastu. Läksime koos Arvo Leiburiga, kellel see kohataotlus jäi pooleli. Ometi pääses ta eksamitulemuste põhjal sisse. Minu puhul mängis rolli ka Homitseri toetus. Ta valis mind kohe välja ja teistel eksamitel – eriti viimasel vene keele ja kirjanduse hädiselt sooritatud katsel – tuli küsitlejail panna juba ”läbiminevad hinded”.

Mihhail Homitseri huvi minu vastu tekkis 1982. aasta üleildulisel konkursil, kuhu läksin koos ”grupi seltsimeestega” jõudu proovima. Me kõik lendasime muidugi I voorust välja, aga ju ma jäin Homitserile mingitpidi meelde ja Velmet tegi hoolikalt lobby-tööd. Sain maestrole veel enne sisseastumiseksamit Tallinnas ette mängida ja siis oli asi otsustatud – telefoninumber mulle pihku ning ”Helista, kui Moskvasse jõuad ja tule kohe minu juurde tundi!”.

Enne Moskva-juttu tahaks veel tänuõnadega meenutada neid, kellelt sain enne

esimesele konkursile minekut palju abi. Õigust öelda surusin aegajalt kuhugi nurka, sundisin end kuulama ja midagi ütlema kõik tolle aja tšellopedagoogid – P. Paemurru, T. Velmeti, I. Juuli, aga kuidagi eriti palju kasu sain M. Laasilt, kes oli minust vaid kuus aastat vanem, kuid suurepärase pedagoogilise vaistuga ja oskas panna mu pea õiges suunas tööle.

Olin õnnega koos, et sattusin just Homitseri, aga mitte Šahhovskaja klassi, kelle pool käisin ka korra konsultatsioonil. Viimane on küll kuulus pedagoog, annab tugeva tehnilise baasi ja õpetab hästi välja, kuid tema kaitsva tiiva alt väljunud vajuvad enamasti kokku. Seevastu Homitser näis sinuga isegi vähe tegelevat, ei seganud vahele individuaalsesse arengusse, kuid sellele vaatamata oskas ”kaugjuhtimise teel” suunata sind tegema siiski seda, mida tema soovis ja mis oli imelikul kombel ka just see, mida isegi õigeks pidasid!

Kas Tšaikovski-nim. konkursile 1990. aastal pääsesite tänu õppimisele Moskva Konservatooriumis?

Ei, ikka trafaretselt läbi üleildulise konkursi. Riias pidi žürii muidugi ”andma” koha võõrustajatele, samuti Leningradi ja Moskva mõjukamate pedagoogide õpilastele. Mulle jäi diplom, aga sellest piisas edasipääsuks. Huvitav, et Tšaikovski konkursil kadusid Riia laureaadid vaikselt ära, aga mina jõudsin finaali ja sain taas, kuid hoopis väärtuslikuma diplomi. Võistlejaid oli ju kogu maailmast 96!

Ja siis tuli osalemine Beethoveni-nim. kvarteti töös.

Otsustavaks sai meie XI vabariiklik konkurs, kus oli žüriis teatavasti ka Družinin. Ta mängis pikki aastaid selles ansambelis ja kuna seal oli parasjagu probleeme tšellistiga – Altmann suri, teda asendanud Feiginil oli käehäda, Moningetti aitas neid vaid mõnel kontserdil –, siis pöörduski ta minu poole. Ju talle näis konkursimuljete põhjal, et minust võib asja saada.

Koos Družinini mängisin mõned kuud, siis tuli tema asemele Kugel – väga huvitav mees! Omal ajal sai tema Budapesti konkursil aldimängijate I preemia, Bašmet teise. Kuid Leningradi kas vandik Kugel pagendati lihtviisiliselt Novosibirskisse, moskvalane Bašmet sooritas aga uhke tähelelennu!

Kahju, et kvartett laiali läks – kõigepealt sai I viul Krõssa võimaluse kogu perega – loe: kolme viuliga! – sõita tumele Ameerikasse, kuhu ta loomulikult ka jäi. Siis pakuti Kugelile koht Iisraelis ja minule Hispaanias. Me olime just saavutanud üksteistmõistva koosmängutaseme. Ees oli praktiliselt meie peale üles ehitatud Schnittke-festival, kus kavvas ka Mahler-Schnittke äärmiselt põnev klaverikvartett. Beethoveni-nimelisel jäi 70. tegutsemisjuubelist puudu vaid kaks aastat!

Kuidas te küll nõustusite siirduma Hispaaniasse?

Põhjusti oli mitmeid. Pärast konservatooriumi lõpetamist otsisin endale ja abikaasale Eestis asjatult töökohta. Käisin

* tõlkes ”Armastame muusikat”

paljustest uuest sisse-välja ja sain mõnel pool ka väga ebameeldiva äraütlemise osaliseks.

Moskvas oleksin NSV Liidu püsima jäämisel üsna hästi elanud. Mul oli palju kontserdireise. Muide, juba Homitseriga võrdne punktitasu, temal lisandusid vaid professori ja aanimetuse protsendid. Peatselt oleksin sõitnud ka välisturneedele, vast saanud õppejõuks Moskva Konservatooriumis. Paraku hakkas riik lagunema, tekkisid kodusõjakolled, üksikud kontserdid ja terved turneed annulleeriti. Seetõttu näiski Hispaania meeldiva väljapääsuna.

Kui suur ja tähtis linn on Malaga?

Tallinna suurrune, aga tähtsuseastet ma ei tea. Malaga on turismikeskus, Costa del Sol meelitab sinna hooajal 4–5 korda rohkem rahvast kui on põliselanikke. Näiteks suur ja moodne lennujaam on reisirajate arvu poolest Hispaanias kolmandal kohal.

Meie elame linnast väljas oma majas, ingliskeelne kool on meie lastele seal käe-jala juures.

* * *

Kutsun Isabella, kes senini on vaikselt voodil külitanud – mujal polegi ju tillukeses Centrumi hotelli toakeses olla – meile lähemale ja pärin, kuidas tema end Hispaanias tunneb.

Me elame hästi ja töötame palju – mul on 96 õpilast.

See on ju võimatu – kui nad käivad korragi nädalas, teeb see vähemalt 15 tundi päevas!

IT: "Nii hull see siiski pole. Hispaania muusikaõpetuse süsteem on hoopis teine kui siinkandis. Seal ei saada aru, et tõelise professionaalsuse taotlemisel on vaja töötada õpetajaga 2 tundi nädalas ja harjutada 6 tundi päevas. Nende konservatooriumis käivad algajad kõrva edasijõudnutega, aga lõppude lõpuks ei jõua keegi kaugemale meie mõistes muusikakoolist. Selline suhtumine hakkab siiski pikkamööda muutuma ja Madridis annab üks pooleldi erakõrgkool juba tõelise akadeemilise hariduse. Kõige selle tõttu kohtab Hispaanias veel õige vähe professionaalseid muusikuid – neil, kes õppinud näiteks 10 aastat klaverit, on ikka kõrval teine, leiba andev amet. Üksikud muusikaelus ilma tegijad on saanud koolituse teistes riikides."

Kuidas kohanesite Moskvas nii erinevas ümbruses?

IT: "Ega alguses kohanenudki. Küllap just mõttekaaslastest seltskonna puudumine ajendas meid Urmasega üha intensiivsemalt koos töötama ja saavutama Duo Tammikuna edu nii San Sebastiani, Trapani kui ka Vierzoni konkursil. Aga pikapeale leidsime ka sõpru, eeskätt Moskvas tulnud kolleegide keskel. Siis ka nende hispaanlaste hulgast, kes saanud muusikalise hariduse orienteerumaks teostes-stiilides ja interpretatsioonisis ning kellega seetõttu ühise kõneaine leidmine kergem."

Kas Urmasega on hea koos mängida?

IT: "Jaa, ta on laval äärmiselt kindel, sügavalt veendunud selles, mida teeb ja abivalmis nii ettevalmistustöös kui ka esine-

Neid peaks saatma vanavanemate juurde kas Moskvasse või Tallinna, aga me hindame Urmasega esmatahtsaks laste elamist koos vanematega. Kuidas seda dilemmat lahendada, ei oska praegu veel öelda. Hea vähemalt, et nad elavad kogu aeg keset muusikat."

Mis on teil ees lähitulevikus?

UT: "Kohe kui siit tagasi jõuame, lähen Washingtoni Sümfooniaorkestriga kuuaegsele ringreisile Saksamaale ja Austriasse – kavas Saint-Saënsi Tšellokontsert. Edasi on esinemine Türgis. Siis kodu lähedal koos Isabellaga. Programm pole veel täpsustatud, aga kindlasti mängime Bach'i III ja Beethoveni I Sonaati."

Ja nüüd see valus küsimus: kas ja kui, siis millal tulete lõplikult tagasi kodumaale?

(Mõlemad õhinal vaheldumisi.) Siia pole ju mõtet tulla. Mis meid ootaks Tallinnas või

Perekond Tammik puhkusel Andorras

mistel. Muide, niisugune ametialane kontakt abikaasade vahel rikastab väga perekonnaelu."

Kas suunate ka tütre ja poja muusikuteele?

IT: "See on õige raske küsimus. Praeguses elukeskkonnas pole neile muusikalise hariduse andmine sellises vormis, nagu meie vajalikuks peame, lihtsalt võimalik.

Moskvaski? Kui haridustee lõpetanud noored inimesed on end kuskil sisse seadnud ja karjääri alustanud, pole seda kõike mõtet sinnapaika jätta ja sukelduda teadmatusse. Milleks? Lähimas tulevikus jääb kõik nii nagu on!

Kuulas

Ines Rannap

Tundmatu rahva tundmatu muusika. Euroopas

"Sardi rahvamuusika erineb suuresti itaalia muusikast nii rütmilise, meloodia kui ka harmoonia poolest. Nende rütmilise loitsu moodsa rahvalaulu on rohkem jõudu," kinnitab Tartu I Muusikakooli õpetaja Lehti Anja. Ja seda isiklike tähelepanekute põhjal. Sest tema kuulus sellesse Tartu ja Ilmatsalu rahvamuusikute gruppi, kes tänu varasematele tutvustele oli esimesena ametlikult Eestist külla kutsunud Sardiinia Nuoro linna, kus peeti 5 päeva kestnud konverents sardi keele kaitseks ja kuulati ka iidset rahvamuusikat. Seda Eestist poole väiksema Sardiinia saare põlisasukate keelt peavad itaallased küll oma keele murdeks, kuid sardiinlased ise iseseisvaks keeleks. Ning külalistel Eestist tuli vastata ka rohkele küsimustele oma riigi iseseisvumise kohta ning samal ajal toimunud muusikafestivali kontsertidel rääkida eesti keelest ja rahvuskultuurist.

Delegatsiooni koosseisu kuulunud tänavune mitmekordne noorte akordionivõistluse laureaat, 11-aastane Tabet Anja Castel Fidovdo pillimuseumis.

Peamine oli eestlastel – nii õpilastel kui õpetajatel – selle festivali raames müdugi muusika mängimine. Nad esinesid suurel ühiskontserdil, andsid tänavakontserte, esinesid võõrustajatele nii nende kodudes kui ka väljasõitudel ning andsid ka ues kunstikoolis iseseisva kontserdi.

Külastati samuti teisi Apenniini poolsaare linnu – Veneetsiat, San Marinot, "Zera Zitte" akordionitehast Castel Fidovdos. Vatikanis viibiti just paavst Johannes Pauluse lihavõtetemissa ajal.

Bussijuhina tegi rahvamuusikute sõidu kaasa 1960. a. NSV Liidu koondise koosseisus Tartusse viievõistluse hõbemedali toonud Hanno Selg. Ka tema jäi rahule: tollal kulus aeg ära spordi väljakul, nüüd sai tutvuda Rooma ja kogu Itaalia vaatamisväärsustega.

Malle Elvet

Jätkame juttu Mati Palmiga

Nüüd on Tell Peterburis noorte ooperisolistide konkursi žüriis ära olnud. Mulljed?

Konkurss oli järjekorras kolmas, Rimski-Korsakovi-nimeline. Üüri oli tõepoolest esinduslik. Kohal oli Metropolitan Operast noorte ja väikeste rollide direktor Leonora Rozenberg, tuntud Inglise muusikafirma Lices Askovan impressaario Marc Hildrew, La Scala asemel oli esindatud Pariisi Châtelet' kunstilise juhi Bruno Micheli isikus. Minu teada pidasid nad ka läbirääkimisi paremate lauljate värbamise osas. Enamik žürii liikmeid oli muidugi Venemaalt, seehulgas Maria Teatri juhi Valeri Gergjevi pianistist õde Larissa Gergjeva. Žürii tööd juhatas Jelena Obratsova.

Osalejad?

105. Teise voo pääsesid pooled. Kolmandasse oli ette nähtud 12. Tase oli aga kõrge, lubasime 16. Mõnedel, eriti nõrgema häälega esinejatel, oli väikesi tõrkeid üleminekul I-II voo Peterburi Filharmoonia väikesest saalist III voo suurde saali esinema koos orkestriga.

Põhilised esinejad olid Venemaalt, kes said ka peaaegu kõik auhinnalised kohad. Suhteliselt palju oli lauljaid Koreast, nähtavasti põhiliselt need, kes õpivad Moskva ja Peterburi konservatooriumis ja makstes kõrget õppemaksu – 4500 USD aastas – aitavad neid end vee peal hoida. Baltikumist polnud ühtegi, vähe ka SRÜ maadest ja Lääne-Euroopast – 2 Austriast, 1 Inglise maalt, 1 Saksamaalt. Nähtavasti mängib siin oma rolli asjaolu, et repertuaaris on ette nähtud palju vene heliloojate teoseid algkeeles. Soovitasin edaspidi anda osavõtjatele võimalus oma võimeid näidata erinevas, kuid sama raskusastmega repertuaaris.

Tulemused?

Auhinnad olid soliidseid. *Grand Prix* – 5000 USD, esikoht 4000, II koht – 3000, III koht – 2000. Kuid rohkesti oli esemelisi sponsoriauhindu, mis hinnalt võisid isegi ületada rahaauhinnad. Näiteks sai meie kõikide lemmik, väga musikaalne, kuid suhteliselt nõrga häälega Jelena Kortšagenova Jekaterinburgist musikaalsuse preemia briljantidega kaunistatud hõbeprossi.

Ka *Grand Prix* läks samasse kanti – 21-aastasele Ildar Abdrazakovile, Baškiiria ooperi ja balletiteatri solistile Ufast, kes on juba varemgi konkursidel kõrgeid kohti saanud, oli näiteks esimene mullusel Glinka-nim. konkursil. Väga ilus mahlakas pehme tämbriga bass. Eriti mõjuv oli ta Varjaagi külalislaul Rimski-Korsakovi "Sadkost" III vooorus.

Agas Moskva ja Peterburi omad lauljad?

Haarasiid kõik ülejäänud auhinnalised kohad peale mehest III koha (neid anti välja 2) saanud Minski tenori Sergei Dobrõševski, kes ka nüüd laulab Moskva Uues ooperis ja on gastroleerinud paljudes välisriikides.

Eriti meeldiva mulje jättis naistest esikohale tulnud sopran Ljubov Petrova, Moskva Konservatooriumi V kursuse üliõpilane, kes esitas väga raske Zebinetta aaria R. Straussi ooperist "Ariadne Naxosest" erakordse tehnilise üleolekuga. Ka meestest II kohale tulnud bass-bariton Jevgeni Nikitin (I. kohta välja ei antud) oli oma hääle kõla ja esitamisküpsuse poolest teistest peajagu üle, aga ta polnud endale valinud sobivat repertuaari. Mõlemad nad esinevad juba ka solistidena teatris – Petrova Moskva "Uues ooperis" ja Nikitin Peterburi Maria teatris ning on teinud kaasa ka rahvusvahelistel muusikaüritustel, nagu ka naistest II kohale tulnud Moskva metsosopran Nadežda Serdjuk. Oma erilise tumeda tämbriga jäi meelde naistest III kohale tulnud Peterburi metsosopran Zlata Bulõtšova, eriti Delila aariaga Saint-Saënsi ooperist "Simson ja Delila".

Muide, neist on n-õ põlismetropollane vaid Serdjuk, Nikitin on sündinud ja muusikalise hariduse saanud Murmanskis, Petrov sündinud Lipetski oblastis, muusikuteed alustanud Jekaterinburgis, Bulõtšova sündinud Petroskois. Andeid oli kokku tulnud suure ja laia Venemaa eri paikadest.

Kui seda võrrelda konkursiga Tallinnas uute solistide leidmiseks Baltoskandia muusika-teatritesse?

Peterburis oli tase kõrgem. Tallinnas jätsid eriti hea mulje mõned lauljad Moskvast ja Leedust, Peterburis samad lauljad jõudu ei proovinud. Meie lootustandvamatest noortest lauljatest jäid Tallinnas kõrvale Pirjo Levandi ja Andres Saal, ka noor Juhan Tralla, kes valmistub õpinguteks Viimis.

Selline ettevõtmine oli Eestist teistkordne, Läänes aga üldlevinud, itaalia keeles *autidione*, inglise keeles *audition*. Ka Venemaal on nad tuntud *bazaari* ehk turu nime all. Noored lauljad

tulevad turule oma häält müüma muusikateatrite impressaariotele. Soomest olid seekord kohal Tampere ja Vaasa esindajad, kuid mitte Helsinki Kansallisooperast. Minu

teada suhtutakse seal teatud skepsisega selle ettevõtmise Soome-poolsesse organisatorisse.

Praegu käib Estonia Teatri ümberkujundamine rahvusoperiks. Teie olete ka rahvusoperi nõukogu liige. Teie kommentaar.

Kõigepealt õiendaksin eesti ajakirjanduses levinud mõneti lihtsustatud ettekujutust, nagu esindaksime Ame Mikk, Anu Kaal ja mina rahvusteatri nõukogus Estonia Teatrit. Muidugi me tunneme seda teatrit, oleme seal kaua töötanud, kuid Anu Kaal esindab siiski Eesti Teatriluut, Ame Mikk Estonia Seltsi, mina Eesti Muusikaakadeemiat. Peep Lassmann hoopiski Haridusministeeriumi ja Eino Tamberg Heliloojate Liitu.

Nõukogu töö on alles algstaadiumis. Esialgu on valitud teatri juhtkond – Paul Himma direktoriks ja Paul Mägi kunstiliseks juhiks. Suur detailne töö on alles ees. Valisime selle variandi, kuigi mujal rahvusoperites on ka teisi juhtimisstruktuure. Soome Kansallisooperas on näiteks direktori, muusikalise ja lavastusala juhi ametid koondatud ühe inimese kätte. Milline on Paul Mägi kui kunstilise juhi allstruktuur, on alles lahtine. Rahvusoperi staatusena kaasneb ka juhtkonna vastutuse tõus maja tehnilise korrasoleku eest.

Ja muidugi repertuaaripoliitika. Rahvusoperites tavaliselt lavastatakse vaid oopereid ja ballette, meil ka oopereid ja muusikale. See on muidugi laiendanud teatri vaatajakonda – ja väikese Eesti kohta on see väga oluline – kuid teisalt mõjutab see teatri akadeemilist auras. Pealegi alustas ju Estonia sõna-

lavastusteatrina.

Kuidas hindate praegust nõukogu?

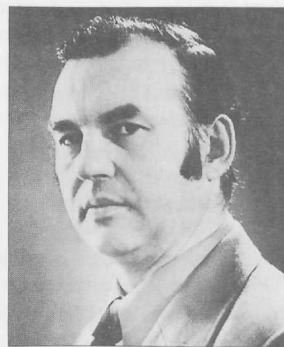
Professionaalselt on see muidugi tugevam kui sõjaeelne, mis koosnes põhiliselt rikkast teatrisõpradest. Vähem oli teatri tegelikkusest tulnud.

Ljubov Petrova - naiste esikoht

Ildar Abdrazakov - Grand Prix

70 AASTAT TAGASI MAI 1928

Talvine kooliaeg hakkas läbi saama. 6. mail andsid Estonia kontserdisaalis suurejoonelise kontserdi Tallinna Ühiskõnnuasiiumi segakoor, I Tütarlaste Gümnaasiumi naiskoor ja 13. Algkooli poistekoor. Juhatas **K. Leinus**, kes oli hoolde ja armastusega ette valmistanud mitmekesise kontserdikava. Ühendkoor ilmutas oma hiilgust A. Thomsoni "Pulmalaulus". Lõpuks esitati "Kalevite ülemlaul", osalisteks murueide tütreid, triid, koorid, kandle- ja viulimängijad.

Tütarlaste Kommertsgümnaasiumi saalis, kus juba varemgi mitu menukat kontserti peetud, esinesid **L. Hellat-Lemba** lauluõpilased. Samas astusid üles veel teiseigi Tallinna Konservatooriumi õppejõu Aino Tamme kasvandikud. Sellel kontserdil andis tooni ooperimuusika. Esitati aariaid ja duette "Rigolettost", "Sevilla habemeajajast", "Padaemandast", "Pajatsitest" jt. Nooruke Tooni Kroon laulis oma painduva hõbeselge häälega, mis kohati lugupeetud õpetajanna laulmisviisi meelde tuletas, Griegi, Franzi jt. soololaule. Esinesid veel A. Riomar, S. Lauri, G. Tomasberg, Aleksander Tamm jt.

23. mail oli aga Estonia kontserdisaalis Tallinna Konservatooriumi IV lennu lõpuaktus. Oma oskusi näitasid 3 heliloojat, 5 pianisti, 2 lauljat ja 1 flödist. Heliloojaist, kes kõik A. Kapi klassist, äratas enam tähelepanu J. Tamverk, kelle vaimulik Ballaad baritonile, koorile, orelile ja orkestrile mõjus kaasakiskuvalt. Flödist hr. Freimannil oli mitte just tugev, kuid mahe toon ja laitmatu tehnika. Ka noored lauljad ja klaverikunstnikud tõendasid oma kõrget kvaliteeti.

21. mai Päevalehes ilmus sõnum, et "varsti lahkub Roomast ja asub kodumaale meie lüüriiline tenor **Rudolf Jõks**". Ta oli 3 aastat studeerinud Itaalias ja ära teeninud sealse muusikapubliku tunnustuse. Kui Roomas viibis Rootsi kuningas ja vastuvõtt korraldati kõrge külalise auks, oli üks esinejaid R. Jõks. Sealne ajakirjandus toonitas üksmeelselt tema hääleilu ja head ettekandeskust.

Tallinna Jaani kiriku laulukoor tegi kokkuvõtteid eelmisest hooajast. Suurematest teostest oli ette kantud **Händeli "Messias"** ja **Tobiase kantaat "Johannes Damaskusest"**. Lauljaid oli parajasti 50. Harjutusruumina kasutati

Estonia avarat harjutussaalit ühes kõrvalruumidega, kus tegeldi hääleseadega. Pidulikult koosviibimisel valiti aujuhiks A. Topman. Tegelik koorjuht oli aga noor helilooja E. Võrk. Suviste-pühade ajal oli plaan minna Pühajärve ümbrusse ja "Messias" ette kanda Otepää kirikus.

19. mail tuli Pärnu Endlas ettekandele **Kitzberg-Simmi laulumäng "Kosjasoit"**. Etendus, mis üldiselt jättis rahuldava mulje, näitas, et see jant, mille põhinärviks tüse talupojanali, suudab kõita publikut ka aastakümneid hiljem. A. Teetsov oli vallavanem Volmer Vomm, A. Sagor mulk, J. Tüür oli Miilina huvitav, A. Altleis andis lopsaka, kärke ja terava keelega kõrtsimamma. Rahvast oli etendusel küllaga.

IX Üldlaulupeoni oli jäänud veel napilt kuu. Nii mõnigi eelproovidest oli nurja läinud: kus olid koorid tulemata jäänud, kus ei pääsenud üldjuht põhjatute teede pärast kohale. Enamuses võtsid koorid aga asja tõsiselt, sageli oli kohal 90% ülesantud lauljaist. Muret valmistas laulupeo platsi küsimus. Senini tarvitatud spordiplats selleks ei sobinud, uue omandamiseks oli aga omanikelt maa vaja ära osta, milleks polnud Lauljate Liidul raha. Aga Raadio Ringhäälinguga oli kokkulepe olemas: kõik laulupeo kontserdid olid kavas raadio teel üle kanda.

Kuigi **Estonia teatri** juhatus oli kõik teinud, et orkestri **tuluõhtule** head sissetulekut võimaldada, valides selleks

R. Stolzi opereti "Üksainsus õõ", ei olnud osavõtt ootustekohane. Tegelas kond esines aga loodetud headuses: H. Einer Dorana oli šarmikas ja hiilgas toredade tualettidega. A. Lüdigi oli koomiline nagu alati. Hea mulje jätsid teisedki. Juhatas R. Kull.

Tallinnas oli külas **Berliini kammerooper**. Saksa teatris etendati C. W. Glucki karjasemängu "Kavalad plikad" ja laulumängu "Petetud Kadi". Kõneretsitatiivide ja koomilise sisuga tuletasid need meelde operette. Orkestris oli väikesearvuline, kuid tugev keelpillide grupp. Puhkpile oli vaid 3: klarnet, fagott ja metsasarv. Nende jõududega anti Mustpeade Majas solistide osavõtul ka omaette kontsert. Juhatas A. Ehrhardt. Saal oli viimase platsini täis.

Laitmatult kanti ette klassikaline kava, kus olid esindatud Händel, Mozart, Schumann ja Brahms. Võrratult õrnalt kõlasid keelpillid Mozarti D-duur Serenaadis ja "Väikeses õomuusikas". Orkestrist jäi hea mulje. Seda ei saanud aga öelda Berliinist saabunud lauljate kohta. A. Lemba luges neid kesk-pärasteks, T. Lemba pidas aga vajalikuks märkida, et "rändav ooperitrupp, kes tuleb võõrusetendusi andma ühest suuremast kultuuri- ja kunstsentrumist, peaks igatahes hoolt kandma silmapaistvamate lauljõudude eest oma eduka ülesande täitmiseks".

Mati Märtn

Lätis loodi omamoodi Rahvusteatri Sponsorite Ühing, meil seda minu teada pole. Muusikalehes on ilmunud mitmeid uudiseid rahvusooperite juhtimise praegustest ümberkorraldamistest - La Scalas, Inglismaal jne. Kui võrd on nõukogul ülevaade sellest, mis praegu toimub selles osas maailmas?

Kogu maailmas toimuvast ülevaate saamist pole me ülesandeks seadnud. Skandinaaviat, Soomet ja üht-teist mujaltki, kus ooperitraditsioon on lähedane meile, me teame. Eelkõige tunneme huvi nende maade kogemuste vastu, kus majanduslik olukord on meesamane, kehvapoolne, et neid meil rakendada.

Teatri kunstilise näo kujundamine on muidugi kunstilise juhi ülesanne. Kas on midagi, mida Teie sellel kohal olles teeksite teisiti?

Olukord ei ole kiita, toimub põlvkondade vahetus ja sellega seoses - on ka teisi tegureid - on teatri kunstiline tase mõnevõrra langenud. Praegu paistab, et madalseisust ollakse üle saamas ja selles suunas jätkamine on põhiülesanne. Näib aga, et juhtkond on Euroopasse minemise taotluses liigselt tähelepanu pööranud kõrvalisele momendile: ooperite laulmisele ainult algkeeles. Näiteks Leedu ooperiteatrit palutakse Euroopasse esinema mitte seetõttu, et lavastused on seal algkeeles, vaid seepärast, et kunstiline tase on kõrge. Sellele peaks minu arvates koondama ka meie rahvusooperis põhilise tähelepanu. Olen kuulnud mitmeid ooperiaariate esitusi mittealgkeeles, mille sisendujõud on vaat et suuremgi kui algkeeles. Alles siis, kui kunstiline tase on juba väga kõrge, nii et see äratab välismaiste impressariote tähelepanu, on vajadusel sobiv nende poolt väljavalitud teosed ära õppida algkeeles.

Aitäh!

Küsitles

Herbert Vainu

LEEDUS PANDI LIIKUMA MÕTE RAHVUSVAHELISEST KANDLEKONKURSIST

16.-17. aprillil k.a toimus Vilniuses Jonas Švedase nimeline birbyne (leedu puhkpill) ja kanklese (leedu kannel) konkurs. Võisteldi viies grupis, kuna osavõtjaid oli muusikakoolidest, konservatooriumidest ja muusikaakadeemiast - kokku 72 birbynisti ja 70 kanneldajat. Konkurss oli pühendatud Leedu Muusikaakadeemia rahvapilliosakonna 50. aastapäevale ja selle osakonna rajaja, helilooja Jonas Švedase 90. sünniaastapäevale.

Tänavu kevadel on selle akadeemia rahvapilliosakonda lõpetamas XLVI lend. 1991. a. lõpetanute nimistust leiame ka Tallinna Vanalinna Muusikakooli ja Tallinna G. Otsa nim. Muusikakooli kandleõpetaja Tuule Kanni nime.

Nimetatud osakonda kuulub samuti akordioni eriala, selle on lõpetanud kolm eestlast: Ellen Käppa (1968), Tiina Rada (1986) ja Ave Sillaots (1995). Viimane kaitses aasta hiljem ka magistriraadi.

Konkursi laureaate lõppkontserdil, mis toimus Leedu Muusikaakadeemia suures saalis, esinesid külalistena kandletrio Läti Muusikaakadeemiast õpetaja Teiksmä Jansone juhendamisel ja Tallinna G. Otsa nim. Muusikakooli õpilane Ella Maidre õpetaja Kristi Mühlingu kandleklassist.

Kontserdile järgnenud arutelul avaldati arvamust, et tulevikus peaks Jonas Švedase nimeline konkurss olema rahvusvaheline, millest peale leedulaste võtaksid osa ka teised selle piirkonna rahvad, kellel rahvapilliks kannel, esmajoones lätlased, soomlased ja eestlased.

Els Roode

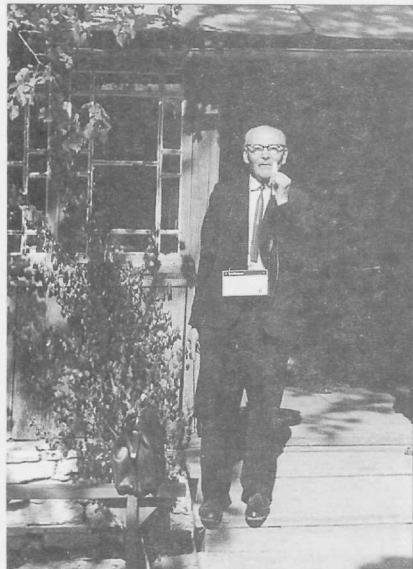
Rudolf Tobias, "Joonase lähetamine" ning

Teatri- ja Muusikamuuseum

29. mail möödub 125 aastat RUDOLF TOBIASE sünnist, 29. oktoobril aga 90 aastat tema surmast. Selle topelttähtpäeva tähistamiseks korraldab Teatri- ja Muusikamuuseumi muusikaosakond maikuu lõpus "Tobiase päeva", mille raames ka mõnepäevase Tobiase rariteetide näituse. Allpool väike ülevaade sellest, milliseid materjale võib meie muuseumis Tobiasest leida (Ja mida neist võiks näitusel näha).

Väärtusliku osa Tobiase arhiivist moodustavad kirjad ja postkaardid vanematele ning õdedele, saadetuna Peterburist ja Saksamaalt. Üsna palju on mitmesuguseid fotosid nii Tobiasest endast kui perekonnast koos Hiiumaa, Kullamaa, Haapsalu või Tartu vaadetega. Väga põnev on Tobiase kirjavahetus dr. Juhan Luigaga, kes oli muuhulgas suur asjatundja muusika alal ning kellega Tobias arutles kirja teel mitmesuguste kultuuriprobleemide üle. Fondis on ka kirju Mart Saarele, Hans Siimerile, Kristjan Rauale...

Huvipakkuv on mitmesuguste kultuuriasutuste ja üksikisikute kirjavahetus 20.-30.-ndaist aastaist seoses Tobiase helitööde käsikirjade otsimise, omandamise ning helilooja mälestuse jäädvustamisega. Seehulgas Muusikamuuseumi Ühingu üleskute teksti 1933. aastast, mis materjalide kogumise seisukohalt paljuski aktuaalne tänini.

A. Uritamm kõnelemas R. Tobiase lapsepõlvkodu trepil mälestusmärgi püstitamise vajalikkusest. Foto on tehtud mais 1971.

1992. aasta säravas suvepäikeses Kullamaa kirikukellade kuminal jõudis ta koju, kodukirikusse, kus ta isa oli aastaid pidanud köstriametit ja verinoor Rudolf oreli improviseerinud oma esimesi muusikalisi mõtteid. 74 aastat pärast

Üleskutele reageeriti aktiivselt ja hakkas kogunema mälestusi ja ankeedivastuseid. Mälestused on enamuses ilmunud 1973. a. raamatus "Rudolf Tobias sõnas ja pildis" (koostaja V. Rumessen).

Omaette väikese kogu moodustavad kirjad Tobiase õdede Agnes Zahharova ja Elisabeth Tobiase ning Teatri- ja Muusikamuuseumi vahel seoses Tobiase materjalide üleandmisega muuseumile. Siit saame ka teada, et mõlemale õele määrati riiklik pension ... 30 rubla kuus.

Hindamatu väärtusega on TMM-is säilitatavad Tobiase käsikirjad. Siin asub ka tema monumentaalseima helitöö, viimase 10 aasta jooksul palju kuulamisrõõmu ja kõneainet pakkunud oratooriumi "Joonase lähetamine" käsikirjaline, kuuest suurest noodiraamatust koosnev 345-leheküljeline originaalpartituur. Klaviir ja visandid on aga 145 leheküljel. Eesti muusika kõigi aegade suurima ja võimsaima helitöö esiettekanne oli 26. novembril 1909 Leipzgis Andree kirikus saksa solistidega autori juhatusel. Orkestriks oli Kuningliku 107. Ratsarügemendi 25-liikmeline koosseis, kaastegevad Andree kiriku ligi 100-liikmeline segakoor ning lastekoor.

Aegajalt on "Joonasest" esitatud katkendeid (1913 Estonia avamisel, 1914 Berliinis, 100. sünniaastapäeval 1973. a. Estonia kontserdisaalis, 1974 ja 1978 TMM-is). 1984. aastast hakkas küpsema idee esitada

ometi kord jälle suurteos tervikuna. 7 korda kanti "Joonas" ette juba suuremate katkenditena ja lõpuks kõlas ta täies ilus ja mahus 25. mail 1989. aastal Peeter Lilje käe all. Tugevat tööd tegi teose ettekande läbiviimiseks ja õnnestumiseks Vardo Rumessen. Nüüdseks on "Joonase lähetamine" kõlanud ka suurel turmel Põhjamaades Neeme Järvi juhatusel ning jäädvustatud firma BIS esinduslikule CD-le.

"Joonase" uuestisünd on toimunud sünkroonis Eesti Vabariigi taassünniga, temasse on justkui kodeeritud meie minevik ja tulevikupüüdlused. See on teos, mille üle võib eesti rahvas olla väga uhke. Või nagu maestro Neeme Järvi kirjutab 1994. a. kontserdireisi reklaamvoldikus:

"On erakordselt meeldiv esitleda maailmale Eesti muusika kõige suurejoonelisemat helitööd, mis on võrdsel tasemel Bach'i, Händeli, Mendelssohni, Bruckneri ja Regeri vaimuliku muusikaga."

Nüüsiis - mai lõpus on esmakordselt huvilistel võimalus näha TMM-i "Tobiase päeva" raames "Joonase lähetamise" originaalnoote.

Alo Põldmäe

Rudolf Tobiase lapsepõlve mängukaaslase sõnul olnud ta...

surma, millest käesoleval aastal täitub 80 aastat, võttis kodumuld ta oma rüppe.

125 aastat tagasi Käinas sündinud Rudolf Tobiase lapse- ja noorukupõlve aastad möödusid Kullamaa köstrimajas. Meenutaksin siin oma meheema Caroline Uritamme jutustusi. Ta oli köster Tobiase laste mängu- ja nooruskaaslane ja rääkis, et Rudolf olevat juba lapsena olnud endassesüvenenud. Sellele kaasnes hajameelsus, mis mängukaaslastes mõnikord põhjustanud nõokamisi. Sageli olevat Rudolf eemaldunud mängudest, et mõttessevajumult istuda lemmikpaigas iidisel Rohumäel.

Ühel kontserdireisil Kullamaale peatunud Miina Härma Tobiaste juures ja kuulnud Rudolfi orelimängu, öelnud: "Minge ka teie Peterburi, kust võrsuvad kõik suurvaimud ja saage ka ise suurvaimuks!" Need Miina Härma julgustavad sõnad osutusid prohvetlikeks, määrares Rudolf Tobiase elutee.

Kui Rudolf oli kaugelt võõrsilt jälle kord kodu külastama tulnud, olevat ta Kullamaa

teeristele jõudes vankrilt maha astunud ja öelnud: "See pind on mulle püha, sellel astun ma ainult jalgsi!"

Rudolf Tobiase ümbermatmisel kodumulda on teatavasti suured teened Vardo Rumessenil. Matusepäevaks perekonnaga Ameerikast kohale sõitnud Tobiase tütre tütar Maaja Duesberg-Roos tänas südamest matmist korraldanuid ja ütles: "Ma olen küll võõrsil sündinud, aga see on ka minu kojutulek." Ta leidis, et ilusamat viimset puhkepaika ei oska kujutledagi.

Hallist graniidist hauasambale, mis tähistab köster Johannes Tobiase ja tema abikaasa Emilie matmispaika Kullamaa kalmistul, lisandus Saksamaalt sargaga kaasa toodud massiivne monument kirjaga TONKÜNSTLER R. TOBIAS.

Ta jõudis lõpuks siiski talle pühale kodupinnale.

Ellen Uritamm

MART PAEMURRU

SÜNNIAASTAPÄEVAKS

Minu õpetaja Mart Paemurru sündis 31. mail 1908. a. Toila külas Voka vallas. Tegelikult oli tema perekonnanimeks esimesed 32 eluaastat Otto, alles siis – tüdinenult seletamast, kumb on ees-, kumb liignimi – ”eestistas” ta oma nime sünnikoha ”Paemurru” talu järgi. Kuidas Mart just metsasarve mängima sattus, ei oska öelda, aga 1933. a. lõpetas ta konservatooriumi J. Tamme kõige tublima õpilasena. Lõpetamine tuli küll kätte natuke enneaegselt, sest sel aastal sumud Jaan Tamme asemel polnud võtta ühtki teist metsasarvepedagoogi, kõik maestro kasvandikud, ka Uustalu ja Tammesalu, tuli paratamatult ellu saata.

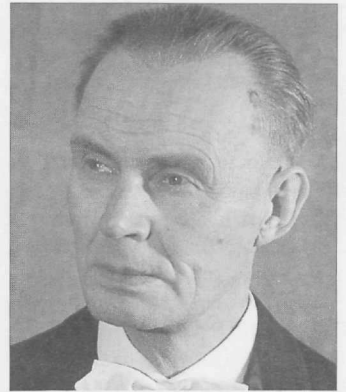
Mart Paemurru jätkas aga õpinguid veel tsello alal K. Bachblumi ja R. Bööcke, kompositsiooni alal A. Kapi ning dirigeerimise alal O. Rootsi klassis. Kuigi Paemurru kirjutas mõned soololaulud ja ”Balladi” metsasarvekvartetile, jäi tema põhilaks siiski metsasarv, sellega teenis ta igapäevast leiba nii Raadioringhäälingu kui ka Estonia Teatri orkestris. Aga et mitte päriselt maha visata tselloõpinguiks kulutatud aega, mängis ta 3 aastat Estonias ka seda pilli.

J. Tamm oli väga tuntud pedagoog, tema juures õppis ju ka üks oma aja tuntuimaid Leningradi metsasarvemängijaid M. Bujanovski. Kuid Paemurru ettevalmistus just pedagoogitööks jäi ilmselt kuidagi poolikuks. Meie tunnid kulgesid küll väga meeldivas õhkkonnas – Paemurru oli

ju suurepärase inimene; rääkisime palju mustiseerimisvahendeist, kuidas siin või seal diminuendot teha, kus pisut kiiremini mängida..., ent sellest, miks mul mingi koht välja ei tule, mindi vaikides mööda. Kuna Paemurru oli 1951.–1971. a. meie ainus metsasarveõpetaja nii alg-, kesk- või kõrgemas astmes (1944–49 ka TRK puhkpillikateedri juhataja), siis pole imestada, miks meie orkestrid täitsid tol perioodil küll musikaalsete, kuid õige ebakindlate ”sarvedega), kelle kiikse ja kurinaid on pidanud seedima mõnegi põlvkonna kontserdipublik. ”Metsasarved panid Mozartile jälle sarved pähe,” iseloomustas selle perioodi üht kontserti täistabamusega V. Reimann.

Oleks Paemurru saanud teostada oma soovi minna täiendõppele Saksamaale (stipendiumgi oli olemas, aga sõda tuli vahele), poleks ehk puhta tooni saavutamine olnud tema õpilastele enam mingi probleem. Olen mängutehnilisi võtteid hiljem ise palju uurinud – puurinud ja saavutanud toonitekitamise stabiilsuse nii endal kui oma õpilastel. Aga ega ma oma pedagoogi hukka mõista – ta oli eeskätt muusik, kellel esiplaanil tõlgitsuslikud küsimused.

Imetlesin Mart Paemurru vastupidavust raskele kopsuhaigusele. ”Mina seda elukat ei toida,” teatas ta resoluutselt ja luges mulle ette grammiilise täpsusega doseeritud toiduainete hulgad, mida ta endale päeva jooksul lubas. Arstid ei suutnud ära imestada, mil viisil Paemurru elus püsis ja oma haigusega toime tuli. Kuid mees oli täis elutahet, valmis alati

austama keni daame ja ajama sõpradega mõnusat juttu. Paemurru heatahtlikkus oma kolleegide suhtes avaldus ausas, kuid mitte põlastavas kriitikas, tal oli silma nii pillimeeste mänguoskuse kui ka karakteri tabavaks iseloomustuseks. Aga oma keelteoskamatus häbenes ta väga, saates alati külalisesinejatega kohtuma mind. Ometi veel 60–aastasena aus Paemurru tegelema esperantoga ja väitis, et sellel keelel on tulevikku. Siis jäid talle uued sõnad küll meelde!

Mart Paemurru suri 6.XI 1972. a. Tallinnas, kuid on maetud oma isatalu piiri taga paikneva Toila surnuaia müüri varju.

Robert Kasemägi,

G. Otsa nim. Muusikakooli metsasarvepedagoog

Pillimees, dirigent, muusikaõpetaja ja teadur

ERICH LOIT

on jõudnud oma elu tähtsa verstaapostini.

Soovime talle õnne ja heidame pilgu töödele–tegemistele, mis on jäänud tema seljataha pikal eluteel.

Rakveres sündinud ja seal viiuliõpinguid alustanud Erich armastab naljatada: ”Meid on peres kolm venda. Kaks on targad – tohtrid, kolmas on muusik...” Nii jätkuski tolle kolmanda venna koolitee pealinnas, kuhu kolis kogu Loitide pere. Lõpetas ta seal üksnes kaks kooli – muusikakooli ja konservatooriumi, kuid ameteid omandas mitu ning oma teadmisi–oskusi rakendas ikka mitmes paigas üheaegselt.

Kümneid aastaid aldimängu Estonia Teatris,

Dirigendina Tallinna Muusikakooli viiuldajate ansambli ees.

õpetajaamet Tallinna Muusikakeskkoolis ja Tallinna Muusikakoolis, Noorte Viiuldajate Ansambli moodustamine ning aastatepikkune töö ansambli peadirigendina, kaasalõõmine mitmetes rahvamuusikaorkestrites küll pillimehena, küll taktilööjana, lektoriamet rahvamuusika suvekursustel ja lõpuks tõsine teadustöö Teatri- ja Muusikamuseumis, kus ta muu töö kõrval on kokku seadnud mitmed tähelepanuväärvad näitused meie kultuurielu edendanud inimestest.

See kõik on teinud Erich Loidist tuntud ja tunnustatud mehe. Jätkugu tal töindu veel paljudeks aastateks!

Els Roode

Soome muusikaõppeasutused

Soomes on kokku umbes 140 muusikaõppeasutust, neis kokku õpilasi umbes 60 000. Riigi ainus kõrgem muusikaõppeasutus on **Sibelius-Akatemia**, mille Martin Wigelius asutas 1882 Helsingi Konservatooriumi nime all. See tegutses aastail 1924–39 Helsingi Konservatooriumi nime all ja sai praeguse nime 1939. a., kui nimetati ka selle esimesed professorid. Aastast 1980 on riiklik kõrgkool Sibelius-Akatemia Põhjamaade suurim ja üks Euroopa suurimaid muusikakõrgkooli.

Sibelius-Akatemia sai oma hoone aastal 1931, 1983. a. uue lisaehituse (toimistustalo), mis oluliselt on parandanud selle töötungimusi. Sibelius-Akatemiasse kuulub mitmesuguseid asutusi: koolituskeskus, mis organiseerib noorsoo- ja täienduskoolitust, oma

ala suurim kirjastus, Kulmakamari (aastast 1983) kui ooperikoolituse ooperiteater, Kuopio koolituskeskus (1983), mis keskendub kirikumuusikale. Sibelius-Akatemia sümfoniaorkester ja Sibelius-Akatemia Kammerorkester moodustavad muusikaõpetuse osa.

Paarisarvulistel aastatel organiseerib Sibelius-Akatemia Maj Lindi nimelisi klaverikonkursse. Selle vana maja saal oli aastakümneid Soome pealima parim kontserdisaal ja seda tuntakse tänapäevalgi konservatooriumi saalina.

Muud Soome muusikaõppeasutused on kas konservatooriumid või muusikakoolid. Neis õpib kümneid tuhandeid inimesi koolieelikutest ~~persoonid~~ ~~Suomen~~ ~~organisatsioon~~ ~~kiriku~~ ~~toetust~~.

Uolevi Lassander

VÄIKE VAASA KUI OOPERILINN

Sellel aastal Vaasas Verdi "Traviata"

Suured plaanid saavad teoks ikka tänu fanaatilisele liidri. Vaasa ooper seostub eelkõige ooperijuhi ja produtsendi Irma Rewelliga, särava daamiga, kes on olnud selle kompanii eestvedaja 1967. aastast. Ta on Vaasas laulnud Carmenit, Rosinat, Abigaili, Aidat, Bessi, Toscat...

Ooperit mängitakse Vaasas jaanuaris, igal aastal uus lavastus, millega antakse kümnekond etendust kohapeal ning mõni ka väljaspool kodulinna. Möödunud aastal näiteks käidi Puccini "Boheemiga" isegi Pärnus.

1998. aasta "projektooper" oli Verdi "Traviata", mida juhatas noor soomlane, Soome Rahvusooperis dirigendi assistendina töötav Hannu Norjanen, lavastas Neeme Kuningas, kunstnik oli Hardi Volmer ning produtsent loomulikult Irma Rewell. Ajavahemikus 9.–31. jaanuarini näidati lavastust 12 korda. Järgmise aasta jaanuaris on kavas uus nimetus, eeldatavasti Donizetti "Armujook".

Etenduse peaosalised olid tuttavad Estonia Teatris möödunud aasta lõpul lavale jõudnud "Traviatast" – moskvalanna Elena Voznessenskaja (Violetta), leedulane Audrius Rubezius (Alfredo) ja estoonlane Rauno Elp (Germont).

Vaasa ooperietenduste koostööpartnerid on reeglina Vaasa Ooper, Vaasa Linnateater ja Vaasa Linnaorkester. Seekord võis kavalehelt lugeda neljanda koostööpartnerina ka Estonia Teatrit: Vaasa "Traviatas" elustusid Estonia 1974. aasta lavastusele Eldor Renteri poolt loodud luksuslikud kostüümid. Arvestades, et Estonia Teatris on aegade vältel tehtud küllaltki uhkeid kostüüme, võiks neid ehk sagedaminigi välja üürida. Eestist olid ka lavastaja assistent Tiit Tralla ja üks kontsertmeisteritest, Ellen Maiste. Meenutuseks, et möödunud aastase "Boheemi" lavastas Neeme Kuningas, kontsertmeister oli Helin Kaptan.

Oma, soome heliloojate ooperid on Soomes ootamatult populaarsed. Vaasa ooper on mänginud aegade jooksul palju soome heliloojate oopereid, mida publik Irma Rewelli väitel hästi vastu võtnud, eriti kui "teema on südamelähedane", st soome oma asi. Ega asjata Soome Rahvusooperi viimastel aastatel usinasti telli ja lavasta uusi algupärandeid!

Umbes 400 kohaga Linnateatri saal, kus ooperietendused toimuvad, on reeglina enam-vähem välja müüdnud. Ooperiga

Rauno Elp ja Elena Voznessenskaja "Traviatas"

seotud kolmiku – Ooperiühistu, Linnateater ja Linnaorkester – omavahelisi keerukaid osajaotusi ei hakka siinkohal vaatlema, küll aga jäi kõlrama, et huvi sõnateatri vastu on Vaasas kesisem kui ooperihuvi. 23-liikmeline linnaorkester kippus küll "Traviata" tarvis napiks jääma. Umbes sama suur oli ka amatööridest koosnev koor. Väiksemates osades esinejad olid kohalikud: arst, füüsikaõpetaja, kiriku kantor...

Ooper Soome väikelinnas

Projektidena töötavaid ooperikompaniisid on Soomes kümnekond, keskustes, kus on olemas linnaorkester ja –teater. Ooperiliitu ühinenuna on nad koordineerinud repertuaari, koostanud soome solistipanga, millesse kuuluvad lauljad on projektooperites eelistatud. Umbes 60 000 elanikuga merelinn Vaasa on nüüd püüdnud iseseisvalt läbi ajada, leides lauljaid väljaspoolt Soomet ning kasutades sel aastal "Balti–Botnia solistkonda". Juurde püütakse haarata just Baltikumi lauljaid. Irma Rewell meenutab siinkohal möödunud aasta aprillis "Balti–Botnia geograafilises keskmes" Tallinnas toimunud ettelaulmist, kus otsiti osatäitjaid tervelt kuue erineva lavastuse tarvis, üks neist siis Vaasa "Traviata". Kutsuda peaossa laulja, kelle roll hiilgavalt selge – see "säästab aega ja raha". Tulemus on ju ka prognoositav. Tõsi, moskvalannat Elena Voznessenskajat, kes juba ka on äratanud Savonlinna ooperifestivali liidrite huvi, nägi Irma Rewell esimest korda Tallinnas "Traviata" esietendusel. Kuid temagi on sellesse Balti–Botnia valikusse märgitud, nagu Rauno Elp ja Audrius Rubeziuski.

Umeå teater ja Botnia Hall

Teispool Botnia lahte asub maa-ilma põhjapoolsemaid ooperimaju, Umeå teater. Erinevalt Vaasa ooperist tegutseb see repertuaariteatrina. Vaasa külje all aga on hiljuti valminud Põhjamaade suurim sisestaadion Botnia Hall, kus on lisaks spordivõistlustele ja messidele peetud ka rockikontserte ning koorifestiivale. "Saali", mille keskel tohtu jalgpallimuru, kuid mis sellele vaatamata mahutab "kõigest" 7000 pealtvaatajat, käis Irma Rewell koos Umeå ooperi juhtidega vaatamas. Tuleviku tarvis. Aastaks 2000. Muru, millele mahuks marssima miks mitte Egiptuse sõjavägi eesotsas Radamesiga, st Verdi "Aida". Projekt, mille vastu võiks (rahaliselt) huvi tunda ka Brüssel. Eriti, kui selles osaleks lisaks Soomele ja Rootsile ka Eesti. Tundub kaunis unistus, kuid – teades Irma Rewelli teovõimsust – üsna reaalselt teoks saav.

Mare Põldmäe

UUT EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU MUUSIKAFONDIS

RAAMATUD

Rüütel, Ingrid. Ühte käivad meie hääled: Eesti rahvalaule Väike-Maarja kihelkonnast. – Tallinn, 1997. – 285 lk.
Salumets, Vello. Rockrapsoodiä. – Tallinn, 1998. – 445 lk.
Veskimäe, Siiri. Rabotsaja teatrid po muzöke dlja lkl. – Tln., 1998. – 39 s.: il.
Brodyway, movie, TV and studio cast musicals on record: a discography of recordings, 1985–1995. – London, 1996. – 254 lk.
Deutsches Musikleben 1998. – Bonn, 1998. – 145 lk.: ill.
Graber, Oliver Peter. Register in der Klaviermusik des 19. Jahrhunderts. – München–Salzburg, 1996. – 75 lk.
Jrjö Kilpinen: sävellykset. – Helsinki, 1998. – 461 lk.: ill.
La musica en el Boletín de la Propiedad Intelectual, 1847–1915. – Madrid, 1997. – 678 lk.
Lipponen, Kirsi. Laulumusiikin mestari: Otto Kotilaisen elämänvaiheiden ja sävellystuotannon tarkastelua. – Helsinki, 1997. – 78 lk.
Perkoila Mikko. Runokoiria Pentti ja muita lauluja. – Helsinki, 1997. 96 lk.: ill. noot.

Poroila, Heikki. Yhtenäistetyt ranskalaiset Debussy – Ravel – Satie: teosten yhtenäistettyjen nimikkeiden ohjeluetto. – Helsinki, 1997. – 66 lk.: ill.
Vincentino, Nicola. Ancient music adapted to modern practice. – New Haven – London, 1996. – 487 lk.: noot.

NOODID

Kevadviisid. – Tallinn: EELK Pühapäevakooliühendus, 1998. – 192 lk.
Marguste, Antti. Mis helin: segakoorile: See on Saaremaa: segakoorile: 6 sonaati kammerkoorile ja viiulele (kõik ka saksa ja inglise keeles). – [Tallinn], 1997. – 4+4+2 lk.
Marguste, Antti. Choral prelude FEGGes: for organ. – [Tallinn], 1998. – 4 lk.
Pöldmäe, Alo. Via Baltica: Ein Klavierstück in drei Sätzen auf die Tonfolge Bachs, vongetragen Romualds Kalsons (Lettland), Jonas Tamulionis (Litauen).
Simer, Mart. For Good Friday: for organ. – [Tallinn], 1998. – 7 lk.
Sisask, Urmas. Geminorum Kastor: Symphonie für Orgel in vier Teilen. – Eres, 1998. – 40 lk.
Tormis, Veljo. Kolm eesti rahvalaalu: meeskoorile. Viis eesti rahvalaalu: lastekoorile. – [Tallinn], 1998. – 5+9 lk.

*

Barrett, David. Building harmonica technique: for the intermediate to advanced diatonic harmonica player. – Pacific, 1994. – 80 lk.: ill. + CD heliplaat.
Chart Hits of the 90's: [nineteen of the best songs from Spice Girls, The Fugees, Oasis, Celine Dion and many more: piano, voice & guitar arrangements with lyrics & guitar chord boxes]. – London, 1997. – 95 lk.
Cortot, Alfred. Principes rationnels de la technique pianistique. – Paris. – 102 lk.
Eckels, Steven Zdenek. Blues classics for acoustic guitar. – Pacific, 1995. – 52 lk. + CD heliplaat.
Ella Fitzgerald. Gold classics: fifteen solid gold standards: [arranged for piano, vocal and guitar with lyrics]. – London, 1989. – 47 lk.
Flint, Tommy. Mel Bay's anthology of fingerstyle guitar. Mel Bay's learn to play bluegrass guitar. – Pacific, 1978. – 160 + 40 lk.
French songbook: [Eighteen of the most famous French songs ever composed, all in their original language. Arranged for piano with guitar chord symbols]. – London, 1984. – 79 lk.
Herfurth, C. Paul. A tune a day: for flute. Book 1–2. – London.
Kalal, James. Melodies of Spain for acoustic guitar. – Pacific, 1993. – 90 lk. + CD heliplaat.

Lloyd Webber, Andrew. Evita: musical excerpts complete libretto from the opera based on the life story of Eva Peron 1919–1952. The essential collection 1969–95. Vol. 1.–2. Jesus Christ Superstar. – London, 1970–1995.
Maroni, Joe. Fundamental principles of drumming: 26 original drum rudiments, Fundamentals of rhythm for the drummer. – Pacific, 1990. – 86 + 96 lk.
Memories of France: [19 souvenirs in song]. – London, 1990. – 64 lk. – For piano and voice, complete with guitar chords.
Memories of Italy: [18 souvenirs in song]. – London, 1990. – 64 lk. – For piano and voice, complete with guitar chords.
National anthems from around the world: the official national anthems, flags and anthem histories from 56 countries. – Milwaukee, 1996. – 168 lk. – Piano, vocal, guitar.
Rod Stewart storyteller: [anthology: 1964–1989]. – 1994. – 247 lk. – Piano, vocal, guitar.
Rodgers, Richard. The sound of music: vocal selections. – Milwaukee: Williamson Music, 1965. – 62 lk.
The best of the Cranberries for guitar tab: [twelve classic songs]. – London, 1997. – 96 lk.
The Bob Dylan collection. – New York, 1990. – 96 lk.
The other side of Oasis: [the music and words to 18 non-album tracks. Each song arranged for piano, voice, guitar, complete with lyrics and guitar chord boxes]. – London, 1996. – 95 lk.

Weiss, William M. 400 years of recorder music. – Pacific, 1981. – 64 lk.
Victoria, Tomas Luis de. Motetid, meeskoorile kohandatud Toomas Siitan (ka inglise ja saksa keeles). – [Tallinn], 1997. – 61, [4] lk.

CD-d

Bartók, Bela. Concerto for orchestra, Sz 116 / perf. by Philadelphia Orchestra, cond. Eugene Ormandy. – Sony, 1992.
Chopin, Frederic. Works by Timo Korhonen (guitar). – Helsinki, 1997.
Knulberg, Mati. Ein musikalisches Porträt. – Antes, 1997.
Manhattan Transfer (ensemble). Swing. – New York, 1997.
Marguste, Antti. Ein Porträt. – Antes, 1997.
Marguste, Antti. Orgelmusik / vortgetr. von Ines Maidre, Rolf Uusväli (Orgel), Prit Pöldma, Vladimir Kerbis (Vokalisten), Orchester des Estnischen Rundfunks, Dir. Neeme Järvi. – Antes, 1997.
Mendelssohn, Felix. Violin concerto. Dvorak, Antonin. Violin concerto / perf. by Isaac Stern (violin), Philadelphia Orchestra, cond. Eugene Ormandy. – Sony, 1995.
Mozart, Wolfgang Amadeus. Concert arias for soprano / perf. by Kiri Te Kanawa (soprano), Wiener Kammerorchester, cond. György Fischer. – London, 1988.
Oasis (ensemble). Be here now. – Sony Music, 1997.
Paganini, Nicolò. Works. Scarlatti, Domenico. Works / perf. by John Williams (guitar). – Sony, 1996.
Pastoraali: satakunnan urkuja / esitt. Tõnu Reimann (viulu), Anne-Marie Grundstén (urku), Raissa Vaarna (sopraano). – Helsinki, 1997.

EESTI KONTSERDI KONTSERDID SÜVEKAVA

JUUNI

2.VI kell 19 Mustpeame maja Olavi saal, 3.VI kell 19 Tartu Ülikooli Ajaloomuuseum – **Staffan Märtensson** (klarnet, Rootsi), **Hendrik Lanning** (klaver, Rootsi), Poulenc, Stockhausen, Debussy, Ravel, Honegger, Brahms.

4.VI kell 19 Kuressaare Laurentsiuse kirik, 5.VI kell 18 Karja kirik, 5.VI kell 20 Kihelkonna – **RAM**, Dirigent **Ants Soots**.

9.VI kell 19 Mustpeade maja Valge saal – **Mati Mikalai** (klaver). Beethoven, Skrjabin, Mussorgski.

16.VI kell 19 Mustpeade maja Olavi saal – **Tšello duo Pärt Tarvas – Vahur Luhtsalu, Keelpillkvartett Öomuusikud, Lasse Joamets** (viul). **Aleksandr Zagorullo** (viul), **Taavi Nachtigall** (vioola), **Pärt Tarvas** (tšello). Muusikat Bocherinist Bossa Novani.

30.VI kell 19 Mustpeade maja Valge saal – **Tanel Joamets** (klaver), **Harry Traksmann** (viul), **Lasse Joamets** (viul), **Taavi Nachtigall** (vioola), **Kaido Kelder** (tšello). Brahms, Tšaikovski.

3. JUUNI – 29. JUULI 1998 NIGULISTE SÜVEKAVA
Kolmapäeviti kell 19 toimub traditsiooniline süvenuusika sari
3.VI – **Matti Vainio** (orel) & **Aet Hirvesoo–Lehtinen** (viul). Boelmann, Koskinen, Bach.

10.VI – **Helen Tammeste** (orel), Bach, Süda, Widor.
17.VI – **Kristel Aet** (orel) & **Linda Vood** (flööt). Bach, Kay.

11.–17.VI 1998 Eesti Rahvusmeeskoori suur rongisõit mööda Eestimaad.

ASI Eesti Raudtee ja Edelaraudtee ASI ning Eesti Kontserdi ÜHISPROJEKT "HEI-HEI-HEI, TULE JAAMA!"

HELILOOJATE KAPPIDE MUUSIKAPÄEVA
SUURE-JAANIS 12.–14.VI 1998

ARTUR KAPP – 120 aastat sünnist
VILLEM KAPP – 85 aastat sünnist
EUGEN KAPP – 90 aastat sünnist

12.VI kell 16 Kappide Majamuuseum – **PÄEVADE PIDULIK AVAMINE**

JA KONTSERT. Ettekanne **Johannes Jürissoonilt**, **Pille Lill** (sopran), **Pille Taniloo** (klaver), **Maano Männi** (viul), **Talsto Noor** (bariton), **Vardo Rumessen** (klaver). Kappide kamermuusika.

12.VI kell 19 Suur-Jaani kirik – **KAMMER- JA ORELIMUUSIKAKONSTERT**. Keelpillkvartett **Noobel Nelik**, **Maano Männi** (viul), **Pille Lill** (sopran), **Aare-Paul Lattik** (orel), **Andres Uibo** (orel), **Helen Tammiste** (orel), A. Kapp.

13.VI kell 19 Suure-Jaani kirik – **SÜMFOONIAKONSERT**, **ERSO**. Solistid: **Ines Maidre** (orel), **Maano Männi** (viul), **Teet Järvi** (tšello). Dirigent **Arvo Volmer**, Artur Kapp.

14.VI kell 19 Suure-Jaani laululava – **ERSO, Oratooriumikoor, RAM, Viljandimaa koorid**. Solistid **Mati Kõrts** (tenor), **Aleksander Sarapuu** (bariton). Dirigent **Arvo Volmer**. Heliloojate Kappide vokaal-sümfoonilised teosed ja Mart Saare koormuusika.

"HEI-HEI-HEI, TULE JAAMA!"

Sellise kirjaga helesinise loosungi all laulis 15. aprilli keskpäeval Balti jaamas Eesti Rahvusmeeskoor A. Soots juhatusel lustaka "puhkpilliloo", mille järel asjaosalised ja ajakirjanikud sisenesid rongi "Johanna". Kes veel ei tea midagi "Johannast", sellele olgu öeldud, et rekonstrueeritud diiselrong niisuguse nimega sõidab Tallinn–Valga vahet 1997. a. 17. novembrist. Edelaraudtee ASI hallatavas "Johannas" on kõik tõeliselt kaunis ja mugav, baarvagnis leidub lastele koguni liumägi "meretäie" pallidega. Pressikonverentsist osavõtjad liugu laskma müdugi ei hakanud, vaid jälgisid Eesti Raudtee ja Eesti Kontserdi vahel sõlmitava ajaloolise lepingu ettelugemist ja allkirjutamist direktorite P. Juchnewitschi ja E. Mattiseni poolt.

RAMi direktor V. Mäeots, kes suunas nii perroonil kui ka vagnis meeleolu muhedaks, arvas, et meeste laulmine Balti jaamas on üsna tavaline sündmus, kuid nende peatne esinemine paljudes jaamades ainulaadne sajandi sündmus. Nimelt sõidab 11.–17. juunini spetsiaalne Kasjari-nim. auruveduriga rong läbi kuuetisteistkümmet Eestimaa jaama ja annab päevas 2–3 kontserti neile, kes vaid viitsivad kõmpida oma koduasula vaksalisel.

Mehed sõidavad, söövad, magavad ja laulavad rongis – viimase tegevuse jaoks on konstrueeritud avatav vagon – hoidku vaid, et Taevataat ei puistaks publikule vihma kaela!

Etenduste lavastuse eest hoolitseb A. Tamm koos oma Vaksalivaltserkvartetiga "Lustfest". Lagedale tuuakse ka vanad raudteelaste mundrid, mida jagub küll vaid korraldajatele ja dirigendile, ning Lavassaare raudteemuuseum seab oma eksponaate üles ühte vagnisse.

Nagu näha, on tegu lõbusa ettevõtmisega, mis seab eesmärgiks populaarse koormuusika viimise nendeni, kes kontserdisaalidesse harva satuvad või sinna üldse ei satu ja ühtlasi Eesti Raudtee reklaamimise. Ainult 14. juunil ollakse Tapal väga tõsised: küüditamise aastapäeva tähistatakse ilmselt kontserdiga kirikus. Kus ja millal täpselt üles astutakse, saab rahvas õigel ajal teada, jõudmaks end tähtsaks tunniks vabastada argitegemistest.

Pressikonverentsil käis

Ines Rannap

... Venemaa Muusikaakadeemia lõpetaja doktoritööd Pamiiri folkloorist ja ...

25. aprilli Sakala Pühapäevalehes on Aime Jõe pikk olukirjeldus Viljandi linna ühest kõige intelligentsemast ja samas kõige eksootilisemast inimesest, suurepärasest tadžiki rahvusest muusikust Guldžahon Jussufist.

Ta on pärit vanast muusikute soost. Tema emapoolne vanaisa ja vanaema olid mõlemad tadžiki klassikalise muusika lauljad. Ka emast oleks võinud saada elukutseline laulja, aga mees ei lubanud, sest idamaal ei sobi naisel teiste lõbustamisega endale leiba teenida. Kodus oli tal suur maja täis muusikat: kõik kolm last mängisid pilli; plaadimuusikat kuulati ka.

Guldžahoni vend lõpetas viiuldajana Moskva Konservatooriumi, tema ise Venemaa Muusikaakadeemia (tollal Muusikapedagoogika Instituut). Kolmandal kursusel spetsialiseerus ta heliloomingule, kuid rohkem köitis teda tadžiki rahvamuusika tulevastele põlvetele talletamine. Ta asus tööle Tadžiki Teaduste Akadeemias, kirjutas tadžiki muusikaajaloo õpiku, koostas tadžiki ooperi ja balleti ajaloo, kuid peamiselt käis mägikulades vanu laule ja lugusid lindistamas. Selle põhjal koostab ta praegu Venemaa Muusikaakadeemia aspirantuuris olles väitekirja "Pamiiri folkloor", loodab sellega saada pooleteise aastaga valmis ja seejärel doktorikraadi. "Minu käes on

heliarhiiv, mida mitte kellelgi mitte kusagil ei ole," jutustab ta. Ja seinad on täis raamatuid.

1983. a. tuli instituuti Dušanbes, kus töötas Guldžahon, üks valget verd mees, kes huvitus tadžiki rahvamuusikast. See oli eestlane Avo Susi, kes on hiljem avaldanud mitmeid raamatuid ja artikleid tadžiki kombestikust ja ka muusikast. Ta võttis osa ekspeditsioonidest Pamiiris, sõitis ringi palju ka koos Guldžahoniga. Neist said mees ja naine, neil sündis kaks last.

1990. a., kui Tadžikimaal läks elu ohtlikuks, relvavõitlusi pidasid mitmesugused grupeeringud, sõitis kogu perekond mehe kodumaale ning 1992. a. asus elama Viljandisse. Algul oli Guldžahonil väga igav, keelt ta ei osanud ja tundis end väljatõugatuna. "Eestlaste jaoks olen ma vaid üks mustlane ja mu lapsed on mustlased."

Siis läks Guldžahon lehekuulutuse peale Viljandi Kultuurikolledži rektori juurde tööd otsima, oli pakutud kontsertmeisteri kohta. Muud võimalust ju polnud. Rektor kuulas ja ütles, et tal on natuke häbi Guldžahoni tööle võtta, sest tal on liiga head paberid. Aga tööd ta sai ja pärast tuli igasuguseid tööpakkumisi veel juurde: küll laste õpetajatelt klaverisaatjaks ja muud. Ka Paala-

linna Gümnaasiumis on tal oma klaveriõpilaste ring. Nii on tulnud aegamööda eesti keele oskus – mees ja lapsed õpetavad ka. "Mõtlen juba eesti keeles, aga unenäod on mul ikka Tadžikimaal."

Kontsertmeisterina töötades on Guldžahonile saanud armsaks klaver, mida ta juba lapsena mängis. Erialaõpetaja Taimi Välba mõnikord "nõidab": "Sa ära mängi nii ilusasti, sest siis õpilased ei õpi." Aga Guldžahon leiab, et ta ei saa teisiti, sest ta tunnetab, kuidas peab kõlama üks või teine lugu. Aastas on tal siiski võimalus 2 korda oma võimeid täies ulatuses näidata, andes soolokontserte Bachi, Schuberti, Beethoveni jt. loomingust.

Muidugi ei anna see igapäevatöö Guldžahonile endale palju, võtab ära rohkesti aega, mis kulub doktoritöö kirjutamisele. Ja selle tähtsus on talle Eestis veel selgemaks saanud: "Teie olete jõudnud oma folkloori põhjalikult uurida, teil töötab sel alal kaks uurimisinstituuti. Aga meid on 20 miljonit ja meie oleme väga laiali. Meie folkloor on väga rikas ja uurijaid on vähe. Sellepärast ei saa ma tööd pooleli jätta."

Aga Viljandile ütleb ta end olevat siiski tänu võlgu, kuna saab seal tegelda muusikaga. Ja laste kasvatamiseks on Viljandi ka sobivalt väike, saab nendel kogu aeg silma peal hoida. Kuigi seda pole õieti vajagi, sest nii poeg kui ka tütar on samuti innustunud muusikast.

Olukirjelduse sissejuhatuses on toodud ära Taimi Välba sõnad Guldžahon Jussufi kohta: "See naine on suure sisemise intelligentsiga, mida meil mõni inimene ei saa ka pärast mitut ülikooli. Tema on selle pärinud geenidega." Ja lisab: "Ta on veel kapitalismist puutumata ning ta on nõus üliõpilastega tööd tegema ka ilma rahata."

... ja Andres Laansalu lugu sellest, kuidas muutub inimese arusaam helist ja muusikast

Sakala avaldas Tiina Sarve intervjuu Andres Laansalult, kes sai tuntuks intrigeerivate muusikaarvustestega Postimehes ja töötab nüüd Viljandi Ugala dramaturgina. A. Laansalu väidab endal olevat tugeva kire arvutite vastu ning sellest lähtuvalt kavatab Ugala muuta tehnoloogiliseks teatriks, kus muusika ja valguskujundus on võrdväärseid teksti ja näitlejate mänguga. Infot, mis tekstiga hästi kohale ei jõua, edastatakse popkultuuri eeskujul foto- või helisämplitega. Tema sõnul muudaks see teatri vaatajaile lihtsamalt kättesaadavaks ja huvitavamaks, kuna need "põhinevad nüüdisaegsel visuaaltehnikal, mis on üpris inimeselähedane".

Ise kirjutab Andres Laansalu selles stiilis näidendit, "mis peab demonstreerima, kuidas üksikainese teadvuses on muutunud arusaamine helist ja muusikast". Näidendi keskne tegelane on renessansihelilooja don Carlo Gesualdo, kes on "muusikas äärmiselt silmapaistev kuju sellepärast, et ta kirjutas renessansi ajal muusikat, millega sarnanev helikeel ilmus uuesti alles XX sajandil. Ta on äärmiselt keeruline looja ja nihkes renessansi üldise pildi suhtes".

Muusikaleht

Peatoimetaja Mart Vainu. Fotod, kujundus Kersti Grünberg. Väljaandja OÜ IMPEX - BALTICA Neeme Järvi ja EV Kultuuriministeeriumi toel. Telefonid 423-089, 525-124. Kirjad EE0034, Tallinn, pk. 996. Honorari saab kätte igal teisipäeval Narva mnt. 40 (EVEA panga maja), IV korrus, vasakule trepist üles, tel. 421-456. Postiga honorare välja ei saadeta.